

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWAN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTOŘE.

DESÁTÝ ROČNÍ BĚH.

Swazek první.

W PRAZE 1837.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, wedenjm Wáclawa Špinky.

„Occumbant vetera, ut orientur nova.“

S. Leo serm. 9. de Pass. D.

POGEDNANJ.

1. O wzkrjšenj těl.

Od

Jana Valeriana Jirsjka,
faráře Minického.

Učenj o wzkrjšenj těl wždy mělo mnoho od-
půrcj. Giž swatý Augustin řekl: *že w nižá-
dné stránce wjry křesťanské nenj tolik odporů,
gakož w učenj o těl wzkrjšenj.*“ In psalm. 88.
Toto učenj pohanským mudrcům se nelj pilo. Nic
také Saduceům se nelj pilo, kterjž pevně na tom
stáli, „*že nenj z mrtwých wstánj.*“ Mat. 22, 23.
I mnozj z prwnjch křesťanů znamenitě pobloudili
přjčinou tohoto článku wjry. A protož widěl u-
čitel národů, swatý Pawel, toho býti potřebu, by
ge za to pokáral a potrestal. 1. Kor. 15. — 2.
Tim. 11. Těl z mrtwých wstánj nechtěli wěřiti
Marcion, Basilides, Carpocrates, Saturnin, Apelles
a bludaři Manichejstj, Valentinianstj, Basilinianstj,
Waldenstj a Albigenstj. Za tohoto pak nyněg-
šjho wěku našeho nalezá toto učenj přemnoho od-
pornjků mezi těmi Protestanty, kterjž celau wjru

křesťanskau na pauhém rozumu stawj, a nic za prawdu, Bohem zgewenau, nepokládagj, cožby se i z rozumu, bez hledu na božské swědectwj, dokázati nedalo. Tito Racionalisté, gakož i u giných křesťanské wjry wěcech neprávě a bludně mudrugj a rozumugj, rovně tak i přjčinau tohoto učenj w přehrozném a přewelmi zlém bludu wězj. My nechťje slow množiti, w krátkosti celé to učenj předložjme, a s kaumati budeme, prawo-li gest a dobro.

...

§. 1.

W čem záležj prawě učenj o těl wzkrjšenj?

Přede wšjma gest potřebj, by se ukázalo, co se skrze těla wzkrjšenj mnj. Gižť ale uěj tento článek wjry, že nawrácenj těla swěho každý z nás důwěrně může očekáwati, a že duše naše s tjm tělem, kteréž smrtj ztratjme, se opět gědnauspoj. Z autlých částek pozemského, smrtedlného, paducjho a neduhům i útrpnostem podrobeného těla našeho rozwine se w newadnaucj kráse a sličnosti tělo nebeské, podobno sice tomuto smrtedlnému tělu, w kterémž nynj chodjme, ale i podobno oslawenému tělu, w kterémž Pán Jezjš z temna hrobu wyšel. Což se státi má w den všeobecného saudu, anť „*trauba Božj*“ (1. Tessal. 4, 15.) diwné wydá zwuky, a k trůnu sprawedliwého saudce wyzwe weškero lidstwo, aby každý

člověk vydal počet ze skutků svých. Aneb ať raději s obecným katechismem odpovím, skrze těla vzkříšenj se mjuj, „že Bůh w poslednj neb scudný den mrtvé vzkřísj, a že lidé s swými těly, to gest, s těmi těly, kteráž za žiwa měli, z mrtvých wstanou.“ Týž výklad slyšeti se může na slova gedenáctého článku apoštolského wyznánj wjry, genžto znj: „*Wěřjm těla vzkříšenj.*“ K slovům těm welmi pěkně Katechismus Řjmský dokládá: „*Hoc imprimis attendere oportebit, resurrectionem hominum in hoc articulo carnis resurrectionem appellari; quod quidem sine causa factum non est; nam docere voluerunt Apostoli id, quod necessario ponendum est, animam esse immortalem: quare ne quis forte eam simul cum corpore interiisse, utrumque vero simul in vitam revocari existimaret, cum animam plurimis sacrarum litterarum locis immortalem esse pláne constet, ob eam rem carnis tantum suscitandae mentio in articulo facta est.*“ P. I. cap. 12.

Prawjce ale, že týmiž těly, kteráž za žiwa gsme měli, z mrtvých wstaneme, nikoliwěk tjm řjci nechceme, žeby dokonce nie se neproměnila. Můž owšem něco býti proměněno, a přede týmž, což bylo, ostatí. Zdali neměnjme se giž w tomto žiwotě i dle těla swého? Nicméně titž ostáváme. Tělo naše roste, přibýwá, ubýwá, slábne, posiluge se, a přede týmž tělem ostává. Giž zdravý rozum úplaě poznává, že budaucj tělo naše zvláštnjmi mocnostmi obdařeno, a mnohem dokonaleg-

sj bude nynějšho těla našeho. Tomutéž co neyzřeg-měgi naswědčuje také slowo Božj. Ono zgewně učj, že wšecká těla napořád při wšecobecném wzkrjšenj budau proměněna. Wšickni, dobřj i zlj, oblekau se w tělo nesmrtečné; gen že gedni pūgdau na wzkrjšenj žiwota: druzj na wzkrjšenj saudu. (Jan. 5, 28 — 29.) Mimo to wšak těla sprawedliwých čtwerem zvláštňjch mocnostj obdařena budau a ozdobena.

a) Budau nebolestiwá, bolesti ejtiti a trpěti nebudau, a protož zbawena budau wšecněch útrpnostj. Na to narážj ono slowo Janowo: *Setře Bůh wšelikau slzu s, očj gegich: a smrti wjce nebude, ani kwjlenj, ani křiku, ani bolesti nebude wjce.*“ Zgew. 21, 4.

b) Budau stkwělá, budau se gako slunce stkwjti. Což sám Spasitel doswědčuje, řka: „*Sprawedliwj stkwjti se budau gako slunce w králowstwj Otce swěho.*“ Mat. 13, 43. Abychom pak o tom pochjbowati nemohli, sám příkladem swým řečená slowa swá potwrdil, an proměniw se u přjtomnosti třj swých učedlnjků na gedné hoře, zastkwěl se gako slunce. Tau přjčinau řekl také Apoštol: „*Proměňj tělo ponjženj našeho, připodobněně k tělu gasnosti swé.*“ Filip. 3, 21. Tato stkwělost bude wýplyw, owoce neb wýstřelek té blaženosti, gjžto duše na wěčnosti požjwati bude. Duše nesmjrně blaženau bude, poněwadž božských blahostj bude mji účastenstwj. Gako ale Bůh swých blahostj duši učinj účastnau: rovně tak zase duše

zúčastnj tělo blaha swého. A protož nestegnau měrau stkwjti se budau těla sprawedliwých. Gegich stkwělost bude wětšj, wětšj-li bude blaženost duše; bude menšj, menšj-li duše požjwati bude blaženosti. Na to se wztahuj słowa, kteráž swatý Pawel napsal: „*Giná gest gasnost slunce, giná měsice, a giná gasnost hwězd. Nebo hwězda od hwězdy dělj se w gasnosti: tak i wzkrjšenj mrtwých.*“ 1. Kor. 15, 41 — 42.

c) Budau čilá, hbitá, diwnau mocj a silau obdařena. Zbawená wezdegšj hmotnosti a tjhoty snadno, kamž by duše chtěla, se odeberau. Na toto wzkrjšených těl vlastenstwj slyšeti se dať słowa knihy Maudrosti řkaucej: „*Sprawedliw jako giskry na třtinowině probjhati se budau.*“ (3, 7.) Což i oswědčuje Apoštol, an ňj: „*Rozswá se w nemoci, wstane w moci.*“ 1. Kor. 15, 43.

d) Budau lepá, duchownj a nebeská; pokrma, nápoje a spanj gim nebude potřebj; budau podobna k tělu sláwy Kristowy, kteréž mohlo progjti zawřenými dweřmi, nenadále zmizeti z oěj hledjících, podobu swau proměnit, tak že Ježš w něm giž poznán, giž za cizjho pautnjka, za zahradjka neb i za ducha držán byl. Na tuto mocnost těl wzkrjšených a oslawených wztahuj se słowa Pawlowa: „*Rozswá se tělo žiwočišné, wstane tělo duchownj.*“ 1. Kor. 15, 43.

Wědance giž, co náležj k podstatě učenj o těl wzkrjšenj, ohledejme ge nynj zewrubně a wizme, kterými důwody prawost geho se zastává.

§. 2.

Učenj o těl wzkrjšenj gest maudré.

Bůh, gsa neskončeně maudrým, swatým a do-
brotiwým, nic nerozumného a zbytečného zgewiti
nemůže. Tau přjčinau toliko to učenj za Božj
zgewenj neb božskau prawdu gmjno bud, kteréž
rozumu přiměřené gest, a nižádnau wěcj mu ne-
odporuge. Takowé ale práwě gest učenj naše,
že těla lidská gednau z mrtwých wstanau. Ono
zdrawému rozumu gest přiměřené, a w nižádné
stránce mu neodporuge.

Odporowalo by rozumu, kdyby se dalo proká-
zati, aneb žeby Bůh nemohl, aneb žeby nechtl
wzkrjsiti mrtwé. To obé ale nižádným během ne-
můž býti dokázáno. Nemůže se nikterak doká-
zati,

a) žeby Bůh nemohl mrtwé wzkrjsiti. Těm,
kterjž cos podobného smýšlegj, bez pochyby wypadlo
z paměti, že Bůh gest všemocen. Neho kdyby
jim žiwě před očima bylo, že u Boha nemožné
nenj všeliké slowo, že on pauhým pokynutjm z ni-
čehož nowé tworj swěty, nicby zagisté nepochybo-
wali, že i dosti mocen gest, sprachniwělé a roz-
ptýlené částky geho opět spogiti? Wětsj-li to gest
diw, sprachniwělé tělo wzkrjsiti, než z hljny země
ge stwořiti? Wětsj-li to diw, tělu žiwot nawrátiti,
než ze krwe člověka ge učiniti. Wětsj-li to gest
diw z pozůstalých částek porušeného a zetlelého
těla rozwinauti tělo omlazené, než ze shnilého zrna

strom aneb kwětinu učiniti? Moha gedno, proč by nemohl i druhé k mjestu přivěsti? Dobře tedy prawj starý Tertulian: „Qui enim ex nihilo molitus est cuncta, poterit et carnem in nihilum perductam exprimere nihilo. Utique idoneus est reficere, qui fecit; quanto enim plus est fecisse, quam refecisse.“ Lib. de resur. carn. n. 12. |

b) Rowně tak se nikterak prokázati nedá, žeby *Bůh nechtěl mrtvé wzkrjjsiti*. Nebo toto těl wzkrjšenj nenj ani lidem na škodu, ani Bohu na ugmu eti a sláwy geho. Anobřz lidem slaužj k dowršenj gegich wěčného blahoslawenstwj, kteréž teprw tjm úplné a celé se stane, anř duše gegich s tjm tělem, s kterýmž zároweň byla stwořena, a po němž, ztratiwši ge na čas, nicméně taužiti nepřestala, se opět spogj. Slaužj a prospjwá toto těl wzkrjšenj i Bohu k welikému oslawenj, gešto tjm během dobrotiwost, maudrost a sprawedlnost geho, gakž hned mjstněgi ukázáno bude, w neyžiwějšjm swětlem se obgewugj.

Tělo s dušj na křtu swatém obmyto bylo; tělo přigjmalo ku posilněnj duše neyswětějšj swátost oltárnj; tělo mrtwenjm swých žádostj, postem, bděnjm, panickau zdrželiwostj, mučedlnictwjm Bohu w oběť žiwau se přinášelo. Podlé učenj swatého Pawla gsau těla lidská audowé Jezjše Krista, a chrám Duha swatého. Ó může-li tedy Bůh to výborné djlo rukau swých, djlo neyznamenitějšj swé wšemocnosti, schránku swého dechu, dědice swých milostj zničiti na wěky? Tělo gest dále

schránka duše a přjbytek gegj; gest nástrog, kterýmž duše aneb dobře aneb zle činj. Při všem, což činjme koli, tělo duši gest nápomocno. Zewnitřnj smyslowé naši gsau gako brány, gimiž wszeliké poznánj do duše wcházj. Očima můžeme stwořené věci Božj a djla rukau geho widěti, a tudy k wděčnosti, obdiwowánj geho všemohaucnosti a k činěnj djků zbuzeni býti. Můžeme ale také gimi duši swau nečistými obrazy naplniti, a těžce hřešiti, an tyto bugné oči swé od spatřowánj nestydatých wěcj odtáhnauti nechceme. Ušima můžeme blahoděgné učenj našeho spasenj, ale však také marné, hřjšné, utrhačné, duši poskwrňugcj řeči poslauchati. Ústy můžeme wjru Kristowa wyznáwati, učenj Božjho brániti, Pána Boha chwáliti, o čest bližnjho swého se zastáwati, neumělé učiti, pochybugjcjm dobře raditi, zarmaucené těšiti, hřešjcj napomjnatí a kárati: ale však týmiž ústy můžeme se také Bohu rauhati, můžeme reptati, zlořečiti, kljti, lháti, křiwě přísahati. Rukama můžeme lačné krmiti, žjzniwé napágeti, nahé odjwati; můžeme ge k modlitbě spjnati, gimi žehnati a wůbec giným i sobě činiti dobře: můžeme ale také gimi krádeže, laupeže, wraždy a těch neyohawnějšjch neprawostj se dopustiti. Když tedy tělo s dušj aneb koná sprawedlnost, aneb páchá nešlechtnost, slušnoli nenj, aby i s dušj aneb qdměněno aneb potrestáno bylo? (Cfr. S. Cyrill. Jeros. Cat. 18.) Báh by nebyl úplně maudrým, kdyby gednau na to tělo, kteréž s dušj aneb hře-

šilo aneb dobře činilo, dokonce žádného neměl zřenj. • Nebyl by úplně spravedliv, kdyby tomu tělu, gesto zde na zemi s dušj spolu i zásluh i proviněnj účastno bylo, na věčnosti nedal také i odplaty i trestu zasluženého účastenstwj. I wstane tedy gednau z mrtvých všeliké tělo, wstane, aby gednak věčná blaženost swatých doplněna a dowersena byla, gednak aby tudy odsauzenj zatracenců přjsnějšj a bolestnějšj se stalo.

§. 3.

Zdali to učenj gest také spasitedlné?

Učenj, kteréž gmjno má býti za prawé zgewenj božj, musj také k dokonalému, swatému a blaženému žiwotu na neywejš přjhodné býti, musj totiž ctnost a blaženost naši rozmáhati. Gíž pak i z tohoto hledu učenj o budaucjm těl wzkřjšenj prawým božjm zgewenj gest a božskau prawwdu. Neb lidi, gesto učenj toto k rozumu a k srdci připauštěgj, welmi dobré a blažené činj. Týmž způsobem se owšem stává swrchowane blahodějným a spasitedlným. a) Wjra, že těl z mrtvých wstánj gest, působj blahocinně na naši ctnost. Nebo nabyli kdo gistoty, že tělo geho gednau wzkřjženo, s dušj opět spogeno, a knowému, nesmrtdlnému žiwotu probuzeno, s dušj aneb se věčně radowati aneb swých věčných muk pykati bude: zagisté se wšj možnau snahau a pilnostj všeho wysřjhá, čjmžby tože tělo zlehčiti, pokáleti, poskwr-

niti mohl, aneb gakž Apoštol dj, bude tělo své trestati, a w služebnost podrobowati. (1. Kor. 9, 27.) Kdo se tjm cele a úplně ugistil, že duše geho, vykročiwiši z tohoto bjdného padaucjho a smrtedlného těla, obleče se gednau w tělo zdravé, gasné, stkwělé, krásné a sličné, neporušitelné, diwnau mocj a silau obdařené, wšech wездеgšjch tjhoh a bole stj zbawené, w tělo lepé, duchownj, k tělu sláwy Kristowy podobné, zdali w poctiwosti nebude mjti tohoto nyněgšjho swého těla, z gehožto autlych částek toto nebeské tělo geho tak gako ze zrna zemská bylina gednau wnewadnaucej kráse rozwinauti se má? Kdo wěrau se tjm ugistil, že sprawedliwým po wzkršjenj těl gegich přisljbeny gsau radosti newýmlywné, nebudeli o to se wšj možnau bedliwostj pracowati, by ctným, šlechetným a swatým audů swých užjwánj budaucej téže blaženosti se účastna učinil? Kdo, na swé mysli wáze často wážj ty wybórné dary a mocnosti, kterýmiž gednau geho tělo má býti ozdobeno a okrášleno, neoddáli giž nynj Kristu Pánu smrtedlné tyto audy swé w dobroljheznau službu? Neostřjháli těla swého čistoty, a nebudeli ho toliko k dobrým skutkům užjwati, wěda, k gaké sláwě, ale wšak také k gakým trestům gest powoláno? Kdo cele a úplně wěřj, že gednau tělo geho z temna hrobu wygde aneb na wzkršjenj žiwota aneb na wzkršjenj saudu, ostřjhá zagisté zwláštj každého audu swého se wšj pilnostj a bedliwostj, by nižádného hřjchu skwrnau skálen nebyl. Ten a

taký při každé příležitosti bez velikého namáhání se upamatuje, žeby gednau bugné oči geho mohly swětla Božjho na wěky zbaweny býti, kdyby gich nynj neodtáhl od spatřowánj těch wěcj, kteréž w srdci ohawné budj žádosti, a ke skutkům swozugj, gichžto wýchod a konec gest smrt wěčná. Snadno se upamatuje, žeby se gednau w nečistých ušjch geho strašný zatracenců křik, pláč a nárek mohl rozléhati, a protož zawře ge, kdy toho koli bude potřebj, by slyšjce neslyšely, a neměly dobrowolného zaljbenj w poslauchánj takowých řečj, gimiž Bůh i Swatj geho býwagj uráženi, bližnjho čest a dobré gméno přetřepáwano, ctnost a newinnost, wjra a náboženstwj zlehčowány a rušeny. Nenesnadně se upamatuje, žeby gednau rozmazané chřjpe geho sjru a wěčného ohně dým i plápol cjtiti a čenichati musely, a protož nynj newyhledáwá ljbsti swé u wěcech, genž gsau podle žádosti těla, nobrž oblubuge sobě a objrá, což Bohu ljbeznau wůni dobrých skutků wydáwá. Ku paměti sobě přiwede, žeby gednau mlsný gazyk geho wěčným trápen mohl býti hladem, kdyby teď drahých krmj, hogně krytých stolů a rozkošných hodů nad slušnost milował. Aneb žeby mohl gednau chřtán geho nedosyta wěčna trápen býti zjznj, kdyby w nyněgšjm žiwotě do něho co do gakéhosi kbela lil opogných, krew spruzujcjch nápojů. Žeby gednau ruce geho mohly kletbau a zlořečenjm Božjm postiženy býti, kdyby nynj dotýkal se statku cizjho. Snadby gednau

zpupná šje goho w bolestech a trápenj na wěky wěkůw sklesla, kdyby nynj honosné, nádherné myslí swé nepokořil, a pýchy swé nesklonil. Mohl by snad nikdý neumjragcej čerw wěčné wěkůw srdce goho hrýzti, a ono strašné pomněnj na spáchané zlé co sičcej had ge štjpati, kdyby goho nynj neostřihal w newinnosti. Abych giž zkrátka a bez obrazů wšecko wypowieděl, pamětliw bude při wšech swých úmysljch a skutcjch slow blahoslaweného Tomáše Kempenského, an dj: „*Nebude hřjchu, gečtoby swého zwláštnjho neměl utrpenj.*“ (De imitat. Christi lib. I. cap. 24.) A protož často přemjtage na myslí swé, žeby gednau w tomto těle swém takého utrpenj snášeti musil, s wětšj chutj i pewněgšj m úmyslem tělo swé Kristu a ctnosti w dobroljbeznanu službu oddá.

6) Gakož ta wjra, že gednau těla naše z mrtwých wstanau, k swatému žiwotu na neywejš gest přjhodná: rowně tak i welmi blahočinně působj na nás tjm utěšenjm, kteréž poskytuje. Táž wjra tedy i wezdegšj blahost naši rozmnožuge, nebož:

a) gest welmi utěšitedlná w zármutcjch a křjžjch, genž nás druhdy nawštěwugj. Swjragj-li nás wezdegšj bjdy, zachwátıla-li nás nezhogitedlná nemoc, neduhem-li nezlécitedlným a přewelmi trapliwým skljčeno gest tělo naše, swjgjme-li se w bolestech nesnesitedlných na bolestném lůzku, težkými-li ranami Bůh z přemaudrých přjčin swých nás nawštjwil, gsme-li od nepřátel pronásledowání a utištění, trpjme-li protiwenstwj pro sprawedlnost,

až i muky a ztrátu života: nic se neručíme, nebrž to utěšenj přijti chtěgme, že gednau opěť týmiž ztrápenými, ztrudněnými, umučenými a zabitymi těly wstaneme z mrtwých. Tak se těšil Job we swých zármutejch, těžkostech a trápenjch. Tauto budaucjho swého z mrtwých wstánj naděgj těšili se swatj proroci Isaiáš, Ezechiel a Daniel. Tauto blaženau naděgj těšili se a sebe wespolek pozdwihowali bratrj Machabegštj s matkau swau nábožnau, anť od ukrutného Antiocha neslýchaným tyranstwjm mučeni gsau byli. „*Ty sice neyšlechetněgšj králi*“, prawil geden z nich, „*w přjtomném žiwotě nás zabjgš: ale král swěta ná s umřelé pro swé zákony, we wzkřjšenj wěčného žiwota wzbudj.*“ (2. Mach. 7, 9.) I dali mile a ochotně audy swé péci a páliťi, na té usta-wičné naděgi, že gim gednau od Boha opěť nawrá-ceni budau. Týmž spůsobem se každý prawý křeštan těšiti může, anto wšeligakých bolestj a trápenj ligawj tokowé nad hlawau geho se wyléwagj.

β) Wjra, že naše těla gednau z mrtwých wstau, těšj nás také při smrti. Kdo se nečige trudem gakýmsi skljčena, wida u wečer, an krásné a blahočinné zacházj slunce? Když se swětlo dnowé tratj, gasnost nebe tmawými se odjwá ostěrami, a čirá tma počjná prikrywati twář zemskau, w ty doby nebýwáli nám teskno? Ale wšak těšjme se, že nám nezapadlo na wždycky to krásné slunce, nobrž že nazjťj zase nám wygde na obloze blankytné. Podobně nás těšj wjra, že gest těl z mrtwých wstá-

nj, když nám žiwota našeho slunce počjná zapadati. Nebo cele a úplně tjm ugištění býti můžeme, že ta těla, kteráž w chladných hrobjch shnij a spráchniwěj, opět nám gednau we stkwaucj kráse budau nawrácena. Smrt, hrob, porušenj nemagj giž wjce nigakých hrůz, co Apoštol řekl: *Rozsjwáli se w porušenj, wstane w neporušitedlnosti. Rozsjwáli se w nesličnosti, wstane w sláwě: rozsjwáli se w nemoci, wstane w moci.*“ (1. Kor. 15, 42 — 43.) A rovně tak při smrti miláčků swých můž se prawý křesťan těsiti, že gen na kratinký čas od něho se odebjragj, aby gednau s njm zase se shledali, a na wěky spogeni byli. I gegich těla gednau w obnowené stkwělosti, kráse a sličnosti, moci a sláwě z mrtwých wstanau. Pročby tedy prawý, budaucjm těl wzkrjšenjm ugištěný křesťan při smrti gegich chtěl se rmautiti bolestj neukogitedlnau, „*gako i ginj, kterjž naděge nemagj?*“ (1. Tess. 4, 12.) Nechť mu wsekrotná smrt drahého miláčka z náručj wyrwala, on nikoliwěk zármutkem překonati se nedá, nobrž gako Marta zwolá: „*Wjm, že wstane při wzkrjšenj w den neyposledněgšj.*“ (Jan 11, 24.)

§. 4.

Takéli se učenj o těl wzkrjšenj w pjsmě swatém zakládá?

Učenj o wzkrjšenj těl gest netoliko welmi maudré a spasitedlné, alebrž i Bohem načité oswěd-

čené. Pjsmo swaté tak starého gakož nowého zákona uěj zgewně těl z mrtwých wstánj.

a) Slawné swědectwj, že nawrácenj těla swého každý z nás důwěrně očekáwati může, máme w knize nábožného Joba. Wjmť owšem, že mnozj pjsem swatých wykladači welikau práci na to wynakládaj, by dokázali, že toto wytečné mjsto na wzkrjšenj těl se nepotahuge. A však cokoli namjtagj, nemá také wáhy, by gegich wykladu přednj mjsto se dalo. Znj pak w ta slowa řeč Jobowa: „*Wjm, že Wykupitel můg žiw gest, a w neyposledněgšj den z země wstanu: A zase oblečen budu kůžj swau, a w těle swém uzřjm Boha swého.*“ (Job' 19, 25—26.) Těmito slowy prý zbožný Job ne na wzkrjšenj těla swého, nobrž na swé uzdrawenj narážel. My ale sandjme, že dotčená slowa prawdiwěgi na wzkrjšenj těl se slyšeti magj, poněwadž z celé knihy zřegmě wyswitá, že Job nižádné wje naděge sobě nēdělal, by mu kdy zde na zemi předešlé zdrawj bylo opět nawráceno. Tauž přjčinau narjka sobě: „*Dnowé mogli pomínuli, a ztráweni gsau beze wšj naděge. Nencawrátj se oko mé, aby widělo dobré wěci.*“ (7, 6—7.) I máme za to, žebychom toto mjsto schwálpně musili natahowati a krautiti, kdybychom giný mu smysl a rozum chtěli přikládati. (Cf. Institut. theol. auctore Liebermann tom. 5. pag. 498.)

Rowně tak Daniel mluwj zřetedlně o wzkrjšenj těl, řka: „*že ti, kteříž spj w prachu ze-*

mě, procítj: ginj k žiwotu wěčnému, a ginj k wěčné potupě.“ (12, 2.) Mohli byehom se gestě na ostatnj swědectwj starého zákona (Isai. 26. Ezech. 37, 1—14 a t. d.) odwolati, ale z úmysla toho nečinjme; nobrž pomjgegjece ge mlčenjm, přistupugeme hned k daleko silněgšjm nowého zákona.

b) Sám wěčné prawdy učitel, wtělený Syn Boha žiwého, Ježš Kristus, budancj těl našich z mrtwých wstánj předpowěděl, řka: „*Tato pak gest wíle Otce mého, kterýž mne pošal, aby každý, kdož widj Syna a wěrj w něho, měl žiwot wěčný, a gát geg wzkršjsm w den neyposledněgšj.*“ (Jan 6, 40.) K Saduceům pak řekl: „*Blaudjte, neznagjce pjsem, ani moći Božj. Při wzkrššenj zagisté, ani se nebudau ženiti, ani wdáwati; ale budau gako angelé Božj w nebi. O wzkrššenj pak z mrtwých, zdali gste nečili, co gest powědjno od Boha?*“ (Mat. 22, 29—31.) Posléze pak mluwj swěta Spasitel o hodině, w kteraužto gedni půgdau na wzkrššenj žiwota, družj na wzkrššenj saudu, řka: „*Přicházj hodina, w kteraužto všickni, kteříž w hrobjch gsau, uslyšj hlas Syna Božjho: I půgdau, kteříž dobré wěci činili, na wzkrššenj žiwota; kteříž pak zlé wěci činili, na wzkrššenj saudu.*“ (Jan 5, 28—29.) Toto předpowěděnj musj se naplniti; neboť slowa Páně gsau swatá, božská prawda, a spjše pominau nebe a země, nežli wěkostalá slowa geho. Ó potom, w

hodinu tu welikau, až w blankytu nebes zawznj trauba archangelská, k slowu všemocného Pána hrowé se otewrau, mrtwj z mrtwých wstanau, a my u třeskotu a hluku zbauřených žiwů poznáme, že prawdu mluwil Kristus, božský učitel náš.

Čemu Pán Ježš zřegně učil, to také sám na sobě prokázal. Swým vlastnjm z mrtwých wstánjm w gisté ustawil nás naděgi, že toto naše porušitedlné tělo obleče neporušitedlnost, a smrtdlné toto nesmrtdlnost. (Cfr. 1. Kor. 15, 53.)

On wstal z mrtwých, a protož my všickni wzkrjšenj geho účastni budeme. Geho z mrtwých wstánj utěšeným gest rukogemstwjm z mrtwých wstánj každého člowěka. Nebo ten, genž mocen byl, sám sebe wzkrjsiti, tjm snáže i nám tmawé hroby otewřiti, a nás k nowému žiwotu probuditi může. Dobře tedy prawil apoštol národů, swatý Pawel: „*Poněwadž pak káže se, že Kristus z mrtwých wstal, kterak někteřj prawj mezi wámi, že wzkrjšenj z mrtwých nenj?*“ (1. Kor. 15, 12.)

Tentýž pak duchem Božjm nadšený apoštol netoliko weřegně a slawně wyznał wzkrjšenj těl před wladařem Felixem, gakž widěti gest ze Skutků Apošt. 24, 15., nobrž při každé přjležitosti, kteráž se mu udála, welmi zřetedlně tomuto článku wjry gest učil. Tak prawj na giném mjstě: „*Sám Pán s rozkazem a shlasem archangela a s traubau Božj estaupj s nebe: a mrtwj, kterjž gsau w Kristu, wstánau prwnj. Potom my, kterjž žiwi gsme, kterjž ponechání gsme, spolu*

zachwáceni budeme s nimi do oblakû, wstříc Kristu w powětrj, a tak wždycky s Pánem budeme.“ (1. Thes. 4, 15 — 16. A w prwnjm listu ke Korintům z úmysla tože učenj obšjrnu řečj přednášj; nebo w celé patnácté kapitole o něm mluwj, předkládage neyprw důwody, gimiz ho bránj proti některým, kteříž za geho časů toho učenj zamjtal, a pak od werše 35. wyswětluge, „*kte-rakž wstanau mrtwj? neb w gakém těle při-gdau?*“

§. 5.

Zdali to učenj po wšecky časy w cjrkwidústogné swé mjsto mělo?

Učenj o těl z mrtwých wstánj gest netoliko prawda Bohem oswědčená, nobrž i také od křesťánské dáwnowěkosti za božské zgewenj přigatá. Nizádný znatel starobylé cjrkwě o tom nic nepochybuge, že prwnj prawowěrnj křesťané budaucj těl wzkršenj za gistan a neomylnau prawdu pokládali. Nechtjce slow šjřiti a množiti, ku paměti přiwozugeme toliko Athenágora (Cont. Basilid. lib. V. con. hæres.), Theophila Antiochenského (Lib. I. ad Autol), a Řehoře Nyssenského (Dialog. Macrinia etcinscript.), kteříž wšickni netoliko přjležitostně a zběžně o tomto článku wjry gsau mluwili, alebrž obšjrnu řečj tohoto učenj proti pohanům a kacjřům bránili. Athenogoras a Tertulian celé knihy gsau sepsali o těl z mrtwých wstánj, a ono prawdiwé a znamenité slowo Tertulianowo: „*Fiducia Christianorum, re-*

surrectio mortuorum,“ (Lib. de resurr.) také došlo vážnosti, že všickni cirkewnj Otcowé k němu se podepsali.

Welikau wáhu magj též pěkně řečená slowa swat. Rehoře Nyssenského, která znj takto: „*Videbis corporeum hoc amiculum, quod cum morte dissolutum fuerit, ex iisdem rursus contexi atque componi, non hac crassa gravique textura, sed aeream tenuitatem atque subtilitatem, filo reconcinnato atque refecto: ut et adsit tibi, quod diligis, et in meliori, atque amabili magis, pulchritudine denuo restituatur.*“ (Dial. de anima, et resurrect.)

Tauž pak wjru i celá starobylá cirkew po wšecky časy pewně gest držela. Widj se to z apoštolského wjry wyznánj, z wyznánj Nycénského a onoho, genuž sw. Athanas gest půwodem. Nad to také i neomylná cirkew Božj, gegjmižto ústy Bůh sám spásitedlné prawdy wypowjdá, prohlásila se na čtwtém sněmu Lateranenském wta slowa: „*Wšickni lidé gednau s swými vlastnjmi těly wstanau, kteráž ted za žiwa magj, aby přigali dle zaslauženj a zawiněnj swého: gedni s d'áblem tresly wěčné, družj s Kristem sláwu wěčnau.*“

§. 6.

Můžli posléz toto učenj kterým způsobem žádaucjho swětla nabyti?

Gakkož neomylným slowem Božjm i cirkewj swatan, gižto sám Bůh řjdy a spravuge, učenj o těl z mrtwých wstánj gest oswědčeno a opodatněno, zdá se nicméně býti slušné i podobné, by se to-

téz učenj, pokudž se to státi může, wyswětliło také některými wúbec známými přjklady. To wsak se nemá nikoli státi za tau přjčinau, gakobychom snad prawost téhož učenj na těch a takých přjkladech zakládali; neboť i nám gest dobře wědomo, že přjkladové a podobenstwj nemagj nižádné důwodnosti do sebe. Než na ten pauze konec to činjme, bychom na učenj to, pokudž gest možná, trochu žádaucjho swětla wylili, a ukázali, že těl lidských z mrtwých wstánj nenj žádnau takowau wěcj, kteráž by we swětě neměla dokonce nic podobného, anobř že se přewelmi mnoho wěcj we swětě nacházj, genž s wzkrjšenjm těl lidských gausi wzdálenau magj podobnost. Oddawagjce se na tu práci, nic giného nečinjme, než co sám apoštol národů sw. Pawel byl učinil. Opodstatniw tože učenj silnými důwody, pokusil se posléz i o to, by ge wyswětlił, a k tomu cji a konci přirownal těl z mrtwých wstánj zrnu, kteréž se rozsjawá, a nebýwá obžiwenó, leč prwé umře. Prawj totiž w ta slowa: „*Ale řekne někdo: kteráž wstancu mrtwj? neb w gakém těle přjgdau? Nemaudrý, což ty rozsjawáš, nebýwá obžiwenó, leč prwé umře. A což rozsjawáš, ne tělo, kteréž budaucj gest, rozsjawáš, ale holé zrno. Bůh pak dáwá genu tělo, gakž ohce.*“ (1. Kor. 15, 36—38.) Gako tedy zrno w zemi tlj, hnige a porušeno býwá, opět ale z porušenosti swé powstáwá, kořeny paustj, se rozwinuge, se zelená a klasj zrnaté nese: rovně tak i lidská těla w hro-

bých tlj a hnigj, a však nezacházegj do čista, no-
brž gen swau podobu na čas mēnj, by opět od vše-
mocného Boha swým časem byla obžiwena. „*Celá
přiroda*“, wece swatý Minucius Felix, „*k naše-
mu potěšenj budaucj z mrtwých wstānj naše
klāst a zwěstuge. Slunce zapadá a vychāzj;
hwězdy odchāzegj a přichāzegj; kwětiny schnau
a zase obžiwugj; uschlé křowj se opět zelenā;
zrno ne ginđk, leč se porušilo dřēwet, býwā
opět obžiweno.*“ (In Octavio cap. 16.) Co tlj,
hnige, roztlučeno, rozdrobeno, spāleno, setřeno,
stroskotāno hýwā, neschāzj do čista ze swěta, no-
brž toliko swau mēnj podobu, a předešlý aneb gi-
ný žiwot opět přijmā. Tak rozličnj druhowé
hmyzū neyprwé s nesličným tělem po zemi se wle-
kan, potom w pupāch gako w hrobě wšeho žiwota
zhaweni býti se zdagj. Neyposlěze za nedlanhý
čas s proměněným tělem vychāzegj, a stkwancjmi
křidly co krásnj ohniwāčkowé s útěšeným swobo-
denstwjm do wýšj wyljtāu. Wjme, že hausenka
se proměnj w pupu, a že z toho polomrtwého sta-
wu za kratinký čas wywine se krásný motýlek.
Podobným spūsobem z wagjček, kterāž babka na-
klade do země, wyljhe se teplem pondrawa, z té
se udělā za čas kukla, a z té opět wywine se chraust
nebo babka. A ptās-li se, kterak možno, aby wstalo,
a předešlau swau podobu zase dostalo, což na mil-
liony čāsteček bylo snad rozptýleno, rtuť, ta němā
wěc, nechať k otázce twé odpowj. Taže, by i na
sebe menšj čāstečky byla rozdrobena, nicméně
snadno se zase spogj, a spogenā opět předešlau po-

dobu přigme. Proč by tedy Bůh i rozptýlených částek těla nemohl rovně tak snadno spogiti? Protož opět a opět voláme s onjm swatým učitelem: „*Celá přjroda k našemu potěšenj budawoj a mrtwých wstáwj naše hlásá a zwěstuge!*“ W zimě gako mrtwa ležj země pod padlým sněhem; stromowj w hlubokém spánku odpočjwá; co gindy kwetlo a se zelenalo, smrtj gest přistřeno barwau; zima smrtonosným dechem swým každu bylinu usmrtila, a smutek i záhubu na wěškeré země twáři rozprostřela. Ledwať ale krásné se nawrátilo garo, ó gaká to přeradostná proměna! Přjgemný, teplý wětrjček wšeccko proniká, celá přjroda skládá ze sebe smutek zimnj, stromowj zase pučj, paupata rozwinuge, letorosty ze sebe wydáwá, a nowými listy se ozdobuge. Porašené w zemi seménko wycházj, w stéblo wyrůstá, a w obilnj klas se rozkládá. Zahrady a lauky krásnými se přiodjwagj kwětinami. Wšeccko k nowému zase powstáwá žiwotu. Wšeccko žige, wše se hýbá, wše se raduge! — A gen člowěk neměl by se dočekati onoho wše obziwugcjhjo gara, toho krásného máge? Genom tělo člowěka mělo by na wěky ostati w tmawém, studeném hrobě? Ó kdyby i přemaudrý Bůh nebyl nám tohoto utěšeného učenj zgewil, byli bychom gemu pauhým srdce swého wedenjm wjry přiložili.

2. O cestách ku poznání mravního dobra vě- daucích.

O d

Vincencia Zahradníka,
bývalého faráře w Křešicích.

Činění dobrého gest owšem hlawnj a přednj věc, a by kdo měl třebas andělský wtip a všechny možné známosti, předceť ho srdce naše u vážnosti mjti nemůže, nenj-li ctným, šlechetným člověkem. Ale wšak činění dobrého bez poznání dobrého pomysliti se nedá. Z toho, že kdo poznává, co by dobro bylo, powinno, slušno neb náležito, wždycky nenásleduge, žeby i náležitě gednal; kdo ale šlechetně gedná, ten wždycky, co by zákon ctnosti welel, poznává. Mnohý člověk i při neylepšj wůli a neyčistšjm úmyslu gedná zle toliko proto, že rozum geho nenj dosti oswjcen, že prawost činů swých sanditi neumj, že se mu známosti dobrého nedostává. Zřetedlná, gistá wědomost, že ta neb ono gest dobré, mocně wůli wzbuzuge, by se k tomu klonila. Ctnost gest ta neykrásněšj, neyutěšeněšj věc pod nebem, a nenj možná, by gj ten, kdož gi právě poznává, spolu i nemilowal. I slabé srdce ku chtění a objránj dobrého dosti w sobě má síly, hlawa-li gest naprosto ugištěna, že to i ono skutečně zákonem ctnosti gest wyměřeno. Dokládám i to, že mnohý člověk gediné proto, že o powinnostech swých blud-

ný má smysl, a dowolené od nedowoleného špatně rozeznává, — pudům a wrozeným náchylnostem srdce swého zbytečné činj násilj, a zbytečná břemena na sebe wzkládá. Z toho gde, že člověku náramně mnoho na tom záležití má, aby, což dobro a prawo gest, poznával. Na gakých giž cestách ku poznánj toho, což mravnjm dobrem se gménuge, přicházeti nám lze? Gak bychom zwjdati mohli, co by nám w každé přjpadnosti ctnost přikazowala neb aspoň radila, to se tjmto gednánjm wykládá. Předewšjm pak giným to gestě připomenauti musjm, že swrchowane maudrý a dobrotiwý Bůh poznánj toho, na čemž přemnoho, ano brž wšecko záležj, člověku welmi snadno učinil; Bůh sám to welemaudře zřjdlil a opatřil, by každý člověk, chce-li gen opravdu dobrým býti, bezewšj učenosti, bezewšeho lámánj hlawy mravnj dobré poznával.

I.

Člověk z přirozenj swého tau podiwenj hodnou nadán gest mocj, že prawdu poznává, prw než gi skaumal a wyhledával; dřjwe poznati může prawdu nežli důwody gegj; může celé a plně mjtí gistoty, že toto prawo gest, ono ale blud, gesto nám nikoli powědjti w stawu nenj, pročby toto prawo, ono ale křiwo a bludno bylo. Tato wyborná, zlatá moc duše našj temným poznánjm, anebo citem prawdy, se nazýwá, a zwlášť teház aučinliwau se prokazuge, když widěti chceme, co by nám a giným lidem činiti náleželo. Mravný cit,

kterýmžto bez předběžného skaumánj poznáváme, zdaliby w tom neb onom, našem neb cizjm činu byla mrawnj dobrota ánebo mrawnj zloba, pře-
ušlechtilým gest darem Božjm, a mnohowázným dáwodem weliké k nám dobrotiwosti geho.

Mrawný cit wětšjm djlem prawé úsudky wy-
násj, neb dobře nás zprawuge. Prwnj pomysl, kterýž swjtj w hlawě našj, když k činu negaké-
mu přikročiti máme, býwá ten neylepsj. Často nám po skutku toho býwá žel, že gsme negedna-
li podle prwnj myšlénky, kteráž nám tegnau ga-
kansi mocj připadla. Zdát se, že mysliwá moe
daše našj, při prwnjm na cos důležitého pohledu
wšecku sju swau napjná, a prawé proto ney-
zdrawěgi saudj, a což má neylepsjho w pokladu
swém, to gako wýstřelkem dáwá na gewo.

A negen prawj, nýbrž i welmi subtilnj neb
autlj gsau úsudkové mrawného cítu našeho. Po-
mocj geho znamenáme negen hrubých wýstupků,
nýbrž i skrowných a nepatrných nedostatků mraw-
ných. Což se při úmyslech a skutečjch lidských
ani wyslowiti nedá, a o čemž nižádný moralista
zřetedlně mluwiti w stawa nenj, to mrawný cit
nás welmi bystře pozoruge.

Rozum náš wáhawě gaksi saudj, mrawný ale
cit welmi rychle a hotowě. Rozum náš si ob-
mezenj swého a wrozené mdloby swé, bych tak
řekl, dobře gest powědom, a protož welmi býwá
rozpačítým, a prw než co wypowjdá, dlauho se
rozmyšlj. Mrawný cit nás ale na wýpowěd swau

dlaugo čekati nenechává, nýbrž velmi obratným a ochotným gest služebnjkem našjm. Ledwa gsme znamenali, že nám gest gednati; ledwa gsme slyšeli, nač se nás někdo táže; ledwa gsme pozorowali neb zwěděli, gak ten neb onen se zachoval: an mravný cit náš giž výrok učinil, pokud by toto prawo bylo a dawoleno, ono ale nic.

Aniž se kdo domnjwey, že mravný cit gen s ticha a pošepmo mluwj, a hlasem swým srdce našeho gen slabě dotýká. Mravný cit swé saudy s velikým důrazem wynášj, a wětšjm djlem silněgi nás přeswědčuje, než každý giný zřetelně wážený důwod. Mnobý ku přjkladu zertowati chtěge, oplzle mluwj, gešto rozum geho nic zlého při tom newidj: ale wšak slyšje to newinná děwa, tak ugištěna gest, že to gest neslušno, že to, což pauhým mravným citem poznala, w ljezbné zardělosti twáři gegj se wyrážj.

I když člowěk ku powáženj něčeho dosti má času, mravný geho cit wýbornau službu mu prokazuge. Mravný cit praktickému rozumu poznamenává cestu, kterauž mu gest kráčeti, a konec mu ukazuge, k němuž směřowati musj. Mravný cit wše skaumánj mravnj dobroty snadněšj činj, poněwadž hotowau giž prawdu předkládá, kteráž teprw wyskaumána býti má. Nabyli-li gsme wáženjm důwodů zřetelné známosti, že to neb ono gest prawo: tedy mravný cit přeswědčenj naše alespoň pewněšj, žiwěšj a radostněšj činj.

Někdy mudrowánj a rozumovánj welmi nebezpečnau gest wěcj, a pro tu přjčinu často gediné toho, což mrawný cit přikazuje, se držeti máme. Hlaubawý rozum někdy zlým býwá mudrákem, gešto mrawný cit k rozumkowanj žádné možnosti w sobě nenacházj. Wyskytugj se tolikéz přjpadnosti, kteréž tak spleteny a zamodrchány gsau, že se rozum nikoli do nich wprawiti, a gakby w nich gednáno býti mělo, nikoli ustanowiti nemůže. Druhdy nám gednati gest, an se nám času a pohodlj k powáženj všech možných účinků gednánj toho nedostává. Častokráté náhle a rychle rozhodnati musjme, gaké by bylo gednánj druhého, bychom se právě k němu zachowati mohli. W společném obcowánj, přjpráteleckých srdce wýlewjch, w žiwé, horliwé rozprávce mrawný cit správce našjm býti musj, bychom ustawičně nechýbowali. Někteřj činowé naši tak nepatrnj gsau, že gednák za to nestogj, bychom ge pečliwé na wážky skaumagjcjho rozumu kladli. Naposledy gest bez počtu činů, o gegichž slušnosti rozum nic powědjti w stawu nenj; steré gsau wěci, kteréž se w nižádná mrawnj pravidla, wtěsnati nedagj, a tak gako spůsoby zdwořilosti mrawnému citu zústaweny býti musegj.

Děti a sprostj lidé, ku přemýšljenj málo gsauce spůsobni a hotowi, správě mrawného citu, gakožto neybezpečněgšjm wůdci, dokonce budte poddáni. Sprostý člowěk, pauštěgjcj se do mudrowánj, bez wesla se pauštj na moře. Ženské po-

hlavj samým přirozenjm spjše k cjtěnj prawdy než k rozumovánj se nese. Což muž teprw mnohým zpytovánjm nacházj, to žena pauhým citem dřjwe a dokonalegi poznává nežli on. I hlubocj mudrowé, i bystřj a cwičnj myslitelé, nechť-li blauditi, na wýrokymrawného citu pozorni býti musegj. Gestli že syllogismy gegich wyřčenjm mrawného citu stogj na odpor: tedy na spráwnost učených, strogných závěrek swých nikoli zpoléhati se nesměgj.

Wysoko si tedy wažme mrawného citu swého, toho šetřjce, by nikterakž ztupen a malomocným učiněn nebyl. Wzděláweme ho s neywětsj možnau pilnosti, a protož pilně čjteme důkladné mrawoučné knihy; rozličné činy lidské, leč dobré leč zlé, sudme; přemjteme na mysli, pročby toto slašno, ono pak nenáležito bylo; obzwláštne ale hogným, ustawičným cwičenjm mrawnému citu ostrosti a autloty dáweme.

II.

Přjkladové slechetného smyslu a gednánj druháh gsau cesta, kterauž lidé ku poznánj toho, což by gim činiti náleželo, wedeni býwagj. W společnosti lidské gedni gsau učitelowé druhých; geden pěstuge, wychowává, učj a wede druhého negen slowy, nýbrž i skutky. Gakož geden druhého mluwiti učj, tak ho přjklady swými učj i smýšleti a gednati. O přirozené následowawosti lidské a o weliké moci leč dobrých leč zlých přj-

kladů mnoho bych sice powědjeti mohl, ale za dobrými příčinami mlčením toho zde pomjím, gedno toho dotýkage, že příkladové šlechtných lidí ku poznání toho, což nám samým činiti náležj, nám dopomáhaj.

Obecná pravidla mrawů, by i neyvýbornějš byla, málo kdo smyslem swým chápá, ctnost ale, kteráž se w skutech zraej, každý úplně pozorowati může. Kdo ku příkladu zámeckau kapli sw. Wáclawa w Praze toliko wyobrazenu widěl, anebo popsánj gegj četl: nikoli gj tak nepoznává, gako ten, kterýž žádného sice obrazu gegjho neviděl, a žádného wypsánj nečetl, ale i gednu toliko w nj byl, a gaká by byla, vlastnjma očima spatřil. Rowně tak ten, kterýž o pracowitosti, pokoře, wldnosti a giných ctnostech obsjrné knihy četl, ctnostj těch nikoli tak zřetelně a žiwě nepoznává, gako ten, kterýž prodlený čas mrawy a spůsoby pracowitých, pokorných, wldných a ginými ctnostmi ozdobených lidí pozorowati měl přježitost. Což se slowy wypsati nedá, to aspoň očima ze všech stran ohledáno býti musj, by úplně bylo poznáno. Giž pak nikoli možná nenj, wše, i to neymenšj, což k šlechtnému žiwotu náležj, slowy úplně wygádřiti, a protož zvláštnj některé stránky prawé ctnosti, neginák leč gedno w skutečném mrawočestném gednání poznány býti mohou. W této příčině přešťastným gest každý, kdož hned z mládj samé příklady prawé, čisté,

wznešené, přjgemné ctnosti měl den co den před očima swýma.

Křesťanské náboženstwj i také proto neyvětšjm gest dobrodinjm, kteréž lidem prokázáno býti mohlo, poněwadž gim w životu swatých lidj gako we welikém, čistě wyhlazeném zrcadle wnitřnj i zewnitřnj powahu prawé ctnosti ukazuge. Jezjs Kristus, wtělený syn Božj, austně učil šlechetným mrawům a neauhonnému, swatému obcowánj, při tom samém ale nikoli nezůstal, nýbrž skutkem ukázal, gak prawá ctnost we všech přjpadnostech tohoto žiwota smeyšlj a gedná. Swaté ewangeli-um, kteréž nám s přemilau prostosrdečnostj weškeren smysl geho odkrývá a ljčj, a gak sobě we všech přjpadnostech počjnal, s neyvyššj možnan wěrohodnostj wyprawuge, tjm samým nikdy za školu neyčistšj ctnosti pokolenj lidskému slaužitj nepřestane.

Ti, genž o žiwotu ctných lidj zagjmawé kníhy skládagj, prawau a vlastnj powahu čistě, ušlechtilé, nábožné duše gegich odhalugj, a na tom nás mjstě stawj, s kteréhož všechny činy gegich, i ty neyменьšj, gak náležj, pozorowati můžeme, k neyprospěšněgšjm zagisté a cti a wděčnosti našj neyhodněgšjm spisowatelům náležj. Wšeobecná historie, neljčj-li pauhých wogen, a newyprawuge-li toliko, což se kde přjhodilo, nýbrž wede-li nás do duše na diwadle swěta gednagjcejch lidj, a saudj-li všeliké činy a wnitřnj činů půwody: prawau gest školau maudrosti, a o šlechetném smeyšljenj a

gednánj nám předkládá věci, kterýchž ginde na-
darmo hledáme. I wyprawovánj přjběhů pauze
wmyslených k lepšj známosti mravnjho dobra
nás wede. Tau přjčinau zvláště za našich časů
přemnožstwj mravoučných přjběhůw, powjdek a tak
nazwaných románůw na swětlo vycházj, což by se
owšem swrčowaně chwáliti muselo, kdyby mnohý
takowý spis podiwné gakési, 'pokrytské, přirozené
powaze srdce lidského odporné etnosti newyobra-
zowal, a nechutné, šilhawé, falešné moráli ubo-
hým čtenářům do duše necpal.

III.

Což se slowý učiti nedá, to skrže přjklady a
leč prawdiwé leč smyslené přjběhy wyobrazowa-
no bud. Wšak ale etnost i wyučowánjm lidem w
známost přicházeti může, a w skutku máme ob-
zvláštjnj uměnj, kteréž se s wykládánjm powinnostj
lidských anebo wystawowánjm prawidel etného ge-
dnánj objrá, a pro tu přjčinu mravoučenjm, morá-
lj anebo uměnjm šlechetných mravů se gmenuge.

Kasuista wymýslj rozličné přjpadnosti, zvláště
takowé, w kterýchž člowěk tak neb ginák sobě po-
čjnatí může, potom pak stanovj, gak by se každý
w těchto přjpadnostech zachowati měl. Z toho
se widj, že kasuistika gest welmi prospěšným umě-
njm, a že skrže ni mravný cit náš welmi ostrým
učiněn býti může. A wšak kasuistika hned w po-
čátejch swých měla to neštěstj, že w učeníw swě-
tě přišla w lehkost, a až posawáde potupená ležj.

Tjm wětšj wážnosti a důstognosti nalezla morál, čili to uměnj, kteréž skaumá, gak by lidé wúbec smýšleti a gednati měli, a protož obecné morálnj prawdy anebo prawidla mrawů wystawuge. Kasuista dle powahy té přjpadnosti, kterauž předložil, ustanowuge, gak by ne wždycky neb z wětšjho djlu, nýbrž gednau toliko, gen w obrané totiž přjpadnosti, gednáno býti mělo, mrawoučitel ale předpisuge, co bychom w té neb oné přjčině často, wětšjm djlem neb dokonce wždycky chtjti, a možno-li gest, i wykonáwati měli. Kasuista wyhledáwá, co by z toho nepochybně pošlo, kdyby ku přjkladu ten neb onen chudý otec mnohých djtek nalezených peněz bohatého něgakého lakomce sobě podržel, a což mu dlužen gest, gimi zaplatil. Na druhé straně moralista sobě předstawuge, co by z toho wúbec pocházelo, kdyby lidé nalezených peněz tomu, kdož ge ztratil, nenawracowali, anebo co by z toho newyhnutedlně pocházelo, kdyby lidé kradli, lhaři, zaháleli, k sobě neupřjmi byli, na cti sobě utrhalí, powýšeným pochlebowali, modlenj zanedbáwali, ožralstwj se oddali a giných takových způsobů gednánj sobě wzali w obyčeg. Rozgjmánjm všech gistých a pochybných, bljzkých a vzdálených, prostředečnjch a neprostřednjch, welikých a malých účinků, kteréž ten neb onen způsob gednánj lidského prowozuge, moralista rozličná prawidla šlechetného žiwota nacházj, a giž s kličkau něgakau a s obmezenjm, giž kategoricky a bez wýměny a wýhrady ge wyslowuge. Gestliže

keré takowé prawidlo té gest powahy, ze ostřihánj geho wždycky neb aspoň wětšjm djlem dobrého owoce přináseti musj neb aspoň přináseti může: tedy prawdu w sobě zawjrá, a kdo takowá prawidla geniálnjm duchem swým nacházj, neb nalezená plněgi wyswětluge a důkladněgšj činj, ten za spráwného, zdravého, dokonalého gmjn bud' učitele mrawůw.

Takowých přewýborných, zlatých prawidel žiwota w biblj, we spisech swatých otců a giných bez čjsla knihách, od swětských mudrců neb od theologů psaných, náramné, newýmluwné množstwj se nacházj. Tato pak obecná a zvláštňj prawidla počestného gednánj toho, kdož ge rozumem swým ponjmá, a w paměti swé nahrnuge, k gisté a bezpečné wedau známosti, gakby w každé přjležitosti smýšleti a gednati měl.

Známostj mnohých a rozmanitých prawidel šlechtného žiwota mrawný náš cit weliké bystroty, antlosti a bezpečnosti nabýwá. Gestliže pak to, což pauhým mrawným citem swým dobro a náležito býti poznáwáme, gest to samé, což w tom neb onom morálnjm prawidle, předpisu neb zákonu obsaženo gest: tedy poznánj naše, že to neb ono slušno gest, wětšj gistoty a důwěrnosti docházj.

Známo-li mi gest, co uměňj počestných mrawů w té neb oné přjpadnosti, w tom neb onom ohledu lidem wůbec předpisuge: wjm tolikěž, že imně w této přjpadnosti aneb w tomto ohledu dle ono-

ho prawidla gednati náležj, a že alespoň welmi prozřetedlně gednati, a wšecko, gak náležj, roz-
wáziti musjm, zdá-li mi se, že mne obecné prawi-
dlo ono nezawazuge, anebo že mi neyvyššj zákon
ctnosti od cesty, giným wyměřené, pouchýliti se
dowoluge. Dj-li ku přjkladu obecné prawidlo mra-
wů, že otewřenost a upřjmost ke ctnostem nále-
žj: tedy nenj potřebj, bych se dlanho rozmýšlel,
měl-libych myšlenj a city swoge důwěrně giným
odhalowati: nýbrž celé mám gistoty, že mi z wět-
šjho djlu nepřetwářeným a přjýmým býti náležj;
nesmj alespoň bez dostatečných důwodů w tom
státi domněnj, že mi dowoleno gest, ginakým se
ukazowati, nežli gsem.

Mnohý člowěk nenj ani w stawu, gádrně roz-
umowati, a wáženjm wšech možných dobrých a
zlých následků činu. něgakého ustanowiti, pokud-
by čin tento se zákonem ctnosti se srownáwal.
Mrawný cit gehu gest tup, tak že ledwa hrubé
hřjchy a weliké neprawosti bigj do očj gehu. Ten
a takowý člowěk tedy neylépe gedná, když gedná
dle obecných mrawnjch prawidel. Učítelowé mra-
wů, kterjž obecná tato prawidla gednánj wysta-
wili, potřebné rozgjmánj, kteréz gest nad možnost
geho, giž dřjwe za něho, bych tak řekl, wzali před
sebe.

Ale wšak i wtipnj, ku přemýšlenj spůsobnj
lidé welmi často neginák leč gedno obecnými pra-
widly řjdi se musj. Neb někdy gim welmi rychle
gednati gest, tak že gim ani času nezbywá, by

wšeco náležitě powázili. Někdy také rozumu swému wěřiti nesměgj, poněwadž báti se gest, že tentýž rozum žádosti slabého srdce powoluge, a ne což prawo gest, nýbrž gen to, což srdce žádá, za prawo pokládá.

Mrawoučenj wúbec ke zřetedlné, gisté, nepochybné známosti mrawnjho dobrá nás wede, a pro tuto přjčinu neneprávě za králownu všech uměnj se pokládá. Hodný moralista tisjceré spůsobj leč potřebných leč užitečných činů hlubokým, bystrým rozgjmánjm nacházej, a tjm samým, zraky naše obracj a táhne i k takovým šlechetným činům, gichž bychom bez nauky geho sotwa byli pozorowali. On nás přemnožstwjm obecných prawidel swých učj, gak bychom wúbec objektivnj dobrotu a sličnost skutků lidských skaumati, a i to mrawnj dobré, gehož on newystawil, hledati měli. Wězme ale, že zdravých, gasných, důkladných, duchem Ježjše Krista a cjrkwe geho krmených mrawoučitelůw gest pořjdku, a že propowědjti praktickau něgakau prawdu nikoli tak těžko nenj, gako podstatně gi dokázati, zwláště pak wnitřnjmi doljčiti důwody.

IV.

Ačkoli však morál náramně bohatým gest uměnjm, a nesõjslných zlatých prawidel žiwota w sobě zawjrá: nicméně až posawáde nikoli nenj celau a auplnau. Drahně gest připadnostj žiwota lidského, na kteréž žádný geště moralista nemyslil, a welmi často w morálnjch spisech nadarmo hledáme

pravidla, kteráž by patřila k těm příležitostem (circumstantiis), v kterýchžto my se nacházíme. Každý člověk gednák gest člověkem, gednák ale swan vlastnj od vlastenstwj giných dokonce rozdjlnau má powahu duše, a protož i neydūmyslnějšj moralisté wěděti nemohau, co by se mu hodilo. A co platna gsau obecná pravidla, neumj-li gich člověk na ty případy a zběhy, v kterýchž mu gednati gest, dobře wztahowati? Nemusj-li každý z nás, an k gednánj přistupuge, vlastnjma očima hleděti? Nemusj-li člověk welmi často vlastnjm býti učitelem a wůdcem swým? Nenj-li na tom podiwném mjstě, na kteréž se náhodau neb raděgi řjzenjm vyššj prozřetedlnosti dostal, zawázán, vlastnjm teprw přemýšlenjm a rozgjmánjm skaumati, gakby se chowati měl?

I w tomto ale ohledu člověk nenj opuštěn; i w tomto ohledu každý zwjdati může, gakby mu vlastně gednati přjslušelo. Každý má rozum, a pauhým užjwánjm geho, to gest, pauhým sauzenjm a zawjránjm, pauhým rozumowánjm z neywyššjho a neyobecnějšjho zákonu ctnosti, každý nagjti může, co by na zwláštjnjm mjstě anebo we zwláštjnich případytech swých w úmysl bráti, a pokudž může, i k skutku wěsti měl.

Neydobrotiwějšj, neylaskawějšj Bůh nic nechce giného, než aby všem tworům bylo blaze; i čerwjčku, w prachu se plazjejm, dal moc, cjtiti rozkoš, a zwláštjn kochánj i gemu připrawil; člověk obzwláštně i sám blažen býti; a dle wyslow-

ného rozkazu Boha swého i giné lidi oblažowati má. Ježš Kristus přišel ku spasenj a oblaženj celého pokolenj lidského, a gakož sám neyblahoděgnějšj ctnost prowozowal, tak i králowské prikázanj wystawil: Milug bližnjho swého, gako sebe samého; gako sám blažen býti žádáš, tak i giným, což gim milo a prospěšno gest, prokazug; co chceš, aby tobě ginj lidé činili, to i také ty sám čiň giným.

Známe tedy cjl a konec, ku kterémuž swatost Božj, mrawná dokonalost nadlidských tworů a tjm samým i lidská ctnost měřj; zdravý, školským uměnjm nezakalený a marnau opatrnostj tohoto swěta nezprzněný rozum, božským oswjcen zgewenj, prawau a vlastnj objektivnj neb zewnitřnj powahu ctnosti zřetedlně poznává; wjme s úplnau gistotau, že ctnost, sama o sobě, ctnost, Bohem welená a zdravým ukázaná rozumem, k plozenj a k rozmahánj wšeho, což žiwočichům, zvláště pak rozumným tworům na zemi, gmenowitě lidem, k dobrému slaužj, směřuge; žádné o tom pochybnosti nenj, že objektivnj neb zewnitřnj mrawnj dobré, bez ohledu na to, co ten neb onen poznává, ejtj, žádá, wolj a působj, gest to, což dle wšech možných účinků swých gest to neyprospěšnějšj. Na tomto základu weškera morál stogj, a čjm lépe který moralista poznává, co by lidem wůbec potřebno bylo a prospěšno, tjm spráwnějšj gsau prawidla geduánj, kteráž wystawuge. Učitel mrawů, genž na tomto základu morál swau postavuge, mrawo- učenj nám předkládá, kteréž ani s gedné strany

twrdo a přjkro, ani s druhé strany nad slušnost swobodno, wýskočno a rozpustilo nenj.

Podobným způsobem každý, kdož w stawu gest posauditi, co by dle známého běhu přirozenj ney-wýše bylo prospěšno, giž s wětšj giž s menšj gistotau poznati může, co by w každé přjhodě prawidlo ctnosti, by činil, prikazowalo neb aspoň radilo. By ale člověk na této cestě k poznánj mrawnjho dobra bezpečně přicházel, swrchowaně toho gest potřebj, aby ničemného mudrlantstwj nepokládal za djlo nestranně skaumagicjho umu, aby bjdné opatrnosti nešťastných synů tohoto swěta neměl za maudrost synů swětla, aby nesaudil kwapně a bez rozmyslu, aby nehleděl toliko na vlastnj zisk swůg, nýbrž wšecko kladl na sprawedliwé wážky rozumu, wšecko napořád ze všech možných stran ohledáwal, a podlé všech gistých neb negistých, dobrých neb zlých, bljzkých neb vzdálených účinků zpytował.

V.

Mnoho-li ale gest lidj, genž k náležitému, bezpečnému rozumowánj dosti magj wtipu a uměnj? Zdali mnohý člověk práwě teház, když rozumu swého užjwati začíná, obludně nesaudj? Rozumowánj welepotřebnau, swrchowaně důstognau, předrahan, zlatau gest pracj: smj-li se ale wystawiti wšeobecné prawidlo, že každý napořád člověk, až hned i dítě a neysprostějšj, neydmlomyslnějšj člověk dle libosti swé rozumowati má? Odstup to daleko. Gak se ale neskončeně maudrý Bůh sám

e to postarati ráčil, aby každý bez rozdjlu člowěk obecná prawidla mrawů na sebe a na ty přjlezitosti neb okolo stogjcej wěci, w kterýchž mu gednati gest, práwě wstahowal? Co Bůh we walném množstwj neb oboru lidj každému uděлил, by daremně nemudrowal, a křiwolakým natahowánjm obecných mrawnjch prawidel wášnjm a nárůziwostem swým nepochlebowal? Prozřetedlný a wšedobrotiwý Bůh každému zwláštjnho mrawů učitele, zwláštjnho rádce, zwláštjnho saudce wložil do středu duše, a to gest swědomj.

A co medle gest swědomj? Nenj-li swědomj praktický um? Nenj-li swědomj práwě ta poznawacj mohůtnost člowěka, kteranz gsme swrchu mrawným citem gměnowali? Praktický um obecná prawidla gednánj wystawuge, anebo z neywyššjho zákona ctnosti dowodj, žeby to neb ono bylo dobro a powinno; mrawným citem temně poznáwáme, co by wůbec bylo mrawočestno, a co by negen nám samým, nýbrž i wšem giným lidem chtjti a konati náleželo; swědomj ale gest ta wýborná poznawacj duše moc, kteranz každý člowěk wlastnj činy swoge saudj, a ne zřenjm na giné lidi, nýbrž přjčinau wlastnj swé osoby dobré od zlého rozeznáwá, a sobě samému, co by činiti měl, předpisuge.

Neyblížsj zákonodárce a rozkazowatel každého člowěka gest wlastnj swědomj geho, a protož se práwě řjká, že každý člowěk toliko chtjti a konati gest powinen, což mu wnitřnj duše geho hłas, což mu swědomj za powinnost ukládá. Práwě a

šlechterně gedná, kdož gedná podlé neylepšjho wědomj a swědomj swého; hřešj, kdož s přiloženjm wůle něčeho, což rozkazu swědomj geho odporuge, se dopaušťj. „Conscientia est regula proxima voluntatis. Hinc deducitur, eum, qui putat, se ex caritate obligari ad proximum e periculo liberandum per mendacium, peccare, si non mentiatur; hinc deducitur, eum, qui venerando s. imagines aut reliquias putat, se idololatriam committere, non esse immunem a tali culpa, si dictam venerationem peragat.“ (Institutiones theologiae moralis a P. Tobia Lohner, societatis Jesu 1721. Pag. 19.) Na úkazy swědomj slyšána budte slowa apoštola Páně: „Ten, kdož gj, nepotupugž toho, kdož negj, a kdož negj, toho, kdož gj, nechtěg sauditi. Každý z nás za sebe samého počet Bohu wydá. Wše, což nenj z wjry, to gest, dle rozkazu swědomj konáno, to gest hrjch.“ (K Řjm. 14.)

Poněwadž giž swědomj gest to bezprostřednj pravidlo, kterýmž se člowěk w žiwobyťj swém spravowati gest powinen; poněwadž každý od zpytatele duše sauzen býwá podlé toho, což on sám bez ohledu na giné lidi za dobré uznáwá, a buď činj anebo opaušťj; poněwadž každý swau vlastnj má saudnau stolici w sobě samém, a gednau před Pánem za sebe samého odpowjdati bude: protož každý s neywyššj možnau snažnostj swědomj swoge spravug, ostři, vzděláwey, a žiwým, autlým a strážliwým ge čiň.

VI.

Přístupugi nynj k šesté a poslednj cestě, kteráž nás ku poznánj mrawnjho dobra wede, a ta gest cizj úsudek, cizj wáha a swědectwj. Každá dobrá morál i také to prawidlo wystawuge, že w některých přjpadnostech podlé slowa neb wýroku giných lidj gednati máme, abychom tjm gistěgi prawě a náležitě gednali.

Srownáwánj se úsudku giných lidj s úsudkem našjm gistýmť býwá znamenjm, že se w úsudku našem nacházj prawda. Každému gistě vlastnjm zkušenjm známo gest, že tehdáž toliko důwěrně a s plnau radostj wěřjwá, když ginj lidé u wjře geho s njm se snášegj. Abychom tedy při skaumánj toho, což by nám činiti náleželo, nepřicházeli w nebezpečenstwj bludu, a toho, což wyřklo swědomj naše, s wětšj důwěrau se držeti mohli: welmi prospěšno, a druhdy dokonce potřebno gest, bychom tu přjpadnost, w kteréž gednati máme, předkládali giným saudným a rozumným lidem, chtjce od nich slyšeti, gak bychom dle smyslu a zdánj gegich gednati měli.

Rada maudrého gest mluwjcej morál, a čehož w morálnjch spisech nadarmo hledáme, to nám ústa rozumného powědjti mohau. Objektivnj dobrot a nebo ležálnj, zewnitřnj cena činů našich stogj neywětšjm možným prospěšenstwjgm gegich. Zdali nám ale giný powědjti nemůže, co by bylo s neywětšjm užitkem? Zdali giný w stawu nenj, postaviti se w duchu na mjsto naše, a prawě

poznati, gak bychom i sobě i giným neyplatněgi poslauziti mohli? Snad má druhý ostřegšj a autlegšj mrawný cit než ty; snad zná wjce bezpečných pravidel mrawů; snad wjce zkusil, a všech možných následků gednánj twého lépe tebe posauditi umj: máš tedy podstatného důwodu, wšjmati si rady geho, a swědomj swoge slowem geho spravowati. Býwagj to lidé neyvýborněgšj a neyušlechtilěgšj powahy srdce, genž cestu, kterauž kráčegj, negen sami dřjwe pečliwě skaumagj, nýbrž i od giných maudrých a rozumných lidj si wyměřowati necháwagj. Dělagj sice wšecker, seč gich gest, by dobré od zlého prawě rozeznali: ale wšak nikoli se nestydj, w pochybných zwlášťe případnostech giných saudných lidj o smysl a zdánj gegich se tázati, a swědomj swého řjzenj a správě maudrého přijtele podrobowati.

Hlawa naše často stává pod panstwjm srdce; wášně a náruziwosti zatemňugj rozum, saud geho porušugj, a bohatým pramenem býwagj praktických bludů našich. Při gednánj našem se welmi často žádosti naše w práci rozumů pletau, a negednau slabý člověk za prawo a dowoleno má to, což gedno srdci geho se ljbj, byť to třebas giným welice škodilo. Kdo tedy obecné mdloby rozumu dobře gest powědom; kdo zná chytrosti a auskoky lidského srdce; kdo nechce obluzen býti od sebe samého, a wůbec bezpečně a s neywětšj možnau dokonalostj gednati žádá: ten při úmyslech a skutejch swých negen wlastnjch, nýbrž i cizjch očj užjwá, a w

některých případnostech sobě samému newěří, nýbrž druhého souditi nechává, a výrokem geho se spravuje.

3. *Posvátnj obřadowé našich služeb Božjch, porůzno považowanj.*

Od

Ant. Wogt. Hnogka,

Děkana na Mělnjce.

Mše swatá zahrnuje do sebe mimo části swé hlawnj, o gichž úzkém wespolek spogenj w tomto časopisu giž mluweno bylo, (wiz rok 1834. str. 559 a 1835. str. 427.) geště walný počet gednotliwých gednánj, tak sice, že duch, rozbjragcej ge, radostj nad bohatstwjm takowým žasne, a k úplnému wyswětlenj gich prostranstwj neskrowné knihy potřebj gest. Na těchto listech nelze tedy leč zbežného powáženj posvátných obřadů mešnjch služeb Božjch podati i očekáwati. Laskawý čtenář prowážeg nás pozorně, mage dobře w paměti obsah mše swaté, na kterýž se zde, co na wěc známau, pauze narážeti bude.

1. *Kněz končí mši swatau w rauchách obyčege dáwnowěkého, a dnes wté, zjtra giné zpěti w cjrkwí latinské obwyklých barew.* a) Dáwnowěký obyčeg mešnjch rauch welmi dobře se hodj ke službám Božjm. Nebť pauhy giž pohled

na kněze gimi ozdobeného a we zbor wěřejch slawně wcházegjcjho dáwá na srozuměnan, že obřadnjc nenj mezi křestřany ledagakás prostá osoba, že se nynj cos neobyčegného a wzácného djti bude, a činj ho gaksi wázněgšjm a welebněgšjm, gisté na prospěch mocněgšjho působenj samé pobožnosti mešnj. Naproti tomu pochopno gest, žeby se oblek obřadnjkůw, zřjzený dle nowěgšjho, wúbec wjdaného způsobu naprosto nesrownáwal s gednánjm mše swaté, starobylých památek plným, a žeby tohoto samého mešnjho gednánj přirozeným během zbawil newšednosti gehu. b) Rowněž chwály gest hodno užjwánj mešnjch rauch rozličné barwy, a sice práwě bjlé, čerwené, zelené, modré a černé, w cjrkwí latinské obwyklých. Nebť nedbeyme třeba na to, že každá wěc, táž a táž stegně a stegně se nám ukazugjc, znenáhla přestáwá dogemnanu býti: wjmeť dobře, že některé barwy po wšečky časy a u wšech národů gsau dosáhly gisté wýznačnosti, čjmž se stalo, že gimi obrazně dušewnj hnutj anebo wyznačiti, anebo teprw i utwořiti lze gest. Gestliže tedy cjrkwew mimo mnohé giné swé symboly i symboliky barew užjwá, gestliže oněmno pěti sebau zwoleným obřadnjm barwám přjslušného wýznamu podkládá, gestliže gich w náležitých přjpadnostech woliti welj: kdož by neuznal za prozřetelné; že se i takého prostředku nezamjta, by lid wěřjcj giž pauhým pohledem na obleky bohoslužebné té neb giné, pokaždé wšak zúmyslně a záměrně wybrané barwy k gistým nábožným

a spasitelným pomyslům a pocitům přivodjn byl? A tomuť w prawdě tak. Neboť *barwa bjlá* gest cjrkwí znakem radosti, newinnosti, swatosti, sláwy a welebnosti. (*Gavanti* Commentar. in Rubric. Missal. I. P. Tit. 18.) *) Protož chce cjrkw, aby obřadnj raucha na den narozenj Páně, na zelený čtvrtek, gelikož pamětnj den ustanowenj neyswětěgšj swátosti oltárnj, na slawnost neyswětěgšj Trogice Božj, na slawnost Božjho Těla, na swátky blahoslawené Marie Panny, na den swatých Angelů strážných, na swátky swatých Panen nemučedlnických, při mši za ženicha a za newěstu, při prwnjch obau neb gednoho z nich oddawkách a t. d. bjlé barwy byla. *Missale Roman.* De colorib. N. 2. *Čerwění barwa* gestiť cjrkwí znakem ohně a krwe. *Gavanti.* loc. cit. N. 3. Protož chce cjrkw, by obřadná raucha o swatodušnjch swátčjch, při mši za zwolenj papeže (gelikožto se považuge za mši o swatém Duchu), na swátky swatého křjže, na dni úmrtj (slawnosti**) swatých Mučedlnjků Páně a t. d. čerwéné

*) Skoro u všech národů bjým rauchem *radost* znamenána. I pohané užjwali rauch bjlých při úctách bohů swých, domejšlegjce se, žeby se barwa bjlá bohům přede všemi ljbila, gakož *Cicero* (Libr. II. de legib.) pjše: „Color albus praecipue decorus Deo est, tum in caeteris, maxime in textili.“— W Pjsmjch swatých popisugj se angelé Božj, příděni gsauce čistým, lněným, bělostkwancjm oděwem. (Wiz skutky Apošt. 10, 30. Zgew. sw. Jana 15, 6. a 19.8.). — Před 9. stoletjm toliko bělobarewných obleků při službách Božjch užjwáno.

**) Cjrkw swěťj toliko dni *umrtj* Swatých a Swětic Božjch (wygneš-li slawnost narozenj swatého Jana Křtitele a neyswětěgšj Rodičky Božj), nazýwagje těchto swátků něco krásně

barwy byla. *Missale Roman.* loc. cit. N. 3. *Zelená barwa* gestíř cjrkwí znakem blahé naděge k Bohu. Protož chce cjrkw, by obřadná raucha w neděli, gestliže na ni nepřipadá gaký swátek *), zelené barwy byla, poněwadž by všeccka naše wjra (I. ke Kor. 15, 17.) a tudy také naše naděge nás klamala, kdyby byl newstal z mrtwých Kristus, gehož z mrtwých wstánj připomjná a slawj nedělnj den. *Missale Roman.* loc. cit. N. 5. *Modrá barwa*, podobná popeli, w němž druhdy se kálo, gestíř cjrkwí znakem ponjženj, zármutku, skrausšenosti a pokánj. *Gavanti* loc. cit. N. 4. Protož chce cjrkw, by obřadná raucha w čas adwentnj, w postu čtyřidcetidennjm, w dnech suchých, o processjch, na den swatého Marka, na dní křjžowé a t. d. modré barwy byla. *Missale Roman.* loc. cit. N. 5. *Černá barwa* gestíř cjrkwí znakem trudotemným smrti. *Gavanti* loc. cit. N. 6. Protož chce cjrkw, by obřadná raucha na weliký pátek, den úmrtj drahého Pána našeho, a při konánj modliteb cjrkwijnjch za zemřelé, černé barwy byla. *Missale Roman.* N. 6.

„natalia“, „natalitia“, poněwadž den úmrtj gegich (dies emortualis,) gim se stal počátkem prawého, wěčně blahoslaweného žiwobyťj. Petr. Chrysolog. prawj o tom Serm. 129: „Natalem Sanctorum quum auditis, Charissimi, nolite putare illum diem, quo nascuntur in terra de carne, sed de terra in coelum, de labore ad requiem, de tentationibus ad quietem, de cruciatibus ad delicias, non fluxas, sed fortes et stabiles et aeternas, de mundanis nisibus ad coronam et gloriam.“

*) Služby Božj takowýchto neděl znamenaj se w direktářjch slowy „de ea (scil. de sola dominica).“

2. *Kněz končí mši swatou při oltáři, biskupem posvěceném, zůstatky tělesnými nějakého Swatého Božjho, neb nějaké Swětice Božj, neb několika Swatých a Wywolených Božjch nadaném, bílým prostěradlem přikrytém, u prostřed sebe podobiznau ukřižowaného Pánu a Spasitele našeho, Ježíše Krista, zwelebeném, planaucjmi swěcemi obloženém, a nějakým obrazem poswátným opatřeném.*

a) Že se oltář, buď w celosti (alt. fixum, a. stabile, a. immobile), buď na geho mjstě kámen rozlehlý čtwerhranný (a. portatile, a. viaticum, a. motorium, a. gestatorium, tabula altaris, t. itineraria, lapis portalis), genž pak, má-li se na kterém w celosti neposvěceném oltáři slaužití mše swatá, do něho wložen býwá, gistými obřady biskupem poswěcuge, gesti slušné a nábožnému vzdělánj nad mjru nápomocné. Neboť gestliže cjrkew považliwě sobě počjná, odstraňuge téměř všechny věci ke službám Božjm odhodlané zehnanjm (benedictione) anebo swěcenjm (consecratione) *) od všednjho gich užjwánj: zagisté tjm wjce třeba, by prostředkem poswěcenj udůstognila stůl ten, na němž se djti má neyswětějšj gednánj wjry našj. Byl-li oltář i u pohanských národů neywáznějšj

*) Słowem „benedictio“ wyrozumjwá se modlenj, s gistými obřady spogené, nad věcj nějakan; słowem „consecratio“ takowé modlenj, při kterémž se ale také geště děge mazánj olegem swatým. Gen korunowánj cjsařů a králů, ač se tito při toměz swatém obřadě mazj swatým olegem, slowe benedikoj.

mjsto : což by neměl w cjrkwí katolické obzwláštñe poswátným učiněn býti?*) b) Že se tělesnj zůstatkowé Swatých a Wywolených Bozjch gak u wnitř oltáře w obzwláštñj schránce (in sepulchro reliquiarum), tak i na stole oltářnjm nalézagj: gesti památka oněch strastiplných dob, když wěřej nade hroby mučedlnjků Páně (tehďáz, a sice po čtwero stoletj žádných Wyznawačů swatých ctěno), nočnj dobau w podzemnjch kobkách neyswětěgšj oběť mešnj gsau slawjwali.**) A takowáto památka welice prospjwá. Nebť wzbuzuge nás, bychom Swrchowanámu wraucných wzdáwali djků, že nynj popřjwá cjrkwí swé swaté blahého mjru, gešto žádný krwozjzniwý wládce wěrné Jězje Krista wznánj, ni ohněm, ni mečem, ni zápasem s drawau zwěřj netresce, a bychom chwálili a welibili Boha swého, že při welestatných swědcjch Ukiřzowaného náplň ukázal milosti swé, gakož bychom, wedlé gegich slawného přjkladu, prawé wjry swé sobě wázili nad žiwobyt wezdegšj swüg. Krásně mimo to o té wěci pjše swatý *Augustin* (serm. 73. in append. de divers.) řka: „Convenienter et quasi pro quodam consortio ibi (in altaribus) martyribus sepultura decreta est, ubi mors Domini quotidie celebratur, scilicet, ut qui propter mortem ejus mortui fuerant, sub Sacramenti ejus mysterio requiescant.“ Neměně

*) Giž I. Mogž. 28, 18. zmjnká o swěcenj oltáře k obětem starozákonnjm.

**) Odtud snad naši oltářowé magj podobu *rakwj*.

sw. *Ambrož* (ep. XXII. ad Marcell.): „Succedant victimae triumphales in locum, ubi Christus hostia est; sed ille super altare, qui pro omnibus passus est, isti sub altari, qui illius redempti sunt passione.“ Konečně buď připomenuto, zdali w oltářch uschowánj zůstatků Swatých a Wywolených Božjch nenarážj na Zgew. 6, 9., kdežto swatý wěstec dj: „A, když (ten Beránek) otevřel pečeť pátau, widěl gsem pod oltářem duše zavražděných pro slowo Božj a pro swědetwuj, kteréž wydávali.“ c) Oltář se ke mši přikrývá (obyčegně trogjm, w čas nauze pak alespoň gednjm, gako na weliký pátek,) bjším prostěradlem. Takowého prostěradla by se gwšem nerado pohřešowalo, poněwadž i wšednj gjdacj stoly se prostjraj. *Třj* prostěradel se žádá, poněwadž počet „tři“ počet poswátný gest, upomjnagcej na trogičnost božskau, gistě ale také z nábožné prozřetelnosti, aby se swatá krew, gakaus náhodau z kalichu wylita gsau, newsála až do nahého oltářnjho stolu, nýbrž do těch prostěradel (žehnánjm poswěcených) se wtáhla. Že pak Ježjś Kristus s tělem i s dušj swau w neyswětěgšj oběti mešnj přjto men gest, tudy spatřugcejm nám prostěradel oltářnjch pomnjti lze na plátno, gjmžto obwinuté leželo w hrobě tělo umrlého Pána našeho (Mark. 15, 46., Jan. 19, 14.) d) Podobizna ukřižowaného Pána a Spasitele našeho Ježjśe Krista u prostřed oltáře, při němž nekrwawým spůsobem obnowu béře oběť, kterauž byl na křiži w krwi swé učinil Wykupitel náš, za tau přjci-

nau se pne wzhůru, by nám na mysl žiwě uwodjn byl ten, gehožto smrtj rod lidský dosáhl blahé naděge žiwota wěčného. Zwlastě přislušj, myslenj a pamatowánj na ukřižowaného plnu býti knězi mši swatau slaužjcmu, an při nj i obětuge be-ránka Božjho, i předstawuge naneyweyš welebnau osobu božského Mistra. e) Proč při konu mešnjm na oltári wjce méně swjcy plane, tomu rozuměg takto: Předně se tjm připomjnagj strastiplné doby dřewnj cirkwe, když křestané pro strach před pohany w tmawých kobkách Bohu swému slaužili; pak se tjm na paměť uwádj, že dle roz-kazu Spasitele našeho, genž gest swětlo prawé, oswěcugjcy každého člowěka, přjchozjho na tento swět (Jan 1, 9.), warugjce se temnosti a mrákot newěry, powěry a bludů, máme swětlem skutků swých dobrých slawiti Otce swého, genž w ne-besjch gest. (Mat. 5, 16.) Hlawně se ale swětlem *oslawuge* mše swatá, gešto přirozeným během a tudy giž ode dáwna swětlo gest radosti a weleb-nosti, úcty a sláwy znamenjm*), gakož naproti

*) Za tauž přjčinau, totiž na úctu neyswětěgšj swátosti oltářnj, hořjwagj dvě swjce na vysokých swjcnch před oltářem stogjcyh, gichž gednu *Řjmskj Missál* (de praepar. altar.) předpisuge, druhá pak zwykem pro wětšj auhlednost k nj přidána gest, a kteréz by se wlastně teprw k pozdwihowánj rozžžji měly. — Za tautěz přjčinau má hořeť před oltářem swátostnjm, t. g. před oltářem, genž w sobě neyswětěgšj swátost oltářnj chowá (alt. repositionis), dnem i nocj alespoň gedna lampa (*wěčná lampa, Božj lampa*) (Decr. S. Rit. Congr. ddo. 22. Aug. 1699), dle *Caeremoniale Episcoporum*. Lib. I. cap. 12. tré takowých lamp, neyčistšjm olegem oliwowým nalitých.

tma žalosti a zawrženj. (Wiz II. Machab. 4, 22, Mat. 22, 13.) f) Obyčeg, obraz něgaky poswátný nad oltárem postaviti, proto chwalný gest, poněwadž wábee prospjwá, obrazů we chrámjch Páně wywěšowati, a wěřejm k uctěnj předstjratí. Neboť obrazowé swatj — nechť opomíneme wšech ostatnjch prospěchů — zagisté pomáhaj k žiwějšmu upamatowánj na rozličné články wjry, na rozličné přjběhy pjsem swatých, na rozličné ctnostné skutky oslawených přátel a wywolených Božjch, a gsau tudy (gakž swatý sněm Trientský Sess. XXV. de invoc. Sanctor. dj) zrcadla bohabognosti. Aby se ale nezdálo, žeby obraz takowý byl při oltáři hlawnj wěc, a žeby se ho hlawně týkala slawnost při oltáři wykonáwaná, prozřetelně owšem obraz oltárnj stogj wšude o něco wzad oltáře, a tudy slušně a práwě ustupuge mjstu, kdežto wystawowána býwa neyswětějšj swátost oltárnj.

3. *Kněz konč mši swatau někdy při wystawené neyswětějšj Swátosti oltárnj, a uděluje pak tauto shromážděnému lidu slawné požehnánj.* Tohoto obrádu, toliko semo tamo, nikoli pak po wšj cjrkwí w takowé hognosti, w gakowé u nás prowozowán býwá, obwyklého *)

*) Gmenowitě se w Řjmě dle nařizenj swaté společnosti obřadné (Sacrae Rituum Congregationis) dekretem dne 17. srpna 1630. krom oktáwu slawnosti Božjho Těla a neobyčejných přjpadů přosby k Bohu w potřebách wšeobecných neyswětějšj Swátosti oltárnj newystawuge. Ano i, co my w našj vlasti nazýwáme „Božm hrobem“, w Řjmě naprosto

záměr gest, aby wěřcej lid, wida Pána a Boha swého pod chleba spůsobau, co neyžiwěgi Naň upamatowan byl, a tudy také žiwěgi, gako kdy gindy, powážuge neskončenau moc, swatost a lásku geho w neyhlubšj pokoře gemu se klaněl, silnau w sobě důwěrnost zakládau, že mu budaucně, gako wždy prwé, dáno bude, čeho potřebj má k blahu swému časnému i wěčnému, a aby se z přjtomnosti geho widitelné wraucně radowal. We swátosti oltářnj wystawené a w rukau kněze lidu wěřjcju zehnjgcej katolická cjrkew zagisté neywýtečněgšj sláwu Božjch služeb swých gewj; a nelžeť sobě čeho pomysliti we swětě, čjmž by se nábožné a tkliwé srdce mocněgi pohnauti a zanjtiti dalo, geštoť wjry oko nezřj Swrchowaného wjce gako w zrcadle a skrze podobenstwj (I. ke Kor. 13, 12.), sic giž gen pod slabau rauškau, krygcej podstatu geho.*) Tomu i protestanti

neznámo gest, gešto se tam welebná Swátost na weliký pátek a bjlan sobotu nestawj na odiw, nýbrž až ke slawnosti wzkršenj Páně se uschowáwá.

- *) Nižádná společnost náboženská nesmj se takowým wýtečným palladium honositi, gakého má cjrkew katolická u welebné swátosti. Tudy, co ginák wěřcej koli na wynahraženj gj sobě wymyslili, nemáo titěrné gest. Kdo se u p. udržj útrpného úsměchu, čta w 2. djlu Fesslerowy Theresie gakéhos reformowaného liturgistického reformátora k Theresii rokowati: „Wšickni národowé měli při swých službách Božjch něgaké widitelné znamenj Boha gim weždy sic přjtomného, newiditelného wšak, gemuž co wěci ney-swětěgšj účtu swau wzdáwali. Našj (reformowané) cjrkw ney-swětěgšj wěc gesti *biblj*. Ponawrhlybch tedy, byste mňg starodáwný rukopis biblj krásně swázati a na oltáři

mysli nepředpogaté přisvědčuj. Gistý Dr. *Jeniš* zprawuge w spisu swém: *Über Gottesverehrung und kirchliche Reformen*, Berlin 1803, na stránce 152: „Za mého we Wjdnj přebýwánj šel gsem gednau w neděli ráno do ejsarského dworského chrámu Páně, a tam wida, že při pozdwihowánj monstrancj stjsněný daw mnoha tisjců lidj kol mne zbožně na kolena klesá, padl gsem i gá sám bezděky na kolena swá, co neywěrnějšj katoljk, cjtě slzy w očjch swých a neodolatelne pohnutj w srdci swém, a modlil gsem se: Ó wěčný Bože; gen gednau se dey spatřiti; a byť i celý swět truchlil, potěšen bude, a přestane we swětě wšeliký hrjch! — W prawděť za okamženj ohromné — odpuštěnj tomuto slowu — za ohromné okamženj pokládám w katolické cjrkwí to, kdy wělebná swátost w monstrancj knězem lidu okázána býwá, by se klanělo gj wšeliké koleno. Tehdážť troggediný Bůh, Bůh sám od wěrčejho katoljka spatřowan býwá se wšjm tjm, což k wykaupenj, poswěcenj a oblaženj rodu lidského uspořádati ráčil, se wšj i slastj, kterauz sprawedliwému zaslibuge, se wšemi i tresty, kterýmiž nešlechetnjku vyhrožuge; tehdážť katoljk ni duchem, ni tělem gakoby netrwal wjce

tabernákulum k přechowáwánj geho uprawiti dala. Kolikkrátkoli bychom pak slawili wečeři Páně, mohla by se biblj na znamenj přítomnosti Božj k zewnitřnjmu pouctěnj wyložiti. Toto pouctěnj dálo by se tjm, žeby se wšickni přítomnj, druhý po druhém, k oltáři blížili, hlav swých poklonili, a prawé ruky swé ke knize přidali, co bych zatjm gá každému nĕgakau biblickau průpowěď k srdci přikládage wýznam gednánj toho odňalowal.“

na této zemi; oně gest u Boha, gakož Bůh gesti s njm.“*)

4. *Kněz konč mši swatcu, někdy před welebnau Swátostj wystawenau, před psaným slowem Božjm (ewangelium), před křížem oltárnjm, a před zústatky Swatých na oltáři postawenými, nad oltářem a před njm, a nad dary obětnjmi, chlebem a wjnem, wonný dým z kaditelnice wypauštěge, gakož i před njm samým někdy kadidlem se kauřj.* Obřad kauřenj kadidlem ze starozákonnjch služeb Božjch se dostal k nám. Před archau úmluwy bylo k rannj a k wečernj pobožnosti na oltáři k tomu zvláště a bohatě uprawném stkwostného kadidla páleno, gelikož oběti wzdané welebnosti božské, (II. Mogž. 30. a 40.) Takž i w katolické cjrkwj spatřugeš kauřenj kadidlem na znamenj uctiwosti, wáznosti**) a wzhledem na Boha, klaněnj a ke-

*) Tak mocně pohnulo požehnánj s welebnau Swátostj na hoře gmenowaného protestanta, snad a beze snadu na djle i proto, že tak weledústogný wýgew gemu aneb zhola neznámý, aneb alespoň — nečastý byl. Pročež, patřjce na pohoršliwan studenost a lhostegnost, gižto přemnozj katoljci našeho wěku při wystawené welebné Swátosti na gewa dáwagi, s mnoha učenými a zbožnými muži toho gme mjněnj, aby cjrkewnj wládcowé z téhož dobrého aumyslu, gjmž zanjceni bywše častěgšj wystawowanj neyswětěgšj Swátosti oltárnj gsau dowolili, nynj zase zamezili přehogné wůbec gj wydáwánj. Neboť každá, i sebe wzácněgšj wěc, ústawičně wjdaná, wzácnau býti přestáwá, za kteraužto přjčinan neywětšj starého zákona poswátnost, archa totiž umluwy, neneopatrně před Israelity skřýwána byla.

***) Kauřenj kadidlem až podnes w kraginách wýchodnjch na znamenj uctiwosti a wáznosti i při wšednjm pospolitém

tenj se gemu, (Wiz Zgew. 5, 8.) Netřebať o této snadno pochopné věci rozvláchněgi gednati.

5. *Kněz začjnd mši swatau, žehnage se swatým křjžem a řka: We gméno Olce i Syna i Ducha swatého. Zagistěť přjslušně gi začjnd tak. Neboť nemáme-li wedlé napomenutj apoštolowa (I. ke Kor. 10, 31.), co činjme koli, činiti k sláwě Božj? Onano slowa ohlašugj nápadně, nastáwagjcej úctau Božj že bude wyhledáwana Boha troggediného čest a chwála. Křjže pak znamenj swaté žiwě w paměť uwodj Ježjše Krista, Ukřižowaného, gehožto krvawá oběť smjrná obnowu béře we mši swaté nekrwawým způsobem, a zplozuge tjm hned zprwka myšlénku tu, kterauž knězi i wěrnému lidu při mešnj pobožnosti neywjce u sebe chowati gest.*

6. *Kněz připomjnd sobě střjdmu s obrádnjm sluhcau swým hrjšnost swcau, gjžto nehodným býti se přiznáwá wstupowati w swatyni Božj, a prosj opěčně za mílost a smilowánj. „Kdykoliwěk před Boha stupugj synowé geho — prawj bisk. Sailer w 2. djle swého spisu: Neue Beiträge zur Bildung des Geistlichen, na stránce 156. — wždy pokorným na sebe samé žalowánjm začjngj pobožnost swau. Třikráte se tepe kněz w prsy,*

obcowánj užjwáno. Gmenowitě u Maurá k hostinskému uwjtánj náležj, by twář hosta wodau růžowau skropena byla, a on kauřem kadidla zapáleného w nádobě nad hlavau geho držané, gak oblakem obklopen byl. (Wiz: das Ausland 1830. N. 176). Čjmž owšem nemálo i tělesnému zotawenj napomoženo býwá.

aby wyznačil pocit hřjšnosti swé; třikráte se tepe wes lid w prsy, aby týž wyznačil pocit. Pokora hodná gesti přjprawa k Boha uctěnj práwě křesťanskému. Pokorau dochází mysl poswěcenj swého; pokorau se otwjragj slušně křesťanská ústa.“

7. *Kněz wyznáwá se z hřjšnosti swé a wólá Angely a Wywolené Božj za swědky skrcušeného srdce swého.* Owšemť pomněnj na dokonale, blahoslawené duchy nebeské a na oslawené hrdiny ctnosti dobře a ljezně člowěka u wnitř srdce geho spasitelným studem naplniti a úmysl w něm wzbuditi a utužiti můž wěrného gegich šlepěgj následowanj. Weleučeny *Pittroff* nad to w 2. djlu, §. 164. bohoslowj swého dobře dj: „Wyznánj (w confiteor) před Swatými hodně se stáwá; neb ti nás gednau sauditi budau. Mat. 19, 28.“

8. *Kněz řjká čtyřicátýdruhý žalm.* Žalmy starého zákona gsau byly wmjšeny w křesťanské služby Božj hned na počátku cjrkwě, gak wzhľadem wýborného obsahu swého, tak i proto, že neymnožj prwnj křesťané, židé totiž; wjru křesťanskau přigawšj, ge dobře znali. I zwoli loť se přirozeným během k tomu neb ginému odwětj křesťanských služeb Božjch žalmu takowého, genž přjhodných a záměrných myšlének wjce méně do sebe zawjral. Tudy se stáwalo, že biskup na cestě z přjbytku swého do chrámu Páně, s prowázegjcjm ho zákowstwem a obecným lidem, 42. žalm řjkatí obwykl. Neb tento žalm (zwláště pogmeš-li k němu žalm 41., za gehož pokračowá-

nj se považowati dá), mezi ginými wěcmi wraucj tužbu Dawidowu po swatyni Hospodinowě pronášj. Zagistéf tedy stranné gest, co spisowatel knihy: Die katholische Kirche Schlesiens, na str. 258. dj: „Žalm Judica wůčihledě nehodj se k připrawowánj se na mši, poněwadž mezi miliony kněžj, a modljcjh se ho na stupnjch oltáře, ni geden w takowých přjpadnostech netrwá, gako Dawid, skládawšj geg.“

9. *Kněz dobrořečj lidu propowědj*: „*Pán s wámi!*“ Tato propowěď pocházj ze starého zákona. Nalezát se u p. w knize *Ruth* 2, 4., kdežto čteš: „Řekl (Boaz) k žencům: „*Pán s wámi!*“ Odpowjdacj přánj: „*I s duchem twým!*“ („*I s tebau samým!*“) zdá se býti wzato z II. psanj k Tim. 4, 22., kdežto Pawel k Timotheowi pješ: „*Pán Ježš Kristus budiž s duchem twým!*“ (Přirrown. k Galat. 6, 18.). Cjrkew na východě neuzjwá nikdy pozdrawenj: „*Pán s wámi!*“ nébrž wždy aneb gednoho aneb druhého z těchto dwau následugjcjh pozdrawenj: „*Pokog s wámi!*“ (pozdrawenj u Hebreů welmi obwyklého, a i od našeho Spasitele, u př. Luk. 24, 36. uzjwaného) také: „*Pokog wám všem!*“ a pak: „*Milost Pána Jesu Krista, a láska Božj, a aučastenstwj Ducha swatého budiž se všemi wámi!*“ (II. k Kor. 13, 13.) na kteréž se také odpowěď dáwá: „*I s duchem twým!*“ Toto přánj kněze gesti zagisté pohnutelný wýgew lásky, kterauž dle přjkladu dobrého pastýře, Ježše Krista, chowá w srdci swém k obci swé, a kterauž i tjm neneswětle wyzna-

čuge, že ge pronášege, rozpjná před zborem křesťanským ruce swé, gakoby geg k pršům swým přiwinauti a přitisknauti, chtěl.

10. *Kněz modle se: „Oramus te Domine etc.“ oltář ljbáa zmjnků činj o zůstatčjch Swatých a Wywolených Božjch.* Ljbánj znamenalo a djlem znamená posud *uctiwość, radost a lésku.* Kněz tedy ljbage oltář na' gewo dáwá, že se mu bljžj uctiwě, gakožto Božjmu stoleci, že cjtj radost z nastáwagjcy na něm oběti neyswětěgšj a že w srdci geho plage láska k Spasiteli, genž pod prostau chleba záclonau laskawě trwatj wolj u prostřed wěrných swých, gakož gest plála w srdci těch, gečelžto těl památky w oltáři ukryty gsau. *Durand.* waruge kněze ohledem tohoto poljbenj, řka: „Budiž (ten) na pozoru, by neslyšel hlas (swědomj a božského saudce): Poljbenjmli Syna člowěka zrazuge?“ (*Gavanti Comment. Par. II. Tit. III.*)

Připomenutj. Binterim domýšlj se, žeby oltáře poljbenj na začátku mše swaté bylo powstalo z obyčege dřewnjch křesťanů, ljbati před wkročenjm do chrámu Páně geho prah. W starodáwném obřadnickém mluwenj způsobu slowe tento poljbeček „pozdrawenj oltáře, salutatio altaris.“ (*Wiz: Binterims Denkwürdigkeiten 4. B. 3. Th.*)

Kněz na oltáře stráně epištolnj ěte introitus. Tento introitus (wehod) býwal druhdy celý žaln, a zpjwal se kůrem zpěwců chrámových, co zatjm obřadnj se bral k oltáři, a to tak dlawo, až obřadnj aneb znamenj dá-

njm aneb intonovánjm chwaloslow: „Sláva Otci, Synu i Duchu swatému, gakož byla a t. d. umlknutj powelel. Za našich časů gesti introit předběžná průpowěď, prohlédagcej k slawnosti, genž se práwě ten neb giný den konati má, aneb wyznačugcej úmysl mše konánj, u př. na wánočnj Božj hod, pro vitanda mortalitate. Mezi introitem každý před oltářem Páně stogcej neb klečejc zmocni se w duchu swém a připrav se k uáležitě pobožnosti zapuzenjm myšlének nepřjhodných.

12. *Kněz řjká opáčně s sluhau dewětkráte: Pane, Kriste, smilug se nad námi. Že se těmito prosebnými slowy vlastně teprw začjnagj, a že se gimi slušně začjnagj křesťanské služby Božj, služby Božj mešnj, na giném mjstě giž obšjrně wyloženo.*

Opakuget se pak tolikkráte modlitba za smilovánj Božj, by zatjm pocit, gj přiměřený, w prsjch křesťanů se důstatečně rozmohl a sesjlił.

Připomenutj. Řecké *κύριε χριστέ ελεῖσον* dostalo se, gako slowa hebrejská: Alleluja, Osanna, Sabaoth, Amen obehodem prwnjch křesťanů wespolek w zemjeh východnjch a západnjch we mluwu bohosluzebnau *) beze všeho pomyšlenj na to, žeby se tjm těchto řečj zdjlenjm měla obrazowati gednota ejrkwe mezi národy rozprávěgcejmi he-

*) Hebraea yerba „Amen“ et „Alleluja“ saepe inuenimus in libris scripturae latinis. Propter sanctiorem auctoritatem, quanuis interpretari potuissent, seruata est antiquitas.“ *S. Augustin. Lib. II. de doctr. christ. c. 4.*

bregsky, řecky a latině. Chtěl-liby nic však méně kdo při modlenj se Kyrie mysliti na takého něco, zagisté by se z strany vzdělánj swého zbožného žádně chyby nedopustil. (Srown. Izai. 33, 2: „Domine miserere nostri.“)

Swatý Tomáš Akwinský a Papež *Innocenc III.* wykládagj, žeby se Kyrie a Kriste cleyson třikráte ke cti a chwále Bohu Synu, a třikráte ke cti a chwále Duchu swatému řjkalo. (Wiz *Gavanti* Comment. Par. I. Tit. VIII.) *Gavanti* pak sám domýslj se (op. cit. Par. II. Tit. XVI.), žeby se dewětkráte modlilo na upamotwánj se na dewatero druhů hrjchů, a sice na prvotný, na smrtelný, na wšednj, myšlenjm, řečj, skutkem, křehkostj lidskau, newědomostj, úmyslem.

13. *Kněz modlj se modlitbu neb modlitby, k pobožnosti téhož dne přjhodně nařjzené, stoge s roztaženýma wzhůru rukama, powzbudiw křesťanů zbor k pospolitému se modlenj slowem „Oramus!“* Roztaženj rukau wzhůru při modlitbě, obřad ze služeb Božjch národu Israelského w naše služby Božj přechozj (wiz Exod. 17. III. Králů 8. Žalm 27, 2. Ž. 87, 10. a g.) wyznamenává potřebnost a nuznost, w kteréž by modlijcj se wyslyšenj od Boha na wýsosti nebes milerád gako tělesně dosáhl a k sobě dolů stáhl.

14. *Kněz, když byl přečetl epistolů, dokládá mešnj sluha we gméno weškerého wěřjcyho lidu: „Bohu djk!“* Tjm se k paměti klade powinnost, wraucjch Bohu wzdáwati djků

za poznánj spasných prawd, proroky a apoštoly nám předložených. „Děkujemeť Bohu — wece *Gavanti* op. cit. Par. I. Tit. X. — že nám ráčj lámati chléb učenj swého.“

15. *Kněz čte bud modlitbu stupnj (graduále), anebo zpěw tažený (tractus), anebo zpěw slednj (sequentia).* a) *Graduale* (graduale, versus gradualis, responsorium gradale, cantus v. psalmus responsorius, w mozarabské liturgii psallendum) sestává téměř wždy z několika žalmo- vých propowědj (nebť gradualia z nowého záko- na, gakowých gedno we mši na den swatého Jana Ewangelisty, náležej mezi wýmjnky), býwá w roz- ličných mšech giné a giné, řjká se knězem při slawné mši swaté, co ho zatjm kúr odpěwá. Mezi njm jáhen po epištrole podjáhнем odbyté, chystá se k odzpjwánj swatého ewangelium, a k tomu ejli a konci po stup- njch oltárnjch ke knězi wzhůru se béře, by mu od něho požehnáno bylo. Odtud wýznam: Gradu- ale. Responsorium nazýwá se graduale aneb wzhle- dem na epištolu, poněwadž tu neb ginau myšlénku, obsahu epištolnjmu podobnau, w sobě zahrnuje, anebo odtud, že býwalo pětó od různých kúrů zpěw- ců, střjdnó sobě odpowjdawšjch. *) b) *Tractus*, (od trahere, tálnanti) sestává z několika propowě- dj, kteréž w čas čtyřidcetidennjho postu knězem při

*) Pro gradualia mjwalo se druhdy zwláštnjch knih, „canta- toria“ nazwaných, kdežto i nápěwy gegich složeny byly. K odpěwánj gich vybráwáno neywýborněgšjch zpěwců, genžto „cantatores majores“ slauli. *Binterim's Denkwür- digkeiten*, 4. B. 3. Th.

slavné mši swaté se říkagj, a toliko godiným zpěwcem zdlauha a tažně odpěwány býwaly, při nichž tedy nenj zpěwu střjdacjho (reclamatio), gako při graduale. W obyčegné mši čte ho gen kněz sám pro sebe. K wjřeť podobno, že tractus do mše dán, by alespoň truchlozpěwem ta wyozdobena byla mjsto alleluja, postnjho času wynecháwaného. c) Alleluja (allelujaticum melos) s nápadnými wersjky wcházj w čas welikonočnj, totiž od prwnj soboty po welikonočnjm hodu Božjm až k prwnj sobotě po swatém Duchu, na mjsto graduale. Zakládá se snad na Zgew. s. Jana 19, 1., kdežto zástupowé nebešťj welikým hlasem prozpěwugj: „Allelujah! Spasenj a sláwa a čest i moc Pánu Bohu našemu!“ Znamenáť tolik co: „Chwaltež Boha!“ podobá se tedy chwalopěnj: „Te Deum laudamus!“ d) Slowo Sequentia (ia, ae, také prosa troparia *) powstalo tak: Slowo Alleluja, zwláště konečný hlahol α prozpěwował se kúrem zpěwců paterem not, gako u plesánj, za kterauž přjčinau sequentia i „jubilatio“ sluge. Nápěw ten hlahol α prowázegjej gmenuge se sequentia, poněwadž gjm slowo Alleluja, co přjdwkem násle-

*) Totiž Troparia sequentia. *Tropi* slowau wúbec přjdwkové k té neb oné části mše swaté, k introitu, ke Kyrie a t. d. Wiz *Brenner*: *Geschichtl. Darstellung der Verrichtung u. Ausspendung der Eucharistie u. s. w.* Bamberg 1824. S. 122, kdežto množstwj takowých tropů. U přjkladě: „Gloria in excelsis Deo! *Qui Deus et rector mundi manet atque creator. Et in terra. Quam laudant humana agmina. Pax hominibus bonae voluntatis. Quae sociat homines jam coeli civibus omnes. Etc.*

dováno; a tohotéž gmiéna pjsně, pozděgi zhotowené, poněwadž k tomuto nápěwu tmžě slowem hudebnjm připogeny byly. *Prosa* říká se sequentia odtud, že dle *Gavanti* métrum nemá. (Wiz geho *Commentar. in Rubric. Missal. Par. I. Tit. V. N. 4. Lit. e.*) Řjmský missál obsahuje nynj gen pět sequencj, gešto w giných missáljch mnohem wjce, téměř pro každau mši sequencj obsaženo. O sequencj we mšech za zemřelé wěce *Bona* (*Rer. liturgicar. Lib. 2. Cap. 6.*), že neprávě za nowějšjch časů, co obrádownj cjrkewnj porušenj bráti počali, tam se wlaudila *), gešto we mšech takowých Alleluja nenj. Podobných sequencjm našim, než mnohem delšjch pjsnj užjwagj Řekowé, a nazýwagj ge „καρνος.“

15. *Kněz modlj se modlitbu: „Munda cor meum etc.“* a: „*Jube Domine (při slawné mši swaté s assistencj: Domne**) benedicere etc. prw než se gme čjsti swaté ewangelium.* a) Tyto modlitby gsau zagisté překrásné. Nebť pronášegj mezi ginými wěcmi i důležitě prawdy ty, že máswatým býti sám ten, genž slowem Božjm swatosti wučuge, by geho wučowanj, podporowáno příkladným sobě počjnanjm, tm blahoděgněgi působilo —, že nynj nebude nikoliw slyšána lidská gakás wmyšlenost, ale nepostjhlá maudrost Bo-

*) Proto také w některých obcch, u př. w obci *Senenské* (*Sens*) sequencj we mši za zemřelé nepřigato. Wiz 7. swazek *Pougetown* spisu: *Katholische Unterweisungen u. s. w.* Augsburg 1779.

***) W bohoslužebné mluvě nazýwá se *Dominus: Bůh*, a *Domnus: obrádnj mežnj* (*Přirown. Domnus Apostolicus: Papež* w litanijch.

zj — , a že gediné milost Swrchowaného semeni
 slowa Páně úrodnost w srdei wěrných dáti můž.
 Bisk. Sailer nad to píše o věci té: „Tyto dů-
 myslné obrěady a modlitby magj pak předeo lidu
 patrně na srozuměnanu dáti, že gest welewýtečná
 wěc ewangelium zwěstowánj, poněwadž třeba, by
 Duch Božj prw srdce k tomu očistil, a ústa wý-
 mluwnostj opatřil.“ Wiz geho: Neue Beyträge,
 2. B. S. 164. Na neyweyš tedy stranné gest, co
 skladatel knihy: Die kath. Kirehe Schlesiens o
 modlitbě: Munda cor meum etc. saudj řka: „Mo-
 dlitba: Munda etc. we mši byla w staré cjrkwí,
 když kázanj hned po nj se dálo, owšem na mjstě
 whodném; nynj však nemá smyslu; neb, když gi
 řjká kněz, buď giž kázanj odbyl, buď naprostone-
 bude kázati.“ Spisowatel ten zapomjná totiž, že
 dle žádosti, sic i dle wýslovného rozkazu cjr-
 kwe (*Concil. Tridentin. Sess. XXIV. Cap. 7. de*
Reformatione. Missale Roman. Tit. : Ritus ser-
vand. in celebrat. missae.) čtenj ewangelické pe-
 rikopy kázanj předcházeti má, a že takowéto čte-
 nj neméně gest slowa Božjho zwěstowánj, gako
 kázanj. b) Slowa: „Deus, qui labia Isaiae Pro-
 phetæ calculo mandasti ignito“ wztahuj se na Isai-
 áše 6, 1 — 10, kde prorok o widěnj a za proro-
 ka wyslánj swém zprawage, řka: „Léta, kteréhož
 umřel král Uziáš, widěl gsem Pána sedcjhо na
 trůnu wysokém a wyzdwiženém, a podolek geho na-
 plňowal chrám. Serafjnowé stáli nad njm, šest
 křjdel měl každý z nich; dwěma zakrýwal twář
 swau, a dwěma přikrýwal nohy swé, a dwěma lé-
 tal. A wolal geden k druhému: Swatý, Swatý,

Swatý Hospodin Zástupů, plná gest wšecká země sláwy geho! A pohnuly se podwoje weřegj od hlasu wolagjcjho, a dům plný byl dýmu. I řekl gsem: Běda mně! Giž zahynu, proto že gsem člověk poskwrněné rty mage, k tomu uprostřed lidu rty poskwrněné magjcjho bydljm, a že Krále, Hospodina zástupů, widěly oči mé. I přiletěl ke mně geden z Serafjnů, mage wruce swé uhel řeřawý, kterýž kleštěmi byl wzal z oltáře; a dotekl se úst mých, a řekl: Ay hle, dotekl se uhel tento gest úst twých; proto odešla nepravost twá, a hřjch twůg shlazen gest. Potom slyšel gsem hlas Pána rkaujcjho: Koho posli? a kdo nám pŭgde? I řekl gsem: Ay gá, posli mne. On pak řekl: Gdi a t. d.“

16. *Kněz gme se čjsti swaté ewangelium dobrořeče lidu slowy: „Pán s wámi!“* zname-nage knihu ewangelij (missál) a sebe samého křížem swatým řka: *Initium neb: Sequentia sancti ewangelii secundum N., načež sluha meš-nj odpowjdá: Gloria tibi Domine.* To wykládá *Gavanti* (Commentar. in Rubric. Missal. Par. I. Tit. X. N. 6. Lit. c.) ex Ord. Romano tak, že má tjm lid pozorným učiněn býti na nastawagjcj swaté čtenj. A slušně zagisté se přege, aby byl Pán s lidem a s knězem, když gest ohlašowati a poslauchaři drahé slowo geho, aby i ohlašowanj ho rádně se stalo, i poslauchánj ho w mysli a srdejch: posluchačů utěšeně aučinkowalo. Znamenánj knihy ewangelij a čela, úst a prsů kněze křížem swatým wyznačuje, že nastawagjcj čtenj buď dokonce vlastnj Geho weleswatá mla-

wenj a učenj zahrnowať bude, a že wšickni k službám Božjm zde shromážděnj gsau uřednjci a wznawači Ukřižowaného. Jan Nep. *Schmid* prawj o té wěci w modlicj knize swé: *Jesus ist die Liebe; München und Passau, 1820.*: „Kněz znamená ewangelium a sebe samého na čele, na ústech a na prsjch, by wyznal, že se ewangelium swatého nestydj, a že ústy zwěstowati, w srdci přechowáwati, a skutkyge prowozowati obměšlj.“ Že odpowědi mešnjho sluhy na oznámenj toho, z gaké knihy ewangelické čteno bude (*Gloria tibi Domine*), a po přečteném ewangelium (*Laus tibi Christe!*) we gméno lidu wšeho obecného, co djk za zgewenj Kristem Ježjšem nám dopřáné na neywejš gsau přjměrené, samo do oěj bige.

17. *Kněz čte swaté ewangelium stoge, a stoge poslouchá ho wěřej lid.* Stánj gakési ducha hotowosti k gednánj nápomocno; stánjm před osobami wzácnými gewjme, že gich nám wážno. Stánjm tedy při čtenj swatého ewangelium wyobrazuge se negen wýtečná, slowu Božjmu powinná uctiwost, ale i ochotnost k bedliwému poslouchánj a k radostnému plněnj geho. Giž *Constitutiones apostolicae* *) l. 2. c. 57. welj: „Když se čte ewangelium, knězj a jáhnové a wšecek lid u welikém utišenj stágtež; nebť psáno gest: *MLč a slyš, Israeli, a opět: Typak stůg tam, a uslyšjš.*“ Polané a Maltesané, prý, druhdy k swatému ewangelium we mši wytasjwali mečů swých,

*) Z třetjho stoletj.

gako na swědeetwj, že newáhagj pro wjru *) wegjti w bog. Tak též (gakž wúbec powědomo) wogsku, mši swaté w řadách obcugjcjmu, poručenj se dáwa, by palašů té doby wytáhlo aneb ručnic se chopilo.

Připomenutj 1. Před časy (dle Amalar. †. 837. de eock.off. l. 3. c. 18. a Wiljma Duranta †. 1296. rationale l. 4. c. 24.) práwě opačnj panowal obyčeg ten, že při ewangelium we mši každý zbraně a hole odložil, owšem i na znamenj toho, že nám wedlé učenj ewangelického a přjkladu Kristowa tichost a pokora přjslušj.

2. Čtenj epištoły a ewangelium na rozličných stranách oltáře uwádj w pamět rozličná w presbyterijm jsta, kde se druhdy wýňatky z pjsem swatých ojtáwaly, gakož podnes při slawných mšech swatých jáhnem a podjáhnem se děge.

3. Poněwadž před uwedenjm wyznávánj wjry (Credo) we mši**) hned po čtenj ewangelium obětowánj (darů milosrdných, mezi těmi též a sice hlavně ohleba a wjna) se dálo:

*) Při slawnosti korunowánj swého uherský král po epištole we mši na hořenjm stupni kleká, přjgimage z rukau pontifikanta (knjzete arcibiskupa Ostrihomského a Primasa králowstw) meč swatého Štěpána; ten pak meč sobě přjpatý k boku, wytasiw třikrátě gjm w powěťj máchá, na znamenj wúle swé, hágiti náboženstw swaté. *Eusebius* zprawuge o Cjsaři *Konstantinowě* (wita Constant. lib. 4.) že při kázanj sednauti nechtěl, wygádrjw se, neslušné býti, by člowěk sobě howěl, an Bůh podává učenj swé.

**) Credo (nicénsko - konstantinopolské) teprw roku 1014. mši říjmské přiwtěleno, a to přičiněnjm *Gindřicha* Cjsaře u P. *Beneše VIII.* Cjsař ten, otázaw se, proč by při mši říjmské nebylo wyznávánj wjry, zwěděl: říjmská cirkew že takowého wjry wyznávánj nikdy neměla potřebu, nebywši nižádným kacířstwjm geště porušena.

čož by bylo býwalo pohodlnějšjho, leč knězi ku čtenj ewangelium lewau oltáře stranu wykázati; proto že se darů těch od prawé (epištolnj) strany přinášelo, gakož se chléb a wjno k oběti mešnj posud na této straně chystagj. Strana lewá oltár-
nj však i za tau přjčinau k čtenj ewangelium, zwěstowanj o Ježšji Kristu, lépe se hodj, než-
li prawá, poněwadž na této prawé (epištolnj) straně čjtány býwagj gen části pjsem swatých sta-
rého zákona, knihy skutků apoštolských, psanj apoštolů Páně azgewenj Janowa, neht od času to-
ho (od roku 1485), co strana oltáře vlastně le-
wá k prawé ruce oltárnj podobizny Ukřižowaného prawau slauti začala, wyznačuje se i čtenjm swa-
tého ewangelium na této straně wážnost a čest. Spasiteli dlužná a powinná, o němž děgj pjsma, chtějce osvědčiti swrchowanau geho moc a sláwu w nebesjch, „že stogj (sedj) na prawici Božj. (Skutk. Apošt. 7, 56. k Žid. 12, 2.)

18. *Kněz, dokoňaw čtenj swatého ewan-
gelium, ljbá knihu, obsahujc j ge (missál).*
To činj na wýgew wraucj radosti swé z předra-
hého slowa Božjho a wýtečné uctiwosti k němu (wiz čslo 10.), gižto i tjm weyslowným přisljbe-
njm krásně na gewo dáwá, že ewangelických wý-
roků bude užjwaťi k bohabognému žiwóbyťj. (Per
euangelica dicta deleantur nostra delicta.) Laikům
nepodává se kniha ewangelij k poljbenj, leč wlada-
řům zemj, a těm gednák na uctěnan gegich osob, ged-
nák gim na srozuměnanu, by i oni náboženstw j swa-
tého neyweyš sobě wážili, a w čas nebezpečenstw j
hrozjcgjho mu, ochotně a mocně hágili ge.

Připomenutj 1. Z uctíwosti k psanému slowu Božjmu bylo druhdy předčjtateli (lektorowi) aneb jáhnowi w cjrkwi Řecké, prw než se dotekl knihy ewangelij, mýti ruce swé. Při swatém čtenj zahaljwaly osoby ženské rauškami obljčeg swúg; mužowé pak smekli. (Chrisost. hom. 53. in Joann.) Řjmský ordo nařizuge hole odložiti *) a koruny, gakož i wšelike giné hlawy přikrýwky segmanti. *Binterims Denkwürdigkeiten 4. B. 3. Th. S. 337.*

2. Gakáby ctihodná a čestná wčc bylo, weřegné mezi slawnostj mešnj čtenj swatého ewangelium, tudy také wyswjta, že neřjdko i mocnářowé za newšednj úctu osobám swým wzdanau pokládali, smělili konati ho. Takť četl cjsař Gindrich, přjgmjm Swatý, swaté ewangelium, an l. P. 1019. papež Beneš VIII. we Fuldě mši slawil; cjsař Karel V. w Bazilei l. P. 1347. wytasený mage a upřjmo wzhůru drže meč; cjsař Zikmand přiodjn co jáhen, l. P. 1413. při mši Papeže Jana XXIII.; cjsař Bedřich l. P. P. 1468. při mši Pawla III. (*Brenner: Geschichtl. Darstellung der Verricht. u. Ausspendung der Eucharistie. S. 130.*)

3. Při mši slawné papežské čte se i epištola a ewangelium prw řecky, pak latině. Zagisté, krásné znamenj gednoty Řecké a Latinské kato-lické cjrkwe pod neywyššj zpráwau Řjmského Pa-peže, náměstka Kristowa na zemi!

*) Což *Amalar.* wykládá takto: „Usque ad istud officium baculis sustentabamur; modo ut oportet servos ante dominum stare, humiliter stamus, deponentes baculos e manibus.“

4. Až poťud, totiž až k obecnému wjry wyznánj, směli w dřewnych dobách cjrkwě křesťanské mši swaté ohłowati negen křtu swatého čekancowé (catechumeni), nébrž také třestem cjrkwěnjm pokánj činjcj (publice poenitentes), sic i židé a pohané. Protož djl mše swaté od Kyrie ke Credo sahagjcj slowe missa infidelium, m. catechumenorum. Tjm cjrkwě prozřetelně gednák skřýwala tagemstwj swátostných před newěřjcjmi; gednák prowinnilych audů swých důtkliwě pokutowala, gednák modliti se a slowo Božj hlásati dala, celému swětu na zřegmý důkaz wýbornosti náboženstwj gj pěstowaného, hrjšnjkám k polepšenj a chtěgjcjm w spolek gegj wgjti, k utwrzenj w známosti wjry Krista Pána,

(Pokračowánj budaucně.)

4. Ponaučenj pro ženichy a newěstj.

Od

Vincencia Lablera,

lokalisty w Stodůlkách.

Nic nenj důležitěšjho, nic opatrnosti pastýřské hodněšjho, gako udělowánj swátosti stawu manželského! Od toho záwisj buď štěstj neb nešťěstj, spokogenost neb nespokogenost manželů na celé žiwobyťj gegich. Toť mjwá také následky weliké pro djtky, a skrze ně i pro celau cjrkwě, pro vlast

i pro weškeré čłowěčenstwo. Zdarjeli se manželstw, tuž manželé obapolné spokojenosti, tuž cirkew i vlast dobrých a zdařilých dorostků mohau se nadjti — nezdarjeli se ale, gakýchžto, bohužel, mnoho za časů nynějšich spatřugeme, tuž po wšj spokojenosti manželské, po křesťanském wychowánj djtek, gest weta. A protož nazýwá apoštol národů swatý Pawel swátost stawu manželského swátostj welikau (k Efezsk. 5, 32.) dáwage tjm na rozum, že do tohoto stawu s welikau opatrnostj a s maudrau rozwahau wstupowati slušj. A zagisté! nikdý nenacházelo by se tolik nepodařených a nešťastných manželstw, nikdý neslychaliby chom tak mnohé na nepowedený staw swůg manželský zaufanliwě sobě narjkati a bédowati, nikdý newiděli bychom mezi manžely tolikerých roztržek, hněwů, swárů a různic, kdyby s powahau a s maudrým předloženjm do stawu toho wstupowali. Poněwadž ale mnozj při wolenj stawu manželského wjo snýslnostj neb zewnitřnjmi okoličnostmi, wjc zbožnjm pomjgegjećm, než rozumem a maudrau rozwahau wěsti se dáwagj, a ne zřjodka toliko wůlj a donucowánjm rodičů swých se zprawugj: gestiž tedy třeba, aby zde zwláště duchownj pastýř, genuž dobré wšech owčiček na srdci ležeti musj, maudrau radau, důtkliwým ponaučenjm a wýstrahau otcowskau přispjwal.

Nepochybugi sice, že pastýři duchownj dle neywyššich zákonů a powinnosti swé wšecy wstupugj w staw manželský, z náboženstw, gakožto neyhlawnějšho předmětu swědomitě zkaušegj, a dle toho schopnost neb neschopnost gegich k stawu

tomu posuzuj a wyswědčuj; nicméně mezi zkaušenjm tjmto ženichů a newěst, a mezi duchownjm ponaučowánjm takowých, gest weliký rozdjl. Neb mnozj, zwláště z mladých a nedospělých, katechismus z nedawného školnjho a nedělnjho vyučowánj w čerstwé sice paměti magj, a wšak při tom wšem, pro mladost a neusazenost rozumu, neuměgj a nemohau uwažowati břemena a powinnosti stawu manželského. A protož gest potřebj, aby duchownj po zkaušce z katechismu staw ten w celém obsahim wyložil, a seznámil ge se wšemi powinnostmi manželskými a obtjžnostmi. Což, gakby se státi mohlo ne k ponaučenj, nýbrž k mandrému posauzenj swých duchownjch spoludělnjkůw na winici Páně tuto předkládám.

Mogi milj! — tak počjnwám obyčegně swé vyučowánj — Přjčina, která dnešnjho dne wás ke mně wede, gest důležitěgj, nežli se snad oba domyšljte. Na kroku tom, kterýž běrete před sebe, ležj wšecko štěstj neb neštěstj, wšecká spokogenost neb nespokogenost žiwota wašeho. Štastnj budete, gestli staw ten se wám powede, gestli swornost, láska, upřjmnost a gednota srdecj mezi wámi panowati bude, a giž zde na swětě něgaký djl nebeské blaženosti budete okaušeti. Nešťastnj ale, přenešťastnj byste byli, kdyby staw ten se wám nepodařil, a nespokogenost w srdce waše, newole a swáry by se mezi wás wlaudily, a giž za žiwa peklo byste měli na zemi. Neb co nynj před sebe běrete, nenj na několik gen neděl, měsjců neb roků, ale swazek ten sw. manželstwj swáže wás do smrti. Swazek tento gest tak nerozwjžitedlný, že gen studenau

rukan smrti rozpaután a sňat býti může. Opustj člowěk otce a matku, prawj pjsmo sw. (Gones. 2, 24.) a přidržeti se bude manželky swé, a budau dwa w gednom těle. Kristus Ježš swěděj a dokládá (Mat. 19, 6.): Což Bůh spogil, člowěk nerozlučg, a apoštol národů sw. Pawel pjše: (1. Kor. 7, 10 — 11.) „Těm pak, kteříž gsau w manželstw, přikazugi ne gá ale Pán, ať žena od muže neodcházj — a muž neopauštěg ženy.“ Ó! zdaž tedy nenj třeba, byste dřjwe sňatek tento manželský sobě maudře rozwázili, a pak teprw geg opatrně wolili? A gakby k maudrému takowému wolenj se přistupowalo, načby při tom zwláštnj zřetel bráti se měl, to wám nynj wyswětljm.

I. O wolenj manželůw sebe wespolek.

Welmi obyčegno gest za časůw nyněgsjch, že ti, genž wstaw sw. manželstw wstupugj, při wolenj takowém buď bohatstwjm a mohowitostj druhé strany, aneb krásau těla a slepan náruziwostj, aneb gen radau, wůlj a donucowánjm swých rodičů, přátel a přjbuzných wěsti se dáwagj. Že wšak wšecky tyto wěci k šťastnému manželstw newedau a nedopomáhagj, patrnó gest. Slyšte mne a sudte pak sami. Co se dotýče neyprwé

a) Bohatstw a mohowitosti, bytby sebe mohowitěgsj strana druhá byla, nenjli spráwná, šetrná a hospodářská, wšeckó to nic neprospjwá; neb i ta neyhlubšj studně, wážj-li se z nj neustále, časem swým se wyprázdňj až na dno. A deyme tomu, žcby i strana bohatá, spolu šetrná a opatrná byla,

činj-li pauhé bohatstwj člowěka šťastného na světě tomtó? Gestliže člowěk při bohatstwj nespokogen gest, gestliže se ostýchati musj geho použiti, gestliže častěgi widj, an se mu od druhé strany wytyká: při všem swém nabytém bohatstwj šťasten a spokogen nemůže býti. (Eccl. 25, 22.) Co se dotýče dále

b) Krásy a wnady tělesné, ó gak omylná a klamawá gestíř ta! Zdali pak krásný oblčeg a způsobné tělo také do sebe vždy krásného ducha a uslechtilé srdce mjwaj, na čemž we stawu manželském wsecko záležj? Zdali pak také krása takowá trwá až do smrti, gakož staw manželský trwati musj! Ó! wšeliké tělo, pjše Isaiáš prorok (40, 6 — 7.) gest gako tráwa, a wšeliká sláwa geho gako kwět polnj. Usychá tráwa, a přšj kwět. — A gako to neykrásněgšj gablko obyčegně wnitř čerwiwé neb pokažené býwá: tak často w neykrásněgšj podobě neyhoršj duch skryt býti může. Protož připomjná Eccus. (25, 11): „Blahoslaweny, kdož bydlj s ženau rozumňau.“

c) Z ohledu tělesné náružiwosti, pro kteraůž mnozj staw manželský wywolugj sobě, ó gak nestálá a proměnitelná gest tato náružiwost? Příklad toho máme na Amonowi, synu Dawidowě, kterýž takowau náklonnost a žádost ku Thámarě cjtíl, že až nemocen, ač gen na oko, býti počal (2. Král. k. 13.), a ay, sotwa že žádosti swé nasycenj došel, giž w takowau nenáwist wzal Thámaru sobě, že gj ani wjc widěti nechtěl, nýbrž od sebe propustil a wyhnal.

d) Co posléz dotýče se rodičů, genž přečasto manželstwa djtek swých sami wygednawagj, nechci a nemohu říci, žeby djtky w této neyduležitějšj věci s rodiči swými raditi se neměly; neb rodičowé gsau neypřednějšj předstawenj djtek, a magj tu powinnost na sobě, o dobré zaopatřenj gegich se starati. Zatjm ale i rodičowé zůstawagj chybám a pokléskům podrobenj lidé, kteříž častěgi gen zewnitřnjm wěcem wěsti a zaslepiti se dáwagj. Negednau se tedy stáwá, že djtky swé k takowému manželstwj donucugj, kteréž s duchem, srdcem a wůlj gegich se nesrownáwá, a w té přjpadnosti nepřjslušj, aby djtky rodičům swým po wůli byly, neb ne rodičowé, nýbrž djtky gegich musegj napotom w manželstwj takowém až do smrti setrwati. A protož také před oltářem žiwého Boha budete museti oswědčiti, že ne z přinucenj, ale z dobré a swobodné wůle w staw ten wstupugete.

Neykrásnějšj přjklad, gakby při wyhledáwanj a wolenj spolumanžela pokračowati přjslušelo, podáwá se nám w zákoně starém w Isákowi. (1. Mogž. k. 24.) Když geg totiž Abraham otec geho čitěl oženiti, powolal služebnjka swého a zawázal geg přjsahau skrze Hōspodina Boha nebes i země, aby nebral manželky pro syna geho z dcer Chananey-ských, *ale z wěřejejch lidu swého. — I modlil se služebnjk ten Bohu, aby s njm milosrdenstwj učinil a sám mu okázal, kterauby Isákowi zwoliti měl. I ustanowil sobě znamenj, že ta, kteráž k němu wjdně se mjti bude, a gemu u studnice města Nachor, kdežto stál, pjti podá, manželkau Isákowau býti má. I stalo se, že Rebeka, nábožná

a ušlechtilá dcera Betuelowa vyšla z města wážit wodu. Bylať pak přepěkná, prawj pjsmo sw., a wždy ctnostná a zachowalá panna. Požádal tedy služebnjk Abrahamůw od nj nápoje, kteráž i hned tak ochotná byla, že negen gemu, alebrž také howádkům geho wody poskytla, a geg do přjbytku otcowa wegiti pobjdl. A poněwadž takowé krásné měla do sebe powahy, poněwadž tětěz byla wjry, kterauž wyznával Isák, poněwadž byla pobožná, ctnostná a stydliwá, upřjmného a dobrého srdce negen k lidem ale i k howadům, poněwadž byla pracowitá a hospodářská, gesto ač z hodného byla rodu, na vlastnjch přede bedřjch wodu nosila: protož služebnjk Abrahamůw za hodnau gi uznal, by manželkau Isákowau se stala, a Isák šťasten s nj byl, že Bůh w semeni gegich požehnal wšecku pokoleuj země. A tak i wy, mogli milj! chceteli aby staw tento šťastný a radostný byl pro wás, nesmjte na bohatstwj, sličnost, žádost těla neb oěj, ba ani na rodiče a přjbužné swé se ohljžeti, kdyby proti srdci vašemu wám kterau osobu k manželstwj dáti chtěli, nýbrž neyprwé wzyweyte Boha, aby on sám wám ukázal neb wnuknutj dal, kterakáby geho sw. wůle byla. Wiztež neyprwé, zdali osoba, kterauž woljte, negen podlé gména k náboženstwj prawému se přiznává, nobrž opravdowě-li katolická, nábožná a bohabogná gest. Nehledeyte gměnj a peněz, ale na ctnost, čistotu a zachowalost hledte, kterážto neywětšjm člowěka gest bohatstwjm. Patřte zwláště na dobré, laskawé a autrpné srdce, a takýmižto powahami obdařenau osobu, gestliže gste nalezli, zagisté šťastného, spokogeného a

požehnaného manželstw' od Boha s nj se nadjti můžete.

Ale na tom není geště dosti, maudře-li gen člověk wolj. Chcete-li aby staw tento se wám zwedl, musjte také náležitě a křesťansky k němu se připrawiti, a gakby se to státi mělo, o tom wás budaucně ponaučjm; dnes zatjm propauštjm wás s tjm napomenutjm, abyste geště gednau naswé myslí wáhu položili, co před sebe bérete.

II. O přjprawě k swátosti swatého manželstw'.

Daufám, mogli milj, a důwěřugi se pewně, že moge prwnj ponaučenj, kteréž gsem wám dal, maudře gste si předložili. A poněwadž dnešnjho dne opět přicházjte, uzawjráj z toho, že obapolným sebe wolenjm staw ten za dobrý pro sebe a za spasitedlný uznáwáte. A z té přjčiny pokročjm tedy w mém wyučowánj dále, a poukáži wám, gaké přjprawy k hodnému wstaupenj do stawu tohoto gest potřebj.

Apoštol Páně sw. Pawel nazýwá swátost tuto swátostj welikau w Kristu a w cjrkwí, poněwadž dachownj spogenj Krista s geho cjrkwí wpodobňuge. Z čehož uzawjráj, že tedy k této weliké swátosti i weliké přjprawy gest třeba. Ta neyhawnějšj ale přjprawa záležj :

1. W tom, abyste se zwláště nynj času tohoto wšj nedowolené schůzky chránili, a počestně, swatě se chowali gako sw. Jozef a Maria panna, kteřj, aě giž sobě zasnaubeni byli, se nepoznali.

Panuge síce mezi mnohými, gak nás tomu smutná zkušenost učj, zvláště mezi lidem druhu sprostějšho, ten nepravý a na neyweyš hrjšný náwyk a obyčeg, že když giž gednau wespolek se zasljbili a smlauwu swatebnj učinili, giž za manžely se považugj a všeho sobě dowolugj. I gsauť mnozj rodičowé tak nesmyslnj a nemaudřj, že w tom žádné překážky dětem swým nečinj, a tak se stává, že zřjodka kdy pod hlawau wěncowanau i newinného ducha a čisté srdce k oltáři Páně přinásegj. Ó! můzeli wětsjho nerozumu, wětsj pošetlosti býti? Nechci mluwiti o tom, že častěgi mohau se geště naposledy wyskytnauti překážky, kteréz manželstwj tomu zbraňugj a překážegj, nechci řjci, že i w tom čase geště smrt, gako mnoho příkladů máme, takowé osoby rozwěsti, a pozůstalau zvláště newěstu w hanbě zanechatu může; nýbrž gen to se táži: Gak může Bůh všemohaucj, genž dle pjsma hrjšnjkům se protiwj, požehnati takowým, a gim milost swau uděliti, gešto tak nehodně a hrjšně k weliké této swátosti se pripravugj? Sám Rafael angel Páně swědčj a ugištuje, řka: (Tob. 6, 17.) že ti, kteréž w manželstwj takým způsobem wstupugj, Boha od sebe i od swé mysli odlučugj, a moci dábělské se podáwagj. A protož také že sedmero manželstwj Sářino z takowé přjčiny bylo nešťastné. A z té přjčiny také zcela s ginau přjprawau wstupowal Tobiáš mladý, gak w též knize dočjsti se můžeme, do stawu manželského. Negen že newěsty swé před zasnaubenjm nepoznal, nýbrž když i skutečně giž s nj oddán byl, tuť geště po tři prwnj noci zdrželiwost z lásky k Bohu zacho-

wal, a tak se stalo, že i Báh manželstwj geho šťastné a blažené učinil. A protož také giž ode dáwna býwal ten způsob mezi nábožnými manžely křesťanskými, že negen před oddánjm, ale i napotom po tři prwnj dny, ke cti a sláwě neyswětějšj trojice Božj užjwánj manželské swobody sobě odepřeli. Chcete-li tedy šťastného manželstwj účastni býti, chraňte a warugte se zvláště času tohoto až do skutečného oddánj wšeho swobodnějšjho gednánj a se chowánj.

Ale na tom gestě nebude dosti, když gen od zapowěřených náruživostj se zdržjte, nýbrž potřebj gest také

2. Abyste podlé předpisu ejrkwě sw. skrze swatau zpowěď swědomj swé očistili, a neyswětějšj swátost oltárnj se wšj možnan pobožnostj přigali. Neb swátost stawu manželského má poswěcugěj milost Božj we wás rozmnožiti, a protož gest třeba, abyste gi w milosti Božj, a ne w stawu hrjšném přigali. Mimo to wstapjte také skrze swátost tuto do stawu giného, do stawu zcela nowého, a protož gest přjslušno, abyste tjmtó stawem nowým také nowými býti počali, abyste dle slow sw. Pawla starého člowěka s sebe swlékli, a w nowého podlé Boha stwořeného se přioděli. (k Efes. 4, 22.) Sám sw. sněm Tridentský ukládá wšem těm, gesto w staw manželský wstupugj, powinnost tuto, a z té přjčiny také od mnohých, kteříž w staw ten wstupugj, konáwá se zpowěď tak řečená generálnj, totiž zpowěď z celého běhu žiwota předešlého, aby, gestli až posawáde méně swatě a pořádně žili, a až posawáde opravdowě a dokonale k Bohu se

neobrátili, nynj úplně žiwot swąg napravili a mi-
losti a požehnánj božského hodnými se učinili.
Neopomíňte tedy i wy dokonalau zpowědj den neb
dwa dni před swým manželským spogenjm s Bohem
se smjriti, a tak zagisté geho požehnánj swatého
hodnými se učinjte; neb gako hřšjnjkům se proti wj,
tak těm, genž čistého gsau srdce, dáwá milost swau.

3. Příprawa k této swátosti tjm se stane, když
k nj strjzliwě, nábožně a řádně přistaupjte. Neb
nic nenj nesmyslnějšho, gako zwykten přškodný,
kterýž zwláště u lidu wesnického panuge, že totiž
prw, nežli k té swátosti přistaupj, gjdlu, pitj, ho-
dowánj, tanci, heyřenj a neřestem giným se oddá-
wagj, a pak konečně, když gjž poledne se bljžj
aneb dokonce gjž prošlo, zpěwem swětských pjsnj,
hlukem a welikým křikem, wýskánjm, rozpastilým
sem a tam poskakowánjm, nebezpečnau střelbau a
tatmanstwjm giným k chrámu Páně, k této weliké
swátosti, se abjragj. Ó! gak málo srownawagj se
swětské tyto rozpustilosti s tak swatým, s tak dů-
stogným a nábožným gednánjm. Gak může ženich
a newěsta welikost této swátosti pocjiti, a giskra-
šeně přigmauti, srdce-li gegich a mysl geště roz-
tržitosti a swětských wěcj gsau plny? Gak mohau
swědkowé slib a přjsahu nowých manželů oswed-
čiti a stwrditi, gsauce takměř wjce opili nežli
strjzliwi? Gak mohau i přjtomnj hosté za to štá-
stné a blažené manželstw se modliti, gsauce wjce
k blázněj nežli k modlitbě nakloněni? Proto se
stáwá, že ne požehnánj, nýbrž hněw Božj ti a ta-
kowj manželé z chrámu Páně s sebau odnásegj,
neb zlořečený a prokletý, prawj sám Bůh (Jerm.

48, 10.), kdož nedbale koná djlo Páně.“ Chcete-li tedy tau swátostj požehnánj Božjho nabyti, neopomíňte duchem ponjženým a srdcem skraušeným k nj přistaupiti; neb ponjženého a skraušeného srdce, dle Dawidowa swědectwj, nezamjtá Bůh!

4. Koněčně hlawnj přjprawa k swátosti té a powinnost waše bude tato: Abyste, k oltári Páně gíž přikleknauce a požehnánj duchownjho očekawagje, onen swatý úmysl učinili, že tuto swátost sw. manželstwj dle ustanowenj Ježjše Kristowa a řádu cjrkewnjho přigmanti chcete. Neb gako ten; kdož křtj, úmysl mjti musj, že chce podlé ustanowenj Ježjše Krista křtjti; gako duchownj, kteraukoli swátost ginau udělgj, úmysl mjti musj, že gi podlé ustanowenj Kristowa udělití chce: rowně tak i ti, gešto w staw manželský wstupugj, magj prw ten swatý úmysl mjti, a srdce swé asi takto k Bohu pozdwhnauti: „Wšemohaucj, wěčný a neskončeně milosrdný Bože! Ay gá služebnjk twúg (neb gá dēwečka twá) bljžjm se a přiklekám k poswátnému oltári twému s tjm úmyslem a předsewzetjm, abych dle ustanowenj twého gednoroweného Syna Ježjše Krista a dle řádu swaté řjmské katolické cjrkewe swátost swatého manželstwj hodně přigal. Račjž laskawě na mne nehodného wzhlédnauti, a propúgč, aby twau, sw. milostj a twým požehnánjm bylo doplněno, co mi cjrkewnjm gednánjm tjmto bude uděleno. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

Napotom přjslušj, zřetedlně ke všem od duchownjho předloženým otázkám odpowjdati, slowa přjsahy manželské negen ústy wlažnými, nýbrž

srdcem skraußeným a k Bohu pozdwiženým po duchownjm řjkati, mši sw. s náležitou pobožností wyslyšeti, a při požehnánj obecném, kteréž při mši sw. nowým manželům se uděluje, zvláště Boha za geho sw. požehnánj s úpěnlivým srdcem prositi. Wyplněte tedy i všecko to, co nynj gste slyšeli, a tak se stane, že Bůh swé milosti a swého požehnánj wám neodepře, nýbrž — gak modlitba duchownj při mši sw. na den ten znj — bude Bůh Abrahámůw, Isákůw a Jakobůw, totiž Bůh wěčný s wámi, on sám wám požehná a prodlanj wěk, abyste w stawu tom syny, a syny synů swých až do třetjho a čtvrtého pokolenj widěli a s nimi někdy w žiwot wěčný wešli. —

III. Ponaučenj o chowánj se manželském.

Každý staw má swé powinnosti. Poněwadž tedy w předsewzetj swém a úmyslu trwáte, a w staw manželský spolu wstaupiti mjnjte: widjm toho potřebu, bych wás poučil, gaké powinnosti se stawem tjm na sebe béřete.

1. Neyprwnějšj powinnost wáše bude, abyste pokogně a křesťansky wespolek byli žiwi. Nebo Bůh gest Bůh pokoge, ne pak různic. Kde pokog, kde swatá swornost a gednota panuge, tu Bůh se swan sw. milostj přebýwá i se swým požehnánjm; kde ale swáry, kde nepokoge, wády, hádky a různé gsau, odtud Bůh se vzdaluje, a dábel sám béře na mjstě takowém obydlj swé. Protož negen sám Kristus Pán tak často ku pokognosti napomjhá, řka: Pokog wám! nýbrž také sw. Pawel předpisuje to, kde prawj: „Což na wás gest, se

wšemi lidmi pokog męgte.“ (k Řjm. 12, 18.) A w listu swém k Židům (12, 14.) takto píše: „Pokoge následugte se všemi a swatosti, bez kteréž žádný neuzřj Boha.“

Abyste však tento pokog snáže mezi sebau zachowali, musjte s obogj strany:

a) Ušj od řečj klewetných a nepokog působjch odwraceti. Gako ďábel w blahoděgné zahradě rágské prwnjm manželům štěstj a spokogenosti nepřál, řečj lži wau ge omámil a o rág připravil: rovně tak gest až posawáde mnoho ďábelsky smeyšlegjch lidj, gesto rozličnými klewetami i nepokogněšj manželj swáděgj, o ten neywzácněšj klenot, swornost manželskau, ge pripravugje. Protož těch a takowých obzwláštne warowati se musjte; neb píše Ekkl. k. 28., „že klewetajk mnohé, kteříž pokog magj, zbauřj, a kdo se naň ohlédá, že nebude mjtj odpočinutj.“ Dále musjte pilně

b) Wystřjhati se všeho, což by něgakého podezřenj u druhé strany wzbuditi mohlo. Nenawštěwugte podezřelých mjst neb domů, společnostj a towaryšstwa takowých, gesto negsau w neylepsj powěsti, wystřjheyte se všeho swobodněšjho gednánj s druhým pohlawjm a všech takowých věcj, kteréž, ač druhdy samy w sobě newinné a bez zlého úmyslu býti mohau, nicméně druhé straně přjležitost k podezřenj dáwagj, a spokogenost rušj. Anobř aby ten drahý poklad, pokog swatý u wás stále přebýwal, nesmjte

c) Geden před druhým se swým zbožjm, penězi a t. d. nedůwěrně se skrýwati, aneb úmysly

a předsewzetj swá geden druhému tagiti. Přezlý gest to obyčeg, když každá strana pro sebe hospodarj, když geden bez wědomj druhého něco odprodává, aneb sobě kupuge. Tjm během, když strana druhá se to dowj, vznikagj domácj swárowé a nepokoge. A protož takowé gednánj musj od wás zcela vzdáleno býti, aby gako gedno tělo gste, rowně také gedno gste měli srdce, gednu mysl a gedno gměnj.

2. Powinnost druhá manželská gest láska spo-
lečná. Aby totiž manžel upřjmně manželku swau gako tělo swé milowal, žiwil a opatrowal; manželka pak we všech wěcech ne z házně, ale z lásky a upřjmnosti muže poslauchala. Nebo staw manžel-
ský, gak gste giž slyšeli, wypodobňuge duchownj spogenj Krista Ježjše se swau swatau cjrkwj. Gako tedy Kristus cjrkwí swé pokrm a nápoj duchownj pro wšecky časy schystal a zaopatřil; gi hágil, zastáwal, ba i pro ni krew swau swatau wycedil: tak má manžel manželku swau milowati, žiwiti a opatrowati. To poraučj také sw. Pawel (Efes. 5, 25) řka: Mužj milugte manželky swé, gakož i Kristus milowal cjrkw, a wydal sebe samého za ni na smrt. A gako prawá cjrkw Krista, swé ney-
vyššj widitedlné hlawy, poslušna gest: takť má i manželka skrze poslušnost a powolnost wždy lásku swau muži gakožto hlawě swé na gewo dáwati.“
Dále prawj sw. Pawel: „Ženy, mužům swým poddány budte, gako Pánu, neboť muž gest hlawa ženy, gako i Kristus gest hlawa cjrkw.“ (k Efezsk. 5, 22.) A že býwagj tam, kde společná panuge láska, wšecka břemena, nesnáze, těžkosti i nedo-

statkové mnohem lehčej a snesitedlnějšj, tomu učj tentýž Apoštol na giném mjstě, (ku Kor. 13, 4.) řka: „Láska trpěliwá gest, dobrotiwá gest, láska nezáwidj, nečinj zlé, nenadýmá se, nezpauzj se, nemysl j zlého. Wšecko snášj, všemu wěřj, všeho se naděge, všeho trpěliwě čeká.“ Lásku tedy zachowcyte společnau, a ta zagisté staw wáš sladký a přjgemný wám učinj.

Neywětšj však nepřjtel této manželské lásky býwá žárliwost, když totižto z přjčin nedostatečných geden manžel druhému newěřj, aneb o wěrnosti manželské pochybge. Mnohoť gest takowých, kterjž, když spoluz manžel s osobami pohlawj druhého promluwj, se zasměge neb newinně zažertuge, když do některého domu častěgi wcházj neb o některé osobě pohlawj druhého chwalitebněgi mluwjwá, hned gednánj takové na neyhoršj stránku wykládaj, o úplné lásce manželské pochybuj, a spoluz manžela swého w podezřenj berau. Toť gest chyba, mogli rozmilj, kteráž často welké a smutné následky za sebau táhne. Neboť se takowý žárliwý manžel negen bez přjčiny žere, kosti swé zámůtkem wysušuge, spokogenost a zdrawj swé swéwolně podkopáwá, nýbrž sužuge také bez přjčiny spoluz manžela swého, a gemu k nespokogenosti přjčinu dáwá. Mimo to sahá častěgi i giným nesprawedliwě do swědomj, škodj jim na cti, a w zlaw powěšť ge uwozuge, z čehož newole, swáry, různice, ba nezřjdká, gak bohužel ze zkušnosti wjme, i wraždy pocházegj. A protož wece Jesus Sirach: „Bolest srdce a truchlenj gest žena horljcj čili žárliwá; neboť se

bič gazyka (gegjo) so wšemi zděluže. (28, 8. 9.)
 Chcete-li tedy, mogli milj! w prawě lásce setrwati,
 nechtěgte nikdy zárlivosti we swých srdcích mjsta
 dáti. —

3. Třetj hlawnj powinnost waše bude: Wěr-
 nost a štálost manželská. Tuř budete sobě před
 žiwým Bohem u oltáře geho slihowati a přjsahati,
 a protož musjte také slib tento wěrně splniti.
 Hrozný hrjch gestit to, Bohu složenau přjsahu
 zrušiti. Sám Bůh ustanowiw giž w rági staw
 manželský, řekl o něm: „Opustj člowěk otce
 swého i matku swau, a přidrž se manželky swé,
 a budau dwa w gednom těle. (I. Mozž. 2, 24).
 Na ta slowa se sám Kristus Pán, byw od Fari-
 seůw tázán (Mat. 19), slušj-li propustiti manželku,
 odwoláwal; neboť řekl: že negsau giž dwa, ale
 gedno tělo, a co Bůh spogil, tohoť člowěk že
 nemá rozlučowati. A protož giž w šestém při-
 kázanj zapowěděl Bůh wšeliké cizoložstw, a Kristus
 prawj: že i ten, kdožby požádal w srdci swém
 cizj ženy neb cizjho muže, giž cizoložj. Ano sw.
 Pawel swědčj dokonce: že cizoložnjci králowstwjm
 Božjm włádnanti nebudau, a protož napomjaá a
 prawj: „Těm pak, kterjž gsau w manželstw, při-
 kazugi ne gá ale Pán, ať žena od muže neodcházj.
 Pakliby odešla, ať zůstane newdaná aneb ať se
 zase s mužem swým smjřj. A muž neopauštěg
 ženy. (1. Kor. 7, 10.) A to zagisté gest do-
 cela slušné, neboť gak mnoho zlého newěrnost
 manželská giž ode dáwna zplodila a plodj posa-
 wáde, gaké swáry, různice, ba nezřjodka i vraždy
 působj, to snad giž sami djlem sem a tam gste

slyšeli, djlem i vlastnjma očima spatřili. A z té přčiny tedy, abyste snad gedon druhému přčiny a přježitosti k newěrnosti nedávali, bude

4. Čtvrtá vaše powinnost, abyste gedon druhému patřej powinnosti manželské neodpřali, nýbrž na požádánj vždy po wůli sobě byli. K tomu zawazuje wás apoštol Páně sw. Pawel řkajuc: „Pro uwarovánj se smilstwa gedon každý swau manželku měj, a gedna každá měj swého muže. Muž ať činj manželce, což gest powinen, a tak podobně manželka muži. Žena swého těla w moci nemá, ale muž. Též podobně i muž těla swého w moci nemá, ale žena.“ (1. Kor. 7, 2 — 4).

5. Pátá powinnost vaše bude, abyste se zvláště i w stář neopauštěli, nýbrž dobré i zlé spolu až do smrti snášeli a trpěli, což také u oltáře sw. budete sobě připowjdati. A protož sám maudrý Kazatel píše: (4, 9.) „Lépe gest býti dwěma spolu, nežli gednomu; neboť magj dobrý užitek z towaryšstwa swého. Padne-li který z nich, druhý ho pozdwihne. Běda tedy samotnému.“ A

6. Šestá konečně powinnost vaše bude: Abyste djtky swé, pakli Bůh gakými wás obdař, křesťansky wychowávali, a o gegich gak časné tak i wěčné dobré se starali. Dwogj tedy powinnost týkagcej se djtek mji budete, a sice:

a) Abyste o gegich tělesné, a

b) Zvlášt o duchownj gegich dobré swědomitě pečowali.

a) Z ohledu tělesného obstarovánj djtek budete w swědomj swém zawázáni:

1. Zdravé a bez auhony ge odchowati. Neylepší dar, neywětsj poklad a klénot, kterýž djkám swým můžete pozústawiti, gest zagisté zdravé tělo, zdravj andowé. Neb co platno byloby gim wšeecko zhožj zanechané, kdyby mrzáci a tak samy sobě obtjžny byly? A protož negen dokawád matka w životě swém nosj, na každý krok a hnutj pozorná hýti a wšeho namáhánj, tance, přjlišného upjnánj warowati se má, anobřž má se w tomto čase obcowánj manželského zdržeti, aby snad tak plodu žiwota swého neškodila aneb geg dokonce nezahubila. Když pak na swět přiwedla nemluwňátko, má ge mimo lože swé pečliwě hljdati a opatrowati; neboť mnoho máme truchliwých a smutných přjkladů, i w pjsmě sw. (3. Král. 3, 16.), že matka slabá po bolestech porodu, twrdě usnauti, a tak lehce nemluwňátko zalehnauti a udusiti může.

2. Powinnoost giná k djkám z ohledu těla bude, abyste odkogiwše gich, sami-li ge odchowati nemůžete, ne nerozumným dětem, ale maudrým chůwám ge swěřili a odewzdali. Ó, gak mnohé djtky přišedše skrze nerozumné chůwičky k pohromě a aurazu, býwagj na celý běh žiwota swého zkaženy a mrzáky učiněny! Toť wám, mogli neymilegšj! gest dobře powědomo, nenjť mi tedy třeba, abych obšjrněgi o tom mluwil:

3. Waše powinnost z ohledu tělesného wychowáwanj djtek bude tato: abyste, kdyžby djtky při wšj pozornosti a opatrnosti wašj se rozne-mohly, zwlášť w nemocech nebezpečněgšjch, ani sami gich neléčili, ani od nerozumných žen

neb dokonce zařjkáwačů, hađačů a olegkářů ge léčiti nenechávali, nýbrž w prawý čas radu a pomoc u maudrého a zkušéného lékaře pohledávali, gakažto pomoc lékarskau i samo pjsmo swaté (Ekkl. 38, 11.) za powinnost wám ukládá.

4. Powinnost waše bude, abyste zplozené djtky i podlé stawu swého žiwili a přiodjwali, ani na mlsky ani na parádu a šperky stawu vašemu nepřináležegjej ge nenawykgajce, ani zase příliš opowrženě, skrbě a daleko pod staw a možnost waši ge nežiwjce a nešatjce, nýbrž abyste se wždy, gak na wáš staw přjslušj, w této věci drželi.

5. Powinnost z ohledu tělesného wychowáwánj djtek gest tato: Abyste od mladosti k pracowitosti ge wedli a nawykali, a nikoli zahálčiwě potulowati ge nenechávali; neb zahálka, dle starého přjslowj, počátek gest wšeho zlého, a čemu prý nawykl František, od toho prý napotom i Franta ztěžka upauštj.

6. Konečně powinnost z ohledu tělesného wychowáwánj djtek bude tato: Abyste o budancj zaopatřenj gegich se postarali, ge slušně z domu wyprawili, a gim něgakau pozůstalost po sobě zanechati se wynasnažili. Gestit mnoho nesmyslných rodičů, kteřj, když gen djtkám žiwot dali, ostatně o gegich budaucnost zcela žádné péče nemjwagj, a tudy se stáwá, že od djtek swých, když nedobře gim se wede, za žiwa i w hrobě zlřečeni býwagj. Kteřj ale rodičowé o to pečugj, aby djtky gegich i pro budaucnost dobře byly zaopatřeny, takowj budau se moci nadjtj, že od wděčných djtek w

swaté paměti a w nábožné modlitbě do druhého i do třetjho kolena zachowáni budau.

Než na tom nebyloby dosti, kdyby rodičowé gen o tělo a o časné dobré djtek swých se postarali, nýbrž mnohem wjce mausegj se starati

b) O duše a wěčné dobré těch, kterýmž žiwot časny dali. A z toho ohledu zawázáni budete

Předně: Wy, gakožto matka budaucj, gak mile w žiwotě počnete, musjte takowých mrawů šetřiti a takowého chowanj pilna býti, gaké byste na djetěi swém někdy samaráda widěla. Dle obecného domněnj lékařů a giných zpytatelů přigjmá prý djetě powahu neh gakausi podobnost w myšlenj a náklonnostech swé matky, gakauž ona, gsauči těhotná, do sebe měla. Ge-li matka w tom čase hněwiwá, zlostná, zlodějská, chlipná, býwá obyčegně i djetě takowé. Že citowé a wázně matčiny na plod žiwota aučinkugj, máme poněkud příklad na sw. Alžbětě, nebo když z nawštjwenj Panny Marie se zradowala, i nemluwnátko spolu w žiwotě gegjm zaplesalo. A protož zvláště w tom stawu pozorna musjte na sebe býti, abyste hrjšnými wášnemi plodu žiwota hned pod srdcem swým nenakazila.

Dále když wás Bůh po přestálých těžkostech porodu utěšj tjm, že člowěk na swět přišel, musjte za

Druhó: o to se postarati, aby djetě wáše řádně křtu swatého došlo. Neboť, že bez křtu žádný spasen býti nemůže, to sám oswědčuge Jezjš Kristus. (Jan 3, 5.)

Třetj povinnost vaše bude, aby od mladosti k modlitbě a pobožnosti gste ge wedli a nawykali, by gako den ode dne wěkem, tak i maudrostj a nábožnostj prospjwaly, čehož zvláštnj příklad na rodičjch Kristowých wám se podává, kteříž hned w auflém wěku Krista do chrámu Jerusalémského s seban wedli, aby Bohu slaužití geg nawykali; ať toho Ježš, gakožto pauhá swatost a maudrost nepotřebowal. Gestli wy tak gako Josef a Maria dítjky wychowáwati budete, poznáte, že se i na nich vyplnj, co sw. Lukáš o dwanáctiletém Ježši napsal, totiž, že wěkem, maudrostj a milostj u Boha i u lidj prospjwal.

Čtwtá povinnost z ohledu dušj dítjek vašich bude: abyste gim dobré příklady dáwali. Neb co platné bylo by wšecko napomjnánj a ponaučowánj z strany wašj, když byste na sobě zcela giné chowánj ukazowali. Slowa pohnan síce, ale příkladowé táhnau prý k následowánj, a protož napomjná Kristus sám: (Mat. 5, 16.) „Tak swět swětlo vaše před lidmi, ať widj skutky vaše dobré, a slawj otce vašeho, genž gest w nebesjch.“ Ano všem těm, kteří by zlý příklad dítjkám dáwali, a ge pohoršliwým žiwotem swým zawáděli, brozj Kristus přjsným trestem, když prawj: (Mat. 18, 6.) „Kdo by pak pohoršil gednoho z maličkých těchto, kteříž we mne wěřj, lépe by gemu bylo, aby zawěšen byl žernow osličj na hrdlo geho, a pohřžen byl do hlubokosti morské.“ Protož warugte se před dítjkami swými všj hádky a wády, tjm méně pak neslušných a nestydatých řečj a skutků sobě dowolugte; nýbrž ukazugte na sobě wědy kře-

sňanský a šlechetný žiwot, a tak se stane, že djtky vaše se zdařj, a wám ku potěšenj, člowěčenstwu k užitku, sobě pak k štěstj wyrostau. Poněwadž ale člowěk wždy k zlému náchylnějšj nežli k dobrému býwá, tedy bude powinnost vaše

P á t á : Pozornete-li něgaké chyby a poklésky na djtkách swých, gím z prwu laskawě domlauwatí, a ge w duchu tichosti a mjrnosti pokáratí. Pakliby ale to neprospjwalo, gest třeba i přjsněgi k nim přikročiti a ge trestem k dobrému doháněti. Mnohoť gest rodičů takowých, kteří z přjlišné lásky djtkám wšecky chyby prominugj, ano častěgi k gegich rozpustilostem se směgj, a w nich se obweselugj, ale že ti a takowj na sebe w djtkách swých metlu chystagj a připrawugj, to dosti zřegmě swědčj Sirach (30, 9.) řkauj: „Pochlebug synowi, a nažene ti strachu, pohráwey s njm, a zarmautj tebe. Neusmjwey se na něg, aby nebolestil, a naposledy zuby neškřipěl. Nedáwey mu wůle za mládu, a nepřehľjdey obmýšlenj geho. Shýbey šjgi geho z mládi a big boky geho, dokudž gest malý, aby se snad nezatwardil proti tobě, a nebyla tobě bolest duše.“ A na giném mjstě (30, 1.): „Kdo miluge syna swého, často geg mrská, aby se z něho radoval w poslednjm času swém.“ A sw. Pawel napomjná: (Effes. 6, 4.) „Wy otcowé wychowáweyte ge (syny swé) w kázní a trestánj Páně.“ Nechtěgte tedy, byľby sebe menšj djtky vaše byly, rozpustilosti, twrdošjgnost a giné chyby gím prohlžeti, nýbrž užjweyte wždy rozumného a přjslušného trestu; neb metla, prawj přjslowj, vyhánj djtky z pekla.

Š e s t á povinnost z ohledu dušj djtek wašich bude, abyste pilně do školy ge posjlali a we všem dobrém cwičiti a wučowati ge dáwali. Powinnost tu ukládá wám netoliko waše swědomj, zawazugje wás wšecko činiti, coby djtkám ku prospěchu poslaužilo, nýbrž k tomu wás přidržugj i zákony zemské, kteřjž pod přjsnými tresty rodičům poraučegj, aby djtky swé od prošlého roka pátého pilně do školy posjlali neopominuli. Škola gest to mjsto, kde djtky Boha znáti a ctnost milowati se učj, škola gest mjsto, kdežto se do djtek dobřj mrawowé a slušné způsoby wštěpugj, škola gest mjsto, kde se čtenj, psanj, počjtánj wučugj, což wše se gim w dospělém wěku gegich wýborně hodj. A do takowého mjsta neměli byste s ochotnostj djtky swé odesjlati? Ay přjklad powinnosti této máte na starozákonnj Anně, manželce Elkanowě, která, gak mile djtě gegj Samuel poodrostl, hned knězi neywyššjmu Héli pod ochranu a k wzdělawánj geg odewzdala. A kde Josef a Maria našli Ježjše, když w Jerusalémě po wýkonané pauti-pozůstal? W onom oddělenj chrámu, které spolu bylo školau židowskau; tam seděl mezi doktory poslauchage a dotazuge se gich! I wy tedy djtek swých budaucjch do školy odesjleyte, a zagisté potěšenj na nich se dočkáte. —

S e d m á pak a poslednj povinnost waše z ohledu duchownjho wychowáwanj djtek bude: bdjti zwlášť nad odrostagjcjmi, a ode všech zlých společnostj a mjst ge zdržowati, zwlášť ale we černjch taulek byste gim netrpěli, nýbrž w ctnoti a mrawopočestnosti ge zachowati se snažili.

Takowýmžto způsobem můžete se té radosti dočkat, že i ony gedenkráté panenským wěncem ozdobeny předstapj před oltář Boha žiwého, by tak gako wy nynj w staw manželský wstapili.

Giz gsem, mogli milj, předložil wám stawu manželského, který před sebe bérete, powinnosti wšecky. Ukázal gsem wám, s gakan opatrnostj do stawu toho wstapiti, gak k němu se připrawowati, gak swátost tu přigmauti, a gak napotom w stawu tom žiwu býti, a wespolek k sobě i k djtkám chowati se přjslušj. Protož chtěgté negen nynj, ale po celý běh žiwota swého dle téhož naučenj se řjdi, hledte negenom dobře ku swátosti té se připrawiti a gi s pobožným a skraušeným srdcem přigmauti; alebrž snažte se i napotom wšecky powinnosti, které na sebe přigmaté, swatě a swědomitě konati. Společná láska, wěrnost, swornost a trpěliwost manželská nechať panugj při wás po wšecky dny žiwota wašeho, abyste, když geden neb druhý dřjwe z tohoto swěta na wěčnost budete odcházeti a od sebe se laučiti, na lůžku smrtedlném ležjee, mohli tak upřjmě si podati ruce, gako si gě nynj při zasnaubenj swém podáte u oltáře swatého, a umjragcejmi ústy abyste mohli sobě to swědectwj před plačejmi přátely dáti : že gste swatoswatě až do smrti swé zachowali a pluili, což gste si u oltáře před žiwým Bohem a swědky sljbili a přjsahali. A gen na takowý spůsob lze gest wám nadjti se, že Bůh zde hogného štěstj a požehnánj na wás wylige, a po smrti k nemalé radosti a útěse tam s wašj rodinou wás nchá se shledati, kde žádné smrti, žádné laučenj a oddělenj nebude wjce, nýbrž kde radost, kde blaho a utěcha panuge wěčná. A to gest, co wám k tomuto nastawagcejmu sňatku manželskému upřjmě a otcowsky žádám a přegi. — Staň se ! —

5. TROGĚ KAZANJ,

držáno

při slavnosti stoleté památky Swatowyhlášenj mučedlnjka Božjho a patrona českého sw. *Jana Nepomuckého*, w hlawnjm chrámu Páně sw. Wjta na hradě Pražském roku 1829,

od

WÁCLAWA WILÉMA WÁCLAWJČKA,

w pismjch swatých doktora, téhož hlawnjho chrámu sw. Wjta kanownjka, kolležiálnjho kostela sw. Apollináře děkana a c. k. skutečného guberniálnjho rady ; a t. d.

KAZANJ PRWNJ.

Na druhý Božj hod Swatodušnj, dne 7. Čerwna 1829.

O swátostné zpovědi, — Jan Nep. gegj hagitel.

„Co gste wyšli widěti?“ Mat. 9, 7.

Dle zpráwy sw. Ewangelium, kteréž se őte w Cjrkwi Božj w pondělj swatodušnj, přicházj člowěk z fariseůw, gménem Nikodem, geden z vysoké rady židowské, aby widěl Ježjše, a uslyšel z úst geho slowo Božj o králowstwj Messiášowě ; i widělt gest, koho widět přišel, i slyšel maudrost a prawdu zwěstugjcj lásku Božj, kterýžto nám „dal Syna swého gednorozeného, aby každý, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný.“¹⁾ A ty w nesčjslném dawu zde shromážděný lide slawný ! medle, co gši přišel widěti ? přišel z bljzka

¹⁾ Jan 3.

i daleka, ze všech kragůw Českých, až i ze vzdálené ciziny? Anebo abyeh slowy swatého Ewangelium, rozkládagjeho slawné ctnosti předchůdce Páně Jana křtitele, mluwil: „Co gste wyšli widěti?“

Ó, plno wás tu všudy, plno tak, že kostel náš hlawnj weliký, i prostranný wenek geho, a celý králowský hrad, nýbrž i ulice semto na hrad a do hlawnjho kostela wedaucj, nestačj wás obsáhnuanti; — plno wás tak, že celé čtyrměstj naše zbožnými se pautnjky hemžj. Ó, toto waše weliké, nepočetné shromážděnj giž mi odpowj na otázku: „Co gste wyšli widěti?“

Eylde, letos dne 19. Března prošlo sto let, co ten slawný a swatý muž, kteréhož naše země česká porodila, Jan Nepomucký, nás Čechůw, a všech swých wěrných ctitelůw mocný u Boha přjmluwce, od neyvyššjho pastýře swaté Cjrkwe, kterauž Duch swatý řjdi, a řjdiiti bude až do skonánj swěta, w počet mučedlnjkůw a přátel Božjch wnešen, a negen pro českaa, ale i pro weškerau swatau Cjrkew katolickau eo neyslawněgi Swatým wyhlášen byl. A gestí to stoletá památka téhož geho Swatořečenj, co gsme dnes slawiti počali, a skrze celý oktáw s mnohau stkwostnostj a zbožnau radostj slawiti budeme.

Ó šťastná, přešťastná země, nad nž Hospodin roh swé milosti wyliw, wzbudil z gegjch djtek weliké swaté duše, kteréž mocj swého slowa a přjkladu eo neygasněgšj na obloze hwězdy swjtili kraganům k ctnosti a swatosti. Čechowé, vlastencowé! naše gest sw. Ludmila, blahoslawená bába a pěstaunka našeho swatého wéwody Wáclawa, a

mučedlnice pro wjru Kristowu. Náš gest gegj swatý wnuk Wáclaw, ctitel a rozširowatel geho milé Cjrkwe w Čechách. Náš gest Wogtěch swatý, spolu apoštol Uhrůw, Polanůw a Prusanůw, — druhý biskup Pražský. Náš gest swatý Prokop, opat Sázawský. A náš, výhradně náš gest swatý *Jan Nepomucký*, kanownjk a kazatel zdegsjho hlawnjho chrámu Páně, králowský almužnjk a králownin zpowědnjk; — Jan, kněz swatého, bezúhonného žiwota; kněz přjsný a neporušený; bohatý na weliké dary ducha, ale geště bohatsj na uslechtilé ctnosti křesťanské, pln sprawedliwé horliwosti; stálý a neohrožený w plněnj swých swatých powinnostj, neohrožený i w mukách, kteréž pro swau stálost w ostřjhánj a obhágenj swaté pečetě zpowědlnické snášel, i smrt násilnau trpěl, byw utopen we Wltawě; — kněz, na kterémž se dokázalo, co biskup Karthaginenský, swatý Cyprian prawj: *Swatým Ewangelium ozbrogený kněz může potupen, může mučen i usmrčen, nikoli ale přemožen býti.*²⁾

A gak welice se to geho nepřemožené hágenj swátostné zpowědi Wšemohaucjmu ljbilo, důwodem gest nám giž úcta, gaká se gemu giž od dáwných časůw, kde nebylo geště pomyšlenj na geho Swatofečenj, nébrž řjci můžeme, hned ode dne geho smrti a pohřbu stáwala; a důwodem gsau nám hned patrnj zázrakowé, gimíž Bůh služebnjka swého, Jana Nepomuckého přede wšjm swětem zwelebil! Netřeba teprw na mnohé odkazowati: mluw genom ty, ó mlčeliwý gazyku! ty gsi stole-

²⁾ De persecut.

tau swau neporušenostj hlasitě mluwil, že ohlas zawzněl na weškerém swětě, a zázrak známý učiněn gest wšelikým národům. Ty gsi zcela nowým a obzwláštnjm způsobem kázal a oslawil gméno Neyvyššjho. Ty gsi swatau swau mlčeliwostj prawdu ostrjhal a hágil, a blud zahanbil. Ty wždy geště mlče mluwjš, a zahanbugeš rauhawé gazyky proti zpowědi swaté. Ty zastáwáš a hágjš negenom neporušitelnost pečeti zpowědnj, ale i swatost a potřebnost samé zpowědi gakožto božského zřizenj!!

Pautnjkové! chcete-liž z panti swé žádaného užitku nabyti, a wy všickni ctitelowé swatojanšty! chcete-li swého swatého patrona náležitě poutiti, a gehu mocné přjmlawy w Boha se saučastniti: ó! čňtež, co newyhnutelně potřebno, a bez čehož neplatná gest wšěcka pobožnost waše, a marná paň waše k gehu swatéma hrobu. Čňtež čehož newyhnutelně potřebj gest; totiž očisíte neyprwé a přede wšjm swědomj swé od hřjchůw we swátosti pokánj — skraušenau zpowědj; a pak — pak srdcem očistěným přistupte k hrobu gehu; pak wzywejte welikého Wywolence Božjho; proste, zádejte za gehu přjmlawu we wšelikých potřebách swých, a rukogmj gsem, že se účastny učinjte požehnaných účinkůw gehu mocného orodovánj, wyzjskagjce spolu z drahého pokladu cjrkewnjho plnomocné odpustky, kterýchž nowě wywolentj Otec swatý Pius VIII. na čas trwánj našj jubilárnj slawnosti nám udělil.

Nuže tedy, očisíme prwé swědomj swé w swátosti pokánj — skraušenau zpowědj. Nebo ay! *zpowěď gest swatá, gest zřizenj božské.*

1) *k odpuštění hříchů newyhnutečně potřebné;*

2) *k mravnému polepšení newyšše prospěšné.*

I mohu-li o věci důležitější mluvit, nežli o zpovědi, pro gegžto také rekowské zastávání smrt podstoupil Swatý náš Jan Nepomucký? Kých Duch swatý, ten učitel a Duch prawdy rozum můg oswtj, srdce zawlažj, a gazyk můg řjdi!

Duše swatý přigdi!

Duše darůw přigdi!

Swětlo srdcj přigdi!

I.

I což pak rozljtilo tak welice krále Wáclawa na Jana, kdežto prwe sám s welikau wážnostj k němu se chowal, libowal sobě negenom slowa, ale ctil i osobu geho, a etjti geg welel celému dworu swému? Což pak ho tak pogodnan popudilo, že Jana kanownjka, Jana kazatele, Jana swého almažnjka a králownuu zpowědnjka do temného wězenj uwrhnanti, skřipcem mučiti, rozžatými pochodněmi páli, a konečně we Wltawě utopiti kázal? Ach zpowědnj králownin s mostu do hltawého praudu shozen! Jan utopen! a proč? medle proč? Nastogte! kterýžto otcem swých poddaných býti, a ge před wraždan a násiljm chrániti měl, ten sám gest gich wrahem. Wáclaw mordowal mnohé newinné: ale proč i toho newinnějšjho, neyšlechtnějšjho z lidu swého? Proto gediné, že Jan nechtěl wyzraditi swátostnau zpověď králowny Johannj; že hágil spasitelného

prostředku, kterýmž nám gediné odpuštěnj hříchůw dogiti lze spáchaných po křtu.

Newjmť, zdaliž to gen pauhé mámenj smyslůw a sen, co se mi před oči namjťá? Ano obraz to, a však obraz skutečný, genž se stkwěl před sto lety na Pražském mostě, když nábožnj předkowé naši slawili stkwostně Swatowylášenj swého Patrona Jana Nepomuckého. I widjm člověka, an se u wlnobitj morském topj, a po rozkotánj lodj gedné desky se chytá. Tu však desku potwory morské mu z rukau wyrwati usilugj; ale ay, w tom přiletj angel z nebe, a zahánj pryč potwory ty! — Wjte-liž, milj posluchači, co ta deska znamená? — Znamenát zpověď, swatau zpověď, hřjšnjkům k spasenj neywyše potřebnau, tak gakž gi giž swatj cjrkewnj Otcowé nazýwagj.³⁾

Ježš wstal, gakž byl předpowědel, třetjho dne slawně z mrtwých, gakožto wjtěz nad hřjchem a smrtj, nad hrobem a peklem. W ten pak čas poslednjho zde na zemi obcowánj udělil učednjkům swým moc, kteraužto měl a prowozowal, w těle obýwage, moc nadpřirozenau, a však w Cjrkwi potřebnau, — moc odpuštěnj hříchůw swým drahowykaupeným, po křtu zase padlým.

Neb zgewiw se gim, a wdechna na ně řekl: „Přigmětež Ducha swatého! Kterým odpustjte hřjchy, odpaustěgjt se gim, a kterým zadržjte, zadržáni gsau.“⁴⁾

³⁾ „Secundam post naufragium tabulam“ z ohledu křtu sw. Hieron. ad Demetriadem, a in Isa. c. 3. 8. ep. ad Pamach. et Ocean., de error. Orig. cf. ep. ad Salviana in servanda viduitate.

⁴⁾ Jan 20, 19 — 23.

Tato slova gsau sama sebau patrná a každému srozumitelná; a protož což mohli apoštolé, Pána tak mluwjeho slyšjce, sauditi giného, než že gim skutečně moci hřjchy odpauštěti uděluje? Wždyť znali geho všemohaucnost, a wěděli, že mu wšecken saud gest odewzdán, ⁵⁾ a wšeliká moc dána na nebi i na zemi, ⁶⁾ a widěli gsau častokráte, ohcugjce s njm, an hřjchy odpauštěl, gako u p. šlakem poraženému a kagcj ženě Magdaléně, kteráž byla známá w městě hřjšnice. Když tedy nynj na ně wdechł, gakoby gim swé božstw j propúgěiti chtěl, a gim dj, že *přigimaj Ducha swatého a hřjchy odpauštěti magj*: i mohli-li slowům geho ginák rozuměti, nežli co litera prawj, totiž že hřjchy odpauštěti magj, tak gakž geg samého činiti wjdali? „Synu! dcero! odpauštěj se tohě i tobě — hřjchowé twogi.“ ⁷⁾

Patrnóž tedy gest, že Spasitel apoštolům, a poněwadž Cjrkew geho trwá, a trwati má až do skonánj swěta, — skrze apoštolj i gegich náměstkům, biskupům a kněžjm moc opravdowě saudcowskau odewzdał a swěřil; z čehož giž potřebnost i powinnost zpowědi sama sebau wplywá. Nebo když apoštol pohanům k Řjmanům pjše: „Každý zagiště, kdož wzywati bude gméno Páně, spasen bude,“ a odtud wwozuge: „Kterak ale budau wzywati toho, w kteréhož neuwěřili? anebo kterak uwěřj tomu, o němž neslyšeli? a kterak uslyšj bez kaza-

⁵⁾ Jan 5, 20.

⁶⁾ Mat. 28, 18.

⁷⁾ Mat. 9, 2 — Luk. 7, 48.

tele? a kterak kázati budau, gestliže nebudau posláni?“ — a zawjrá: „wjra gde z kázanj, kázanj pak se děge z rozkazu Božjho“^(*)): nápodobně táži se gá: kterak měli apoštolé sauditi, o čemž neslyšeli? kterak měli hřjchy odpauštěti, hřjchy zadržowati, kterýchž neznali? a kterakž ge měli poznati, nebyl-li nikdo zawázán, gim ge wygewiti? kterak gim zgeweny učiněny býti měly bez zpovědi? Tedy gde ze zpovědi odpuštěnj, a zpověď se koná pak z rozkazu Krista Ježjše. Tento závěrek ležj w samých slowjch Ježjšowých; a učedlnjci nemohli swého saudného úřadu wykonáwati, gediné prostředkem zpovědi, leč žeby gich Syn Božj přednosti swého božstw, darem wšewědaucnosti byl opatřil. Ó nám kněžjm nenj dáno „zkusowati srdce a ledwj,“ čili zpytowati myšlenj skrytá a žádosti (Žalm 7, 10.); nám toliko přikázáno sauditi služebnjky Božj z úst gegich. (Luk. 19, 22.)

I nemuseli-li bychom za to mjti a se domjwati, že Kristus zapořtolů a gich náměstků pauhý žert měl, an gim moc rozhřešenj uděliw, nedal gim spolu práwa, swětlého a upřjmného hřjchů wyznánj od kagcejch žádati? Zpověď gest tedy božského a ne cjrkewnjho původu, a gest dle rozkazu Ježjšowa k odpuštěnj hřjchůw newylnutelně potřebná, tak že sw. sněm Tridentský podlé toho apořtolům daného plnomocenstw, a podlé apořtolského ústnjho podánj neb učenj neystaršj cjrkwě rozhodl: *Kdo by popjral* — tak

(*) Řjm. 10, 18 — 17.

zněj slova geho — že swátostně wyznánj dle božského zákona a ustanowenj, a k spasenj dušj potřebné gest; anebo řeklby, že zpowěd, kterau Cjrkew hned na počátku wždy zachowáwala, a zachowáwá, sřrženjm a rozkazem Ježjše Krista se nesrowntwá, a toliko nálezek lidský gest: ten a takowý budiž z Cjrkwe wylaučen, t. nebud' za prawého křesťana gmjn. 9) Giž toto mocné rozhodnutj cjrkewnjo obecného sněmu, gegž řjdil sám Duch swatý, by nás o potřebnosti sw. zpowědi přeswědčiti mělo. Nebo kdyby zpowěd neyweyš potřebná, a Synem Božjm ustanowena nebyla: medle kterak by gi byli Otcowé Tridentstj za wýmjnku newyhnutelnau k spasenj dušj wylásili? — Než na tom geště nenj dosti. Giž dřjwe než geště Ježjš trpěl, a umačen byl, a wstal z mrtwých, a učinil apoštoly rozhřešiteli padlých křesťanů, sljbiltě gim tuto moc, řka k Petrowi: „Tobě dám kljče králowstwj nebeského, a cožby koli swázal na zemi, budeť swázáno i na nebi, a cožby koli rozwázal na zemi, budeť rozwázáno i na nebi;“¹⁰⁾ nébrž i ostatnjm uředlnjkům zasljbiltě tutěz moc swazowati a rozwazowati: „Cožkoli swjzete na zemi, budeť swázáno na nebi; a cožkoli rozwjzete na zemi, bude i rozwázáno na nebi.“¹¹⁾

I což pak znamenagj ty kljče w rukau Petrowých? — „Gakož do některého wysokého a do-

9) Sess. XIV, 6.

10) Mat. 16, 19.

11) Mat. 18, 18.

bře uzavřeného domu nikomu přistaupiti nelze bez pomoci toho, komuž kljče odewzdány gsau: nápodobně snadně pochopjme, že žádný do nebe newegde, leč mu od kněžj, gichžto wěrnosti Pán (w osobě Petrowě) kljče odewzdał, dwěře otevřeny budau. “ A nebo což by platno bylo, někomu kljče od pewnosti swěřiti, gestli odginud cesta do nj otewřena? „Marně by tedy bylo užjwánj duchownjch kljčů w Cjrkwi, a nadarmo bychom kněžj, gimž kljče králowstwj nebeského odewzdány gsau, hřšnjkům brány žiwota uzavjrali, kdyby ginau geště cestau do něho se dostati lze bylo.“

12) To cjtiv sw. Augustin napsal o zpovědi: *Neroci nikdo: chciť skryto před Bohem pokáinj činiti; Bůh, genž mi milostiw bude, wj, že ge činjm w srdci swém. Tedy gest na darmo řečeno to slowo Páně, cožkoli rozwázete na zemi, budeť rozwázáno i na nebi? Tedy gsau na darmo dány Cjrkwi Božj kljče?* 13) To též doswědčuje sw. Jan Zlatoušty, když pjše: *Gaž Otec odewzdał weškeren saud Synu, tak geg Syn (ten saud) swěřil kněžstwuw swému.* 14) A swatý Ambrož dj: *Bůh nečinj žádného rozdjlů, sljbiu všem lidem swé milosrdenstwj, a odewzdať to swým kněžjm, každý hřjch bez wýgimky odpauštěti kagjcjm.* 15) Hned giž I^{ho}, II^{ho} a III^{ho} stoletj máme důkazůw hognost o zpovědi, která hned na počátku Cjrkwe w obyčegi byla.

12) Catech. Rom. P. II. C. 10. Quaest. 37. pag. 368.

13) Serm. 392. n. 3. Serm. 352. n. 9.

14) Lib. 3. de Sacerd. N. 5.

15) Lib. I. de poenit. c. 2.

O nj mlůwj gako o powědomé a wůbec uwedené wěci sw. Irenaeus, žák sw. Polykarpa, kterýž byl učednjkem swatého Jana Ewangelisty (Lib. 1. cap. 16. 13.); mlůwjť o nj starý Tertullián (de pœnit. cap. 9., 10. a 12.); swatý Cyprian (de lapsis edit. Pam. na str. 145.); Origenes (hom. II. in Levit. hom. I. in psal.), a ginj cjrkewnj Otcowé a spisowatelé. O nj swěděj též východnj sekty křesťanské, které giž na začátku pátého stoletj od Cjrkwe katolické se odlaučily; gako up. Arménowé, Koptowé a ginj, z bludu ty winjce, kdož prawj, že zpověď w pozdějšjch teprwa časech w Cjrkwi vznikla. A zagisté. Nebo když zpovědnjka w geho swatém úradě sobě představugi, tedy widjm w něm negen saudce, kterýž owšem rozepři znáti musj, kterauž rozsuzuge, ale widjm také laskawého lékaře, kterýž bolesti duše hogj a léčj, a krwawé rány srdce obwazuge. I deyme lékaři přistau-piti k loži nemocného: zdaliž pak mu bude dosti wěděti, že nemocný skutečně nemocen gest a stůně? Nemusj-li prwé půwod nemoci a wšecky gegj okoličnosti wyzpytati? Ležj-li tedy trpěj němý, zdrahá-li se ochotnému lékaři rány odkrýti: kterak sto bude pomoci gemu? čili snad ljk manj a gako na zdařbůh podaný, bez dokonalého nemoci poznánj žádaných účinků wywede? — Tak též, djm, nemůže hrjšnjku spomoženo býti, a i ten neyochotnějšj kněz nemůže těšiti, nemůže rány duše uléčiti, a spasitelné prostředky k polepšenj předepsati, gestliže kagcej před njm oněmj, swědomj swého před njm newygewj, a s wadami swého chorobného srdce geg neseznámj. Nebo-li se snad do-

meyšljte, že s kněžským rozhřešenjm giž všecko odbyto? Ano gestli zpowěď takowá, gaka býti má, tedy gest rozhřešenj knězowo rozhřešenj Ježšowo, rozhřešenj samého Boha; a však lehce uděleno, a úskokem wylauzeno spjše by slaužilo hřjšnjku k záhubě, poněwadž by tudy w hřjšjch swých ukoneyšten i posilněn býti mohl. Když ale kněz z upřjmného a neošemetného wyznánj kagjcjho geho wnitřnj staw poznal, o geho skraušené ljtošti a prawém předsewzetj k polepšenj se přeswědčil, i gemu k tomu rady a prostředkůw na ruku dal: pak — ó pak gest rozhřešenj geho na zemi wyřčeno, na nebi potwrzeno, a hřjšnjk dosahuge auplného odpuštěnj, mage milost a wěčné blahoslawenstwj k daufánj. *Zpowěď gest tedy k odpuštěnj hřjchůw newyhmutečně potřebná; gest ale také k našemu polepšenj neyweyš užitečná!*

II.

Powážjm-li blahé účinky zpowědi swaté, wděčnostj, uctiwostj a lásкау wěšj a wěšj. zahořjm k božskému Spasiteli, kterýž tento prostředek k očistěnj dušj našich od hřjchůw a k rozhogněnj křestanských ctnostj z swého milosrdenstwj ustanowiti a w Cjrkwi založiti ráčil.

W gednom swých swatopostnjch kázanj hlásá sw. Ambrož († 397) takto: *Ay nynj čas gest přjgemný — ay! nynj gesti čas, kdy hřjchy swé Bohu a knězi wyznati, a ge postem a modlitbau a slzami a almůžnami shladiti musjte. — Wyznánj wyswobozuge od smrti, wyznánj otwjrá rág, wyznánj dáwd naděgi spasenj.¹⁶⁾*

¹⁶⁾ Serm. ser. II. post 1. Dominic. Quadr.

Ó, powězte wy sami, upřjmnj kagcej! když wás ani pomyšlenj na Božj všudypřjtomnost, ani polekané, ustrašené swědomj, ani žiwé předstawánj bjdy, kterauž hřjch plodj a působj, zdržeti nemohly w skrytě zlé nečiniti: i což pak wás nicméně od úpadu ochránilo? Nebyla-li to stydlivost, že před zpowědnjkem sami se obwiniti a gemu wygewiti musjte, cobyste rádi sami před sebau a před swětem ukryli? Tjmtó spasitelným studem byla giž mnohá newinnost ochráněna, mnohá neprawost w kljčenj swém udušena, mnohá wrtkawá ctnost upewněna; a blaze wám, gestliže stud tento geště w duši wašj obýwá a wládne wami. O něm djme, že spogen se skraušěným wyznánjm prwnj krok gesti k wašemu polepšenj. „*Kdo se sám winen dává — pjše swatý Ambrož — ač hřjšnj gest, giž sprawedliwým býti začjná; poněwadž sebe samého nelituge, a sprawedlnost Božj poznává.*”¹⁷⁾ Oprawdu, blahost a dobročinnost swaté zpowědi dá se giž z přirozenj lidského srdce wyswětliti, kteréž se tak rádo zděluje a wine k srdci druhého. Ógak lehýčce býwá nám, když gsauce w něgakém nedostatku, w něgakém rozpaku postaweni, anebo swjráni swědomjm a želem puzeni šlechetnému přjtelu se swěřiti, srdce swé před njm otewřjti, swé činy mu odkřjti a swých těžkostj můžeme potaužiti. Nébrž i budiž, že nám přjtel pomoci nemůže, gesti to předce wšak sladká nám útěcha, když gsme swau bolest, swau auzkost, swau lj-

¹⁷⁾ Super Beati : immaculati.

tost w řádrech geho wyplakali, a on nás gednjm gen slowem autrpnosti a srdečné zdjlnosti potěsil.

A eyhle, takowého přjtele nalezáš, křestane, w každém knězi; tjjz-li tě břjmě twých wad a nedokonalostj, hlodá-li čerw wnitřnj na twém swědomj, kormautj-li tě pomyšlenj na spáchané hřjchy: ó gdi, gdi, okažiž se knězi, oznam mu přjčinu twého zármutku, otewři mu swé srdce, zgew mu swau wnitřnost, a on slzy twé potře, a balzam hogjcy nalege w twé duše rány, a smjřj tě zase s tebau samým, se swětem i s nebem. On tě gako milosrdný Samaritán přigme, a pod bezpečné přjstřešj swatého pokánj uwede; (Luk. 10.) on tjjz hřjchůw s tebe segme, a gako ztraceného a zase nalezeného syna do náručj Otce nebeského uwede. (Luk. 15.) Genom s njm otewřeně mluw, wyzncy a odkreg, co a kde tě na duši bolj a pálj.

Tjnto upřjmným wyznánjm odlehčjš rowněž tak srdci swému, gakož i gjm duši swau pozdrawjš, dogda tudy dokonalého odpustěnj před trůnem wěčného Sandce. „Komu odpustjte hřjchy, odpustěni gsau.“ Tjnto-li tě způsobem kněz rozhřešj, gedno gest, gakoby tě sám Bůh byl rozhřešil, a řekl tobě, gako někdy Pán Ježjš k Magdaléně: „Odegdi w pokogi, hřjchowé twogi gsau odpustěni.“ (Luk. 8.)

Ach, kdožby tedy mohl geště nepoznáwati nebeských, blahých aučinkůw zpowědi, swaté, swatostné zpowědi? A gak weliký gest teprw saučet dobrého, gehož se tudy dostane weškerému lidstwu?

Měl, dobře měl onen muž duchownj, kterýž napsal: že *wšecho, což se až podnes w Cjrkwi uchowalo od prwotnj swátosti, nábožnosti a bázně Božj, to wětšjm djlem swátostné zpowědi máme děkowati.*¹⁸⁾ Eyhle tamto činj se náhrada, a wracuge se odcizené gměnj: i což pak pohnulo zloděge, podwodnjka, že wracj krádež a laupež swau? Zpowěď, swatá zpowěď! Tuto stává se utištěné wdowě za sprawedliwé, a sirotče gegj usazuge se w potracené práwo a w drženj swéhó statku: i což pak oblomilo twrdého utiskatele, že neprawý statek wydává z drawých rukau swých? Zpowěď, swatá zpowěď! — Onde obgjmá stařícký otec swého lkagjejho syna, bratr swau až k slzám pohnutau sestru; ach byliř gsau nepřátelé, msta rozdělowała srdce gegich: i což pak ge smjřiti bylo sto? Zpowěď, swatá zpowěď! Tamto ay! widjm, kterak pádj, nýbrž létj, ducha sotwa popadage zlosyn na poprawiště: Držte, wolá; ne toho, gest newinný; odprawte mne, gá gsem winnj! I což pak mohlo w zločinstwu zatwřelého obměkciti, že se sám udává, a oswobozuge od trestu newinného? Zpowěď, swatá zpowěď! — Ach, tady zase, což to za stjn wystupuge z temného žaláře? — Gestj dlužnj to bez winy schudlý, kteréhož nemilosrdný wěřitel k mnoholetému trestu a žaláře trápenj odsaudil. I což pak rozpustilo ledowé geho srdce, že ubohému swobodu daruge? Zpowěď, swatá zpowěď! — A chceme-li geště wjee příkladůw, tedy wizme: — kterak onde nalezený statek chudému vlastnjku se

¹⁸⁾ Catech. Rom. P. II. c. V. qucest. 82.

nawracuge; tuto pak, kterako křiwopřjsežnjk wyznává a odwolává křiwau přjsahu; — tamto, kterak přeběhlec pod praporec swého mocnáře a vlasti zase se uchyluge; tu opět, kterak swedená a opuštěná děwa giž gako manželka po boku swého swoditle vykračuge; kterak pán pilen gest zpáchanau nesprawedlnost naprawiti; kterako rolnjk záhon ležeti nechává, o kterýž před dáwnými lety ukrátil sauseda; kterak obchodnjk, kupec a femeslnjk nahražugj, oč bližnjho připrawili!! — I což pak wšecky tyto změny, tyto náhrady a náprawy způsobilo? — Zpowěď, swatá zpowěď!

Eyhle to aučinkuge a působj zpowěď, a to gest ona, gsauc považována s strany božského swého ustanowenj, i spolu s hlediště lidského. Zpowěď gest tedy božské zřjzenj, a sice hned neyweyš potřebné a neyweyš užitečné.

Ó wěčně stkwaucj wěrnosti swatého Jana Nepomuckého, an toho nepřeceněného pokladu nebeského newydal w ruce laupežnické, nébrž geg swau nepřemoženau mlčeliwostj i mučednickau smrtj zapečetil, k wždy trwagjejmú spasitelnému užjwánj weškerého katolického swěta opatrowal a hágil; wywrátiw spolu wšecky rozpaky a námjtky, kteréž některj proti swátostné zpowědi magj a činj! — I nemáš, křesťane, nemáš, proč bys se swaté zpowědi styděl anebo bál; — pohle dni na Jana mlčeliwého, a spolu autrpného a ljtostného zpowědnjka, a pozbudeš wšeho studu a strachu. A protož neostýchej se zpowědi, křesťane milý! Ó když o uzdrawenj těla činiti

gest, tu nerozpakuge a nestydj se žádný, aby věci i ty neyhanebnějšj a člowěka snizugjcy wygewil lékaři; anebo když o wywinutj z nemilé něgaké rozepře, anebo o zjskánj časného, pomjgegjcjho užitku gednati gest: ó kterak se mnohý plazj před saudcem swětským; a my, my bychom to ghem nazýwali, tagnosti swého srdce k spasenj dušj swých knězi oznámiti, kterýžto důwěrnosti našj gediné k tomu užjwá, aby nám poskytl radu, útěchu a uwedl zase zmizelý mjra pokog w duši naši? Kdyby nám Bůh wtěleného angela za saudce byl dal, kterýž lidským křehkostem a pokušenjm podroben nenj, tu bychom wjce přjčiny měli zpowědi se ostýchati. Než geho milosrdenstwj saudce nám postawilo, kterýž lidé gsau gako my, křehcj a slabj lidé, aby saud tjm milostnějšj wynášeli nad námi, tak gakž apoštol národůw sw. Pawel o tom slowo wede: „Wšeliký zagisté biskup z lidj wzatý, pro lidi býwá zřjzen w těch wěcech, kteréž gsau Božj, kterýž by mohl ljstost mjtj, poněwadž i on obkljčen gest mdlobau.“²⁰⁾ *Ó přewrácenosti*, — wolá sw. Bernard z Clairvaux — *nestydjš se znečistěnu býti; a obmytu býti, stydjš se!*²¹⁾

K tomu přicházj, že rovně těmto wěrným a autrpným saudcům neporušená pečeť mlčeliwosti na ústa přitisknuta gest, které w žádné přjpadnosti swatokrádežně otewřjti nesměgj. Wěčná mlčeliwost zpowědnjku gest přikázána práwem bož-

²⁰⁾ Žid. 5, 12.

²¹⁾ Serm. 104. de diversis.

Časopis pro katol. duchow. 1. X.

ským, hned přirozeným. Gakož on mjestdržzej Božj gest, když zpowěd' slyšj, a rozhrěšenj udě- luge, rovněž tak musj on Boha w zamlčowánj hrj- chů následowati. Nebo gako žádný člowěk newj, co gsme w tichosti srdce a wdůwěrnosti modlitby powěděli, nápodobně. také nemá žádný člowěk zwěděti, co gsme knězi na mjstě Božjm swěřili. 22) Ó, wždyť gsme to nepowěděli člowěku, nýbrž ra- děgi Bohu; zpowědnjk gako člowěk newj nic o tom, a wšeliké sliby lidské i pohružky a hrůzy newylaudj ničehož na něm. Tagemstwj zpowědnj gde s njm do hrobu, anebo raděgi pohřbeno gest kned w okamženj zpowědi w Božjm neskonalém milosrdenstwj. To dokázal swatý Patron český, Jan Nepomucký; — on mlčj gakožto zpowědnjk, a porážj wšecky námjtky proti swaté zpowědi.

A to gest ona slavná mlčeliwost, kterauž swatá Cjrkew katolická chwałami nesmrtelnými wynášj. Kdyby Jan Nepomucký tehďáž byl mlu- wil a wyradil, co mu králowna w tagnosti zpo- wědnj byla swěřila: medle, kdožby se byl giž ku kněžjm uchýlil, aby prostředkem swátostné zpo- wědi s Bohem se smjřil? anoť bez toho pod ochranau na ten čas panujcuj neprawosti bezuzdným rozpu- stilstem wšecko holdowalo, a swéwolnost se wšjm se provozowala, což gest swatého a ctihodného. Ó Cjrkwi swatá! máti laskawá! co bysi rovně gako Ráchel zplakala nad ztrátou nesčjslných dušj! A wy, — wy synowé odlaučenj, bratřj nám wždy geště milj! co byste nynj proti swaté zpowědi dwog-

22) Alex. III. Decret. tit. 41. cap. 2.

násobně pozdvihowali rauhawých hlasůw swých? Swatý však zpowědnjk český, kterýž tohoto božského prostředku k spasenj dušj před nešlechternými aumysly opatrowal, hágj a zastává božské zřizenj swaté zpovědi.

Ano, gá wás wyzywám, wšecky zde shromážděné, přistupte k oltáři, kde sw. gazyk mlčeliwého zpowědnjka k weřegnému uctěnj wystawen gest; přistupte tam s uctiwostj a pobožnostj: ó, wy rozeznáte wždy geště po wjce než čtyřech stech létech gazyk lidský, a pročez trňte diwem nad wšemohaucnostj Božj, gešto se zgewuge w Swatých swých! Tento gazyk, swatý gazyk byl přes 336 let w zemi nezprachniwělý, neporušený, čerstwý zachowán, gazyk, djm, aud těla neychaulostiwěgšj, kterýž neydrjwe porušenj bére. *Zázrak to makawý, gjmž Bůh swaté zpovědi tagnost sobě milau dokázati ráčil*, zwolali neypředněgšj a neyzkušěněgšj lékaři a lazebnjci, gichž Pražské vysoké školy měly, a kterýmž w předústogném shromážděnj swaté tělo k wyšetřowánj odewzdáno bylo. (1719.) A při druhém ustanoweném dohljdnutj k swatému gazyku (dne 25. Ledna 1725) widělo wjce 49^{ti} těch samých slawných, wesměs zkušěných a učených swědkůw gazyk ten swatý sice neporušený, ale gjž poněkud swadlý; než w tom okamženj, an wšickni na to hledj, ay! gazyk poznenáhla nabjhá, pomalu od zdola ku špičce se měnj, a co šarlat, neboli žiwá krew čerwená se. We swatém úzasu padli wšickni na kolena, welebje diwotworného Boha w tomto geho Swatém hlasitě a se slzami.

A my, gešto wše to slyšjme, a plně o tom přewšedčenj máme, medle k čemu se rozmysljme, a co ucinjme? Ó, padněmž na kolena, a chwalme s pohnutým srdcem Boha w geho Swatém. Po- něwadž nám ale k Bohu a Swatým gedině s srdcem kagjcjm a čistým přistaupiti dopřáno (I. Jan II. 21. 22.), očistme prwé hřjchy swé w kaupeli swatého pokánj — skraušenau zpowědj: a pak — pak přistupme k oltáři, zljbeyme w duchu wysta- wené tam swaté pozůstatky, swaté kosti, swatý gazyk mučedlnjka Božjho, wzywagjce geg samého, w nebi oslaweného, prosjce, žadagjce ho za moc- nau geho přjmluwu u Boha we wšelikých potře- bách a záležitostech našich, neyprwé duchownjch, pak i časných. — Očistme prwé hřjchy swé w kau- peli swatého pokánj — skraušenau zpowědj, a pak konejme, přednášegme „prosby a modlitby za sebe a wšecky lidi, zwlášť pak za krále a wšeliké wrch- nosti“ (1 Tim 2, 2.), a my se účastny ucinjme požehnaných účinkůw mocného orodowánj swatého *Jana Nepomuckého*, rovně gako předkové naši, kterjž nám to utěšené doswědčenj zanechali:

Potomkowie! kdož po padesáti, i po stu lé- tech žiwi budete, wěztež, že se nám nu přj- mluwu sw. Jana u Boha vždy dostalo pomoci, utěchy, radosti a wnitřnjho upokogenj.

Nuže, *Jene!* my se poraučjme wšickni s dů- wěrnostj w přjmluwu twau, prosjž u Boha, aby swědomj naše procitlo; srdce naše ljstostj napl- něno, a wswátosti pokánj — skraušenau zpowědj očistěno bylo. My se utjkáme wšickni pod plášť twůg, pod ochranu twau w žiwotě i při smrti, aby, seč sami negsme, twým orodowánjm nám uděleno bylo, a my oné blaženosti dosáhli, kterauž nám krwj swau wydobyl Ježjš, genž s Otcem a Duchem swatým žiw gest a panuge na wěky. Amen.

H y m n u s p o s t n j .
Z breviáře.

O nešpořjch.

(*Audi benigne conditor.*)

Slyš, ó Pane milostiwý,
 To lkánj naše prosebuj,
 We čtwerodesjtidenunjm
 Gež postu Ti zaswęcugem.

Swatý ledwj zpytatei,
 Ty lidské sjly mdlobu znáš,
 Giž ale k Tobě wráceným
 Milost odpuštěnj podey!

Mnoho gsme sice hřešili;
 Promiň to ale kagjcjm,
 Ke gména Twého oslawě
 Učiň lékarstwj zemdeným.

Dowol nám tělo kárati
 Odegmutjm si pokrmá,
 By pastwu nenalézalo
 We čitrobách prowiněnj.

Dey neyswětěgěj Trogice,
 W bytnosti pauhá Gednoto,
 By byly Twým ku prospěchu
 Postnjho času oběti.

O gitřnj.

(*O sal salutis, intimis.*)

Ježjší, slunce spasenj,
 Wygasni mysli mrákotu,
 An po noci odehnané
 Budj se ljby swětu den.

Dey w tomto čase přjgemném,
 Slzj dey hogným potokem
 A lásky wraucj obětj
 Dušem našim očištěnj.

Z gakeho tekla pramene
 Neřest, teď slzy potekau:
 I bude metlan pokánj
 Zetřjno srdce kamenné.

Giž den přicházj, den to twúg,
 Strogj se wšecko k rozkwětu:
 Weselme se twau prawicj
 Na cestu zas uwedeni.

Celé to swěta ústrogj
 Welebné klaň se Trogici,
 Milostj twau obnoweni
 Nowé počněme prozpěwy.

Hymnus na neděli smrtedlnau.

(Pange lingua gloriosi lauream certaminis.)

Gazyku pěk wjtězného
 Boge sláwu důstognau,
 Nad wyneslým křjže znakem
 Započjney chwalozpěw,
 Kterako Spasitel swěta
 Obětj gsa zwjtěžil.

Slitowaw se nad prwotnjch
 Winau Twůrce rodičů,
 Okusiwšjch smrtjejo
 W požjwánj owoce,
 Sám to dřewo poznamenal,
 Zlost by dřewa zahualo.

Tak to pro spasenj swěta
 Řádem gest uloženo,
 Lest by zrádce zawilého
 Maudrostj se sklamála,
 A lékarstwj odtud wyšlo,
 Škúdce odkud ranil nás.

Když tedy swatého času
 Lhúta se naplnila,
 Swěta Twúrce, gednorodný
 Poslán Syn gest od Otce,
 Aby z lúna panenského
 Tělo wzaw na swět wyšel.

Nemlawňátko kwjlj úzkých
 Do geslj položeno,
 Audy plénkau obalené
 Panna, matka swazuge,
 Božj ruce, nohy tuhým
 Owjgj powiganem.

Šestero když pětiletj
 Žiwota giž dokonal:
 Wše spasitel dobrowolně
 K mučenj odewzdaný,
 Na štěp kříže dal beránek
 Zdwjhnutí se obětný.

Žlučj napogený žjznj,
 Trnjm, hákem, oštěpem
 Gemné tělo probedáno,
 Giž se preyštj krew s wodau;
 Země, moře, hwězdy, swěty
 Tjm se praudem omygj.

Strome wěrný, mezi všemi
 Stromy neyspanilegšj,
 W lesjch takowý neroste
 Listjm, kwětem, owocem.
 Sladké hřeby, sladké drjwj
 Sladké břjmě snášegj.

Nakloň wětwe, strome pěkný,
 Spusti tělo rozpiaté,
 Ohybng se tuhota Twá,
 Giz ti dala přjroda,
 A wěčného audy krále
 Na štěpu tom kolébey.

Gediný ty byl gsi hodný
 Nésti lidu spasenj,
 A do přjetawu zaněsti
 Archu swětům rozbitým,
 Archu krwj obarwenau,
 Litan z těla beránka.

Neyswětěgšj neskonalá
 Trogici buď oslawu !
 Otcí, Synu i swatému
 Chwála Utěšiteli !
 Gméno wždy Troggediného
 Oslawug wše stwořenj !

Karel Winařický,
farář na Kowáni.

II. OZNAMOWATEL.

A) Literatura.

1. Das Resultat meiner Wanderungen durch das Gebiet der protestantischen Litteratur, oder die Nothwendigkeit der Rückkehr zur katholischen Kirche, ausschliesslich durch die eigenen Eingeständnisse protestantischer Theologen und Philosophen dargethan. Von Dr. Julius Hoeninghaus. Erste Abtheilung. Aschaffenburg, Verlag von Theodor Pergay 1835. S. IV. 222. W Praze u Haast.

Gak katolické náboženstwj samo, o sobě gest prawé, neydokonalegāj náboženstwj, mnohý ale katoljk hlauptm, neumělým a zlým gest člowěkem : i tak mnozj protestanti wysoce gsau učenj, wzdělanj, hodnj, šlechetnj lidé ; protestantstwj ale samo o sobě gest wěc, proti kteréž zdrawý rozum bogowati nepřestane, dokudž gj nepřewrátj. A kdo to medle gest, kdo wjtěznau zbranj a protestantstwjm se potýká ? Gsau to protestanti sami. Znamenitá kniha Julia Hoeningshausa nic nenj giného, než swětlé, zřetedlné, mocné, duši pronikagjcj kázanj, od neyučeněgājch a neywtipněgājch protestantů složené, složené — proti tomu, což se protestantstwjm gmenuge. Učenj katoljci mnoho psali protestantům na odpor, ale gakž swrchu oznámená kniha až na zřetedl ukazuge, žádný katoljk protestantské wjře tak na duši nesáhl, gako gi odsuzuge, zamjťá, wywraej a co neychartněgāj wěc potupuge walný zbor protestantů samých. Pro tu přjčtinu D. Hoeningshaus knihu swau práwě wydati mohl i pod nápisem : Wjtězstwj cirkwe katolické.

Mně giž dáwno do rukau nepřišla kniha, kteráž by mne tak byla zachytila u wnitřnostech duše mé, tak byla pohнула, a tak žiwé, tak mnohé rozdjlné city we mně

wzbudila, jako kniha Dra. Hoeningshausa. Z knihy geho wysoce důmyslnj, učenj a vážnj protestanti ze všech kragin a vlastj k nám mluwj; mluwj žalným, bolestným hlasem; mluwj zřetedlně a důwodně; mluwj maudrost, mluwj zlatau swatau prawdu. Možné-li ale, slyšeti tolik mudrců, tolik ostrých myslitelů, tolik šlechetných milovníků prawdy, by celé při tom srdce proraženo nebylo? Protestanti sami, a sice ti neywtipněgšj a neyumělegšj, před námi sedj na saudné stolici, a všickni, všiekni napořád, gednohlasně sprawedliwau wýpowěďčinj, wýpowěď, že protestantstwj, pokudž se s katolickau wjrau nesrovnáwá, gest hroznj nesmysl, náramnj blud a smutné zawedenj. Čj mysl gest tak twrdá, by při prozřetelném, vážném a sprawedliwém saudu tomto tknuta nebyla?

Swědectwj učenjch protestantů, kteráž D. Hoeningshaus we welikém množstwj přiwozge, i proto gsau wzácná a důležitá, poněwadž negeden z nich ku plněgšjmu oswjcenj některých wěcj, genž do theologie patj, wýborně slaužj. Mnohý katolický spisowatel welmi teskliwě píše, a práwě tu přjlišau háznj, aby nezblaudil, ducha swého tlačj a swjrá tak, že swobodně pracowati nemůže, ku zpytowánj nenj dosti ostrým, a z wětšjho djla gen na powrchnosti zůstáwá. Protestantký spisowatel ale má gakés „privilegium errandi“; nenj mu potřebj lěkatí se, by někde nezawadil; geho duch se wolně pahyboge, a swobodně létá: než práwě proto, že při zpytowánj swém plně swobody požjwá, práwě proto šťastněgšj gest myslitelem, a i takowé prawdy nacháznj, kteréž se w sauzené, opantané hlavě nenaskytugj. Mužowé, gegichž hlasy w knize autora našeho slyšjme, gsau z wětšjho djla ostrj, hlubokomyslňj, důkladnj myslitelowé, a wýpowědi mnohého z nich gsau ryzj zlato a gako náhle wystřelenj blesk, kterýž do hlubin theologického uměnj swjťj, a negednu temnau kraginu w něm oswěucege.

Namjtá se ale otázka: Proč pak učenj protestanti, genž chatrnost protestantstwj a wýbornost katolické wjry poznáwagj, k nám katoljkám nepřestupugj? Proč mnohý z nich učenj a podstatné řády katolické cirkwe wysoke welebji, předceť ale protestantem zůstáwá? Toho by se rozličné přjčiny wyčjsti daly, kdyby zde k wyčtenj tomu mjsta postačowalo. Mnohý z nich nenj zcela přeswědčen, žeby tu wjru, kterauž poznáwá býti prawau, i také ústy wyznáwati byl powinen; mnohý se obáwá, žeby přiwtě-

lenjm se k nám katoljkům rozkošné swé u přemýšlenj swobody potratil, a w gakés otroctwj ducha se wydal; mnohý muj, že dosti gest na tom, prawdu-li upřjmně hledá, a celau dušj se gj chopj, nechť gi kdekoli nacházj; mnohý by rád byl katoljkem, ale nerád by byl manželstwj prázdnen, nerád by požjwánj masa se zdržowal, nerád by řjkal brewiář; nerád by latinské modlitby a zpěwy při weřegných úctách Božjch pronášel; mnohý toliko některá učenj cjrkwé katolické za prawá a wýborná pokládá, ostatnj ale má za powěru, a myslj, žeby, katoljkem gsa, i to za swatou prawdu mji musel, což ku přjkladu P. Kochem o žiwotu swatých napsal; mnohý posléz w tom gest domněnj, že ku přestaupenj do cjrkwé katolické pak teprw bude prawý čas, až hlavy cjrkwé w proměnitelduých stránkách kázně, řádů, ústawů a obyčegů wše, což se protestantům, abřž i mnohým katoljkům zdá býti zlým užjwánjm, odstranj.

Snad nám některé toho přjčiny, proč by mnohý protestant lepšjmu poznánj swému na odpor katoljkem býti se zpěčowal, D. Hoeningshaus sám w druhém neb třetjm djlu učené, pilné práce swé ze spisů protestantských oznámj. Prwnj djl této důležitě práce zwláště gen základné články wjry katolické w šesti kapitolách pagednáwá, a toliko onde i onde některá toho přjčina, proč by se protestanti ke katolické cjrkwě přistaupit zdráhali, se dotýká, ku přjkladu že mnohý protestant učenj katolického nezná, že se na maličkostech pozastawuge, že se domnjwá, gakoby katoljci papeže stawěli nad Boha, nad Krista, nad rozum a božské zgewenj, a biskupowé papežowými otroky byli, genž k vůli geho i neywtipněgšjch zlých užjwánj trpěti, abřž podporowati musj. Nic nenj tak gisto, gako to, že protestantstwj gednau pomine. Naproti tomu newzdělanost, neuměnj a špatný žiwot mnohých katoljků sláwu katolické wjry náramně zatemňuje.

Vinc. Zahradnj.

2. Lichtblicke und Erlebnisse aus der Welt und dem Priesterleben; gesammelt in den Jahren 1815 — 1833. Von Alexander Fürst von Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst; infulirtem Abte zu St. Michael Gaborjan, Domherrn zu Grosswardein etc. Regensburg und Landshut, 1836. Wien in der Mechitaristen Congregationsbuchhandlung. 8. LXVII, 352. W Praze u Hásu.

Tanto knihau wzácným tohoto časopisu čtenářům užšený plod německé literatury w známost uwádjme. Gestič to djlo tak spisowatelem gakož i obsahem swým welmi znamenité, a protož nechať k gednomu anebo druhému mysl swau obracugeme, nemůžeme gináče, než welmi se radowati z této knihy swrchu řečené. Pan knjže Alexander Hohenlohe - Waldenburg - Schillingsfürst, za negednanu přjčinau swětu dobře známý, wyprawuge zde, co kdy widěl, slyšel, přemýšlel, na sobě aneb na giných shledal. Řeč geho se sice wšech swěta stawů dotýká, a wšak k stawu kněžskému, gehožto onť sám gest wýtečným audem, předně a hlawně směřuge. Týmž spůsobem platně poslaužil wěškerému duchowenstwu, zwláště ale mladšjmu, podaw mu knihu užitečnou a swrchowauě zábawnau.

Osoby wysokých rodů obyčegně wjce magj přjležitosti k wšestrannému wzdělánj sebe. Mohau cestowati, a tak se se swětem lépe seznámiti. Mohau i hlawnu swau obohatiti wětšj zásobau užitečných wěcj a uměnj, ku kterýmžto giný, gešto k nižšj lidj stránoe náležj, často ani přjstupu nemá. I pan knjže Hohenlohe mnoho widěl. Widěl kraginy polabské, reynské, dunagské, moldawské až i tiberské, a wšudy se netoliko očima tělesnýmýma djwal, nobrž i zrakem pochopného a přemýšlegj-cjho ducha swěho. Z čehož průwodnoť gest, že knjžete Pána zkušenosť u mnohých wěcech daleko bohatěgšj býti musj, než mnoha giných, kterjž takowěžto přjležitosti w celém swém žiwotě gsau neměli. Gižť pak nádřečená kniha gest takořka wýplyw, owoce neb wýstřelek newšed-njho zkušenj geho; gest bohatý sklad, w kterémž složil knjžecj pan antor, což kdy zwěděl a zkusil. Lepšj-li tedy gest vlastnj zkušenj wšelikého suchého, studeného a neplodného uměnj, kdo gest, gešto by zwláštjnj ceny dotčeného spisu poznati nechtěl?

Geho Oswjcenost pan knjže počjná knihu swau s předmlawau owšem obšjrnau. Toť sice nenj nic neoby-

čegného, nic, což by zvláštnjho tohoto připomenutj našeho zasluhowalo; nebo předmluwy magj i giné knihy. A však takhle předmluwa w skutku zasluhuge, by se o nj zvláštnj řeč činila.

Předmluwy obyčegně aneb aspoň častěji býwagj bez chantky, galowau, prázdnuu a marnau deklamacj naplněny gsauce a wyšnořeny. Nic takowého se řjci nemůže o předmluwě této; nobrž s welikau libostj každý gi čjsti budeš, a nikdo gj z ruky nedáš, bys se gj byl neutěšil, a celého knihy této obsahu chtiwegšjm neučinil. Kdo se chceš seznámiti s prawdiwými přjběhy w negedné stránce znamenitého žiwota pana spisowatele; kdo sobě chceš ku paměti přiwesti množstwj wýtečných, znamenitých a vysokých osob, genž z wětšjho djlů posud gsau na žiwu; kdo se chceš dočjsti negedné pěkné a paměti hodné wěci, kteréž odginud dowědjti se nelze, předmluwy této, w kteréž Oswjčené kunjze swůg žiwotopis zděluge, čjsti neopomiň.

Po předmluwě následuge gedenačtero oddělenj, z nichžto každé zase w menšj částky rozpadá. Wěci, o kterýchž se w těchto oddělenjch řeč koná, neplnau sice ze sebe, gsauce totiž obsahu rozdjlného, přirozeným anebo logickým spůsobem, nicméně wážené a důležité předměty za swé heslo magj. I. Naši časowé. II. Náboženstwj. III. Potřebnost sebe vzděláwati. IV. Kněz podlé smyslu cjrkwě. V. Gak se má s lidmi zacházeti. VI. O nálezewách nemocných. VII. Swět a geho kolotánj. VIII. O gistých powahách. IX. Řád Jesuitský. X. Tré rozdjlných předmětů. XI. Něco o působenj biblj rozširugjčejch společnostj na Rusko.

Wěci tak rozdjlného obsahu nesnadno gest zvláštnjmu podrobiti saudu, a tau přjčinnau toho necháme, toliko ugištagjce, že hlawnj domyslowé pěkně gsau obráni, z hluboká duše wywáženi, mnohonásobným zkušejm seznáni a prokázáni, a s celau dušj, s dušj wjry plnau přednešeni. Na ukázku, kterak wznešený pan autor pjše, stůg zde něco z I. oddělenj.

„Duchownj, gacj často býwagj.“

Člowěk, nechť gest knězem anebo laikem, ostáwá wždy člowěkem, gehož mohau wážně a naružiwosti podtrhnauti, sewřjti a oslepiti. Gsa 23 anebo 24 let stár, wycházj ze Seminarium, neznage ani sebe, ani swěta.

Nesa břjme dne i horka na winici Páně cjtj w sobě druhdy přistwořený pud se ozývati; i zdá se mu, že mu nemůž býti na škodu, an u večer o gednu skleničku vypige wjce. Ba nny a daufá, že tak zapomene na všelikau strast swau. Zatjm zwyk tento poznenáhla hlaub a hlaub se w něm zakořenj, a dřjw než se toho nadál, stal se opilcem.

Ginj zase myslj u sebe: Ay, samotn gsi we světě, nic tebe aužegi s lidstwem newáže. Čeho gšj koli potřeбен, za drahý penjz kaupiti musjš. Se-stárneš-li, budeš-li churaw, slab, nemocen: bude ti potřehj obzwláštnjho opatrowánj, a takowé sobě penězi toliko kaupiti musjš. Hledě tedy sobě několik zlatých na stranu dáti, bys w sešlém wěku swém nemusel bjdu trjti. A tak se stává l a k o m c e m.

Ginj, kteřjž giž do Seminarium wjry mđlo gsau přinesli, stanau se buď pokrytci anebo nestydatými lidmi, howjcejmi pudům smyslů swých, kdy se jim koli k tomu přjležitost udá. Sapienti pauca!

Opět ginj statečný sice bog podnikagj, a však neustále toto zápasenj dělá ge mrzuté, přjsné, nelidomilné a přjkré. Necjtj, prázdni gsauce wšj autrpnosti, bolesti bližnjho swého, a týmž během se stává, že malého owoce wydává práce gegich na winici Páně.

Ale však gsau také, a owšem w nemalém počtu, gešto gako krásné hwězdy na blankytné obloze se třpytj, rowně tak i owi ozdobau gsau swaté cjrkwí Božj.

Gsau, genž sebe za obět žiwau na oltář přindžeti uwykli, hledagjce toliko toho, což gest Božjho. Kněžj, kteřjž co angelé Božj w smrtedlném těle obýwagj, genž plnost apoštolské lásky w srdci swém chowagj, a gichžto svět nepoznává a pochopiti nemůže, poněwadž toho schopen nenj. Mámeť kněžj, kteřjž se službě Božj a bližnjho dnem i nocj oddávagj, na nižádneho nezapomjnagj, leč na sebe, nigaké od světa odměny nežádagj, a gegichžto heslem gest „Sursum corda! Těch a takých gest wšudy, w každé zemi, w každém národu dosti; gegich gména gsau zapsána w knize žiwota.“

Pan autor také w Čechách dwa měsje stráwil; duchowenstwo české se mu ale welice ljúbilo. Saud, kteřjž o něm wynesl, slowo od slowa takto znj: „Die Geistlichkeit

scientificisch gebildet: die guten unter ihnen eminent, — besonders gute Prediger; — mit einem Worte, aus diesem Clerus liesse sich Vieles machen. Doch muss der Böhme gemüthlich erfasst werden.“ Tjmtó weřegně pŕed světem daným svědectwjm každý prawý český kněz ať se potěšj; spolu ale také nechť se každý přičinj, chwal těch wjce a wjce činiti se hodným. — Dále pan spisowatel dáwá duchowenstwu mnoho krásných prawidel na ruku, z kterýchžto genom některá zde připomenauti můžeme.

„Hněw každého člověka hřzdj, zvláště ale kněze. Tichostj toliko a láskau přiwede se k mýstu, čehož ginák způsobiti se nemůže. S přjnsostj a přjkrostj za našich časů se nic neporjđj. *Preces et lacrymae sunt arma Ecclesiae!*“

Co děláš, děley z lásky. Bez lásky gest kněz jako měď zwučjcej a zwon znějcej. Prázden-li gsi lásky, z bázně toliko cjrkwě poslaucháš; a pak i skrze tonsurn i talár widj svět w tobě toliko nágemnjka.

Swět zostřeným zrakem se na tě djwá, a rád na zlaw stránku wšecy twé kroky wghládá. Ani ten neypoctiwěgěj kněz nemůže wždycky wšeho podezřenj ugjti. Mnohý sobě naděgi činj, že se ljhiti bude světu, sebe-li celého k geho libostem i službám i wůli wydá, ale wšak znamenitě blaudj; nebo gakkoli při stole, při hře w harty a w rozsmarném howořenj se mnohým zaljbj; wšak ljbiti se nebude, když u prostřed gich gakožto služebnjc cjrkwě a rozdawáč tagemstwj Božjch se okáže. Tu chce mjti svět kněze, prawého kněze, apoštolským duchem nadšeného kněze, z gehožto by íst plynula slowa ze středu srdce pošlá. Pak kaž, kroz, těš, napomjney, wše nadarmo, svět tebe wzal w podezřenj, že srdce twoge o tom nic newj.“

W oddělenj IV., kteréž wytknuto gest znakem: „Kněz podlé smyslu cjrkwě,“ mluwj knjžcej pan autor mezi giným také o tom, gak se magj kázanj dělati. Osm dnj pŕed hlásánjm slowa Božjho máš giž na kázanj mysliti. Prwnj den obeř sobě text, a o těchto wěcech přemyšlag:

Čemu tě tento text obzvláště wynčuje?

Twému-li srdci něco wyčjtá?

Poskytuge-li tobě které utěšenj?

Které wýhrůžky, která zasljbenj, které odpłaty zwěstuge?

Druhý den máš giž wěděti, o čem chceš kázanj činiti, a teď w některé dobré wěro-anebo mrawoučné knize potřebné látky sobě wyhledey. Chceš-li u příkladu mluwiti o lásce Božj, tedy čti o tom předmětu; pak ale na mysli přemjtey:

- a) Co gest láska wúbec?
- b) Co gest wzhledem na Boha?
- c) Kterak tuto lásku konáš?
- d) Co činiti, bys gi sobě přiwlastnil?
- e) Které gsau ty překážky, gešto gi odporugi?

Potom se progdi w rozkošné Božj přirodě, a zde pod šjrym nebem srdce swé pilně a bedliwě wyskaumey, a z něho wywiň a wywaž, čehož tobě gest potřebj. Kdo chceš býti wýmluwným, nehledeyž toho u giných, nébrž w sobě. Slowa wypúgčenaá nezahřej srdce twého tak gako vlastnj slowa, kteráž gsi sám dal citům swým. Třetj den začni psáti, a hled, bys we středu hotow byl. Sloh budiž čistý, rázný a wážný. Prúpowědi budtež krátké. Dúkladnost anebo přiwozowanj důwodů prawých a přeswědčujcjh neyzwlátněgšj gest každého dobrého kázanj známku. Chceš-li ale giné přeswědčiti, musjš prw sám býti přeswědčen. Čjm wjce gsi přemýšlel o wěoi, o kteréž mluwiti chceš, tjm snadněgi a rychlegi psáti budeš. Myšlénky z pera se ti pohnau, a práce twá bude dúkladná a gádrná. Přemnoho ležj na prawém rozwrhu. Prawý rozwrh tobě i posluchačům gest prospěšen. Neylepšj kázanj gest to, kteréž se snadno w paměti dá udržeti. Důwodowé a pohnútky, hlawnj i částečnj domyslowé následugež na sebe přirozeným spúsobem, gedni druhých zwýšugjce. Necht silněgšj silných, zágemněgšj zágemných, budiwěgšj budiwých následugj důwodowé a pomyslowé, mjrný pak oheň wjce a wjce ať se rozněcu-ge. Druhý djl musj býti wždy rázněgšj, dotjrawěgšj a žiwěgšj. Nehledey nikdo marných kwětinek, a nechťeg kázanj swých naplniti prázdnu, malichernau deklamacj. Wznešenost swatého úřadu kazatelského nic takowého netrpj. Prawda, anaž s nebe stupuge, s ušlechtilau sprostnostj chce býti přednášena. Wěz také w gistotě, že nekážeš sebe, nobř Krista. We čtwrtek opravug kázanj swé co do řeči, aneb ge raděgi docela opiš. W pátek a sobotu uť se na zpaměť. Wolá-li tě konečně poswátný zwoná hlalol na kazatelnu, pln nábožných citů wegdi do swatyně Božj, pozdraw přjwětiwě šhromáždě-

nan osádu, a abys s prospěchem řečniti mohl, k trojg věci prohlédni :

k bjdě a hrjšnosti své vlastnj,
k bjdě a hrjšnosti svých bližnjch,
k lásce a milosrdenstwj Božjmu.

Taká wážná naučenj střjdaj se ustawně s přjběhy nřěšenými a zagjmawými, čjmž se stává, že čtenář po každé sobě oddechnauti, a mysl swau zostřiti může. Tau měrau tedy chceme i my sobě počínati, a protož podáváme zde geště ku konci geden málo známý přjběh, kterýž srdci zwěčněného cjsaře Alexandra k nemalé cti slaužj.

„W měsčji Zářj roku 1822, píše pan autor, přigel Ruský cjsař Alexander do Wjdně. Tento weliký a slawný mocnár chtěl mne widěti. Tau přjčinau bylo mi oznámeno, w který den a w kterau hodinu bych se měl w cjsarském hradě dáti wynagjti. Bylo to 21. Zářj wečer w půl osmé. Tento den gest mi a bude neyznamenitěgšjm mého žiwota ! Promluwil gsem k němu gazykem francauzským w ta slowa : „Cjsarský Majestáte ! Prozřetedlnost Božj Wás ráčila k neyvyššjmu pozemskýmú důstognostj stupni wyzdwihnauti, protož také Bůh mnoho od Wašj Gasnosti žádati bude, neboť weliké gsau mocnárů powinnosti před Bohem. Bůh wywolil Waši Majestátnost za nástrog, gjmž dal národům ewropským mjř a pokog. Podobně gste podlé rady Božj přjčinau byl, že křjž Kristůw zwjtězil, a kleslé náboženstwj slawně powstalo. Dnešnj den gestit tedy neyšťastněgšjm žiwota mého, gešto mi gest popřádnó, že mohu Wašemu Majestátu swau neyhlubšj wzdati uctu. Bůh rač Wás posilniti, a swým angelem strážnjm chrániti. Toho budu Wašj cjsarské Milosti od dneška na Bohu žádati !

Nastalo mlčenj, mezi kterýmž mocnár ustawně zřel na mne. Potom se pokloniw až na kolena prosil mne za kněžské požehánj. Kterak mi w té chwjli okolo srdce bylo, slowy wygádrěti nemohu. Toliko tato slowa mohl gsem z plnosti duše své promluwiti : Připauštjm, by tak weliký mocnár se takým spůsobem pokořil, neb ne mně wzdáwá Waše Majestátnost tuto uctu, nobrž tomu, genuž slaužjm, a genž Wás, Neygasněgšj cjsaři ! gakož i nás wšecky swau wykaupil předrahou krvj. Nuže tedy deyz Wám troggedinj

Bůh požehnáňj swoge, požehneyž Wás rosau swé nebeské milosti, budiž Wám štjtem proti všem nepřátelům, a mocnau obranau w každém bogi. Láska Božj nechť se rozlige w srdci Wašj Gasnosti, a pokog našeho Pána, Ježjše Krista, přebýwey s Wámi! Dále gsem nemohl mluwiti, neb mocně se draly slzy z očí mých. Načež cjsař mne obgaw, přitiskl k srdci swému, gá pak surchowaně pohnut Geg též tiskl k srdci swému wřelému.“*

Ctné, zbožné a šlechetné srdce zwěčného cjsaře Alexandra bylo celému světu známo, a tento příběh málo posud w známost uweđený zagisté to také w žiwém swětle ukazuje.

Giz ale čas, bychom déle řeči nešjřili. Protož se s utěšenau knjzkau tau laučjme, té gsauce naděge, že gsme welebné dnchowenstwo na ni náležitě pozorné učinili, a ke čtenj té welice zagjmwé knihy wzbudili. Posléze geště slušj připomenauti, že kniha obrazem knjžete Pána gest ozdobena, kterýž prý mu ale podlé těch, genž ho osobně znagj, málo genom gest podoben.

Jan Valer. Jirsjk.

3. Dr. Jacob Brand, Bischofs zu Limburg, Handbuch der geistlichen Beredsamkeit, nach seinem Tode herausgegeben von Kaspar Halm, Domkapitular, Geistlichen Rath und Dompfarrer zu Limburg. I. Band. Frankfurt a. M. 1836.

Wjmeť, že kázanj přednj gest powinnostj katolického duchowenstwa; že ale tato powinnost, gakož s gedné strany důležitá a wznešená gest, s druhé strany nesnadnau se ukazuje, to všickni, genž gsme gi na sebe přigali, upřjmným srdcem wyznáwáme. Nebyloby arci těžko, hodinku na kazatelnici vyplniti; ale s dobrým prospěchem newědomé učiti, těšiti zarmaucené, slabé posilowati, trawati gich k wykonánj těžkých powinnostj, a rozněcowati k oslawowánj Swrchowaného na wysostech; a rozněcowati snadné, to nenj tak lehké. K tomu gest potřebj dokonale známosti uměňj bohoslownjho, libomudřokého, člonawěkoslownjho, řečnického, ano i děgepissného. Když ale wycházj nowě swěcený kněz ze studij, přigjmá giz na

sebe kazatelský úřad, a však nelze bylo gemu, aby w tomto čase we všech dotčených uměnjch mistrem byl; chceť ale přede s užitkem hlásati swaté Ewangelium: poněwadž pro swau mladost w každém čase a při každé příležitosti gešťe s to nenj, pilně se tedy ohljžj po něgake wýtečné pomoci. W příjpadnosti této přicházegj nazwjce do rukau mladého duchowenstwa giž hotowá kázanj. Hotowých kázanj gest množstwj weliké, a mezi všemi též mnoho dokonalých; a však kdo se na ně spoléhá, nebýwá a nemůž býti ani gemu, ani posluchačům geho wždycky spomožjno; neboť ačkoli učenj křesťanské wšudy a wždycky totěž gest, způsob geho přednešenj tisjcerým podléhá proměňám: a takť se stává, že kázanj, na swém mjstě a swým časem přednešené, wzorem gsauce dokonalosti, ginde a gindy docela gest nepotřebné. Spoléhá-li se kdo tedy nemjrně na kázanj hotowá, pronedbaw sebe sám, porady a pomoci sobě newěda, w mnohých příjpadnostech padá do úzkosti a nesnáze, anebo se stává lidu zhola neužitečným. Nenj arciť ančel hotowých kázanj, aby se opisowala, a zase přednášela, ale, bohužel, k tomu se přede mnohý dá swěsti. Horliwý pracownik nežádá k potřebě swé kázanj giž hotowého, dosti gemu na látce; nedbalec ale nacházj w tom podporu swé nedbalosti, a tjm wjc se zanedbává. Ačkoliw tedy hotowá kázanj ničehož netratj na swé ceně, gsauce wzorem křesťanské wýmlownosti: nicméně k přánj bylo by, abychom měli wětšj důstatek dokonalých rozwrhůw, anebo co gešťe lepšj gest, důstatek knih o homiletice gednagjcejch. W takowých knihách nacházj kazatel rukowět, gakby w každém čase a w každé příležitosti slušné látky ku kázanj swému vyhledal, a gak by wšecko sestawiti měl, aby duchownjho užitku z práce geho lze bylo se nadjti. Když dle takowých náwodůw kazatel schopným gest učiněn, že sám pracowati může, lépe mu gest poslaužjno, než aby geg kdo na giné, sebe wýborněgšj kazatele poodkazowal. Wlastnj práce důstogna gest osoby geho, působj gemu dokonalegšj radost, a poněwadž každý swé vlastnj zbožj lépe prodati dowede, duchownj užitek tak lehkou nepochybj.

A práwě takowých rukowětj homiletických na zbyť nemáme, a w našem wěku ladem téměř leželo toto pole. Tjm wětšj tedy djky vzdáváme p. Kašparowi Halmowi, že z pozůstatků P. biskupa Branda na swětlo wydal dotčenau rukowět duchownj wýmlownosti; lepšjho a wzácněgšjho památnjku nemohl postawiti w Pánu zesnulému,

a duchownym řečníkům lépe nemohl posloužiti. Abychom ale přichylné čtenářstvo přítomného časopisu s djlem tjmto něco auplněgi seznámili, dokládáme, že neobsahuge úzkostliwě snešenau saustawu suchých, školských a každému protiwných prawidel; nýbrž tak gako p. spisowatel wšude na to tlačj, aby kázanj, byť sebe wjc práce a namáhánj stálo, nicméně každému nenucené a přirozené se býti widělo: tak též zachowal se nám při swém systému. Čtaucjmu nezdá se téměř, žeby se učil, a předce gest we výborné škole páně Brandowě. Neboť geho plán gest historický a praktický, a kdo přednášenj geho pilně poslauchá, přicházj sám od sebe na překrásné myšlénky, a radostného přeswědčenj nabýwá, že sám gest sobě hogným pramenem, z kteréhož za celý čas úradu swého ta neyprjhodněgšj a neygadrněgšj kázanj wážiti může, a kdyby sebe déle kázal, že pramen tento geště nebude wywážen. Po krátkém uwedenj, w kterémž o potrebuosti a patřejcm náwodu k studium kazatelské wýmluwnosti gedná, přicházj na historii wýmluwnosti této, začaw od Krista a geho apoštolůw uwodj wšecka stoletj křesťanská až do přítomného wěku, ukazuge gegj staw, proměny, klesánj a wstupowánj; z čehož začátečnj mnohému dobrému naučiti se může. Gakož p. spisowatel w historické částce náležitě přjgemným a zanjmawým státi se hleděl: takť w djle samém, kterěz od stránky 229—675 w třech hlawněgšjch oddělenjch pokračuge, snažil se gasně, důkladně, gadrně, stručně a užitečně swé učenj přednášeti, a wšudy, každému na rozum dáwá, že se nechce suchau a nezážiwnau theorij zanášeti. Platj u něho; „longum iter per praecepta, breue et efficax per exempla“; neboť z neyvýborněgšjch kazatelůw, nazwjce francauzských, zawjrá na prawidla, a kde se toho potřeba widj, neklade ani gedneho prawidla, aby ho gednjm aspoň newywětlił přjkladem. Go lehké, a každému snadné gest, u toho netratj času a mjsta; w čem ale mnozj wáznau, tu hognau každému podává pomoc. W prwnj částce gedná o wyhledáwánj základu, uwodj hogné prameny, z kterýchž mohau základowé wázeni býti, a kdyby to gednomu neb druhému nebylo geště postačitelné, každému klestj cestu, a téměř za ruku geg wede, tak že nemóžné gest pochybiti cjele. Druhá částka rozwržena gest na dewět kapitol, gednagjc o tom, gak by duchownj řeč měla býti spořádána a sestawena co do zewuitřnj formy; a třetj částka gedná w pěti kapitolách o řečňowánj samém.

Dle mého smeyšlenj začátečnj kazatel giné pomoci potřebj nemá na celý čas žiwota swého, než této rukowěti, anať mu poslanžj tolik, a snad i mnohem wjce, než pilně shledaná knihowna neywýbornějšjch kazatelůw; neboť cokoliw potřebného, užitečného, krásného, dogemného a welebného k duchownj řeči se hledá, zde w gediném pokladu se nacházj; na neyweyš, widělo-li by se komu, přidati se může geden, druhý klassický kazatel, toliko pro krasomlwnost.

Nemohu zawřjti, abych milým a wáženým vlastencům a spolupracownjkům w kazatelském úradě nedělil gednoho geště naučenj, neboli spjše napomenutj páně spisowatelowa. Na str. 11. mluj o potřebě známosti materského gazyka, a na str. 636. o přesné a čisté řeči. Přiznávám se, že mne slzy polily, když gsem to četl. Tak horlj německý spisowatel, tak swých kraganůw napomjná, kdežto německým kazatelům se wytykati nemůže, žeby materské řeči neznali, a žeby si dowolowali tak zhusta a tak hrubých mluwnických chyb, gakož se to, bohužel, u nás stává. Newymlauwey se nikdo, žeby klassické češtině lid nerozuměl, poněwadž gi sám nemlujj; nemlujj ani lid klassickau němčinu, a všecken národ držj se toliko prosté mluwy, rozumj však čisté mluwě, a dobře gj rozumj, gelikož wěc sama gest srozumitedlná. Prostá mluwa, a tjm wjce chybná řeč nedůstogná gest kazatelowy osoby, nedůstogná poswátného mjsta, na němž stogj, nedůstogná slowa Božjho. Kdo celý gazyk náležitě pogal a pochopil, bude wždycky gasně a srozumitelně o všech, i těch neysubtilnějšjch wěcech mluwiti; kdežto nedoukowi pro swau mluwnickau chudobu buď o wěcech toliko wšednjch chwastati, o důležitějšjch naproti tomu buď něco nesrozumitelného wyžykowati, anebo docela mlčetigest. Neslyšjme-li proseb swých vlastencůw, nedáváme-li na gich napomenutj: gděmež tedy k Němcům, a učme se od nich s vlastnjm zapýřenjm, s gakau šetrnostj měli bychom se chowati k slowa Božjmu a k nábožným posluchačům swým.

Fr. Hawránek.

4. Schullehrerkalender des Jahres 1837 für Lehrer, Eltern und Erzieher. Herausgegeben von Ign. Jaksch, Weltpriester, bisch. Notar, Protokollisten und Archivar des bisch. Konsistoriums in Leitmeritz. 8. Viert. Jahrgang. Prag und Leitmeritz. Kromě registřku weškerých škol biskupstw Litoměřického a vlastnjho k zápisákám přiwázaného Kalendáře 192 str. liternjho obsahu.

Noworočnj literatura zanjmá od dáwna giž vlastnj stránky w kněhkupeckých poznamenánjch i vlastnj přjhrady w gegich krámjch; ano byli časowé, genž ani tak daleko geště neodplynuli, aby chom gich dohljdnauti nemohli, že w našich milých Čechách po celý hnedle rok ničeho nowého k čtenj gsme nedostali, než k čemu změna roku přjležitost poskytla, a to byl kalendář, a w tom mimo galowau prognostiku ani pro srdce ani pro rozum ničehož.

Nowěgšj časowé wynikagjce vysoko nad minulost. mocněgšjm gewěnjm se wnitřnjho žiwota, zjskali si i ta zásluhu, že procitlému giž žiwotu dušewnjmu hogněgšj potrawu přes celý rok poskytugj, w noworočnj literatuře geště chwalitebný ohled na rozličnost stawu a wěku berauce, potrawu dušewnj ne giž na gedné takořka mjse všemu obecenstwu, nýbrž w rozličných nádobách podle potřeb rozličných stawů rozdělenau podáwagj.

Tak přirostli k starowěkým kalendářům stawu našeho — mimo almanachy účelu i obsahu neyrozmanitěgšjho — kalendáře hospodárské, woganské, lesnj, a mimo giné, wznikli před nedáwnem i kalendářowé pro učitele. Gen onino pro duchowenstwo, ač neystaršj, nepřigjmagj až potud se swé strany nigakého pagednánj k úřadu a powolánj swého čtenárstwa směřugjčjho, ač by tjm neskrówná cena, w které se obyčegně prodáwagj, aspoň ponekud wázaným odbjratelům osladla.

I tito neymladšj přestáwagj w negednom biskupstw rakauských zemj, po hwězdárském oddělenj, pauze na suchém wypočjtánj škol a učitelstwa.

Ginák sobě kalendář, gegž pan Ignác Jaksch (tůšjm, že půwodně Jakeš, tak že mu německá wýslnost gednu slabyku ukradla) mezi spisowateli pro mládež německau u nás dosti proslawený před čtyřmi lety w Litoměřicjch zarazil, a gehož předešlj ročnjkowé w těchto listech zaslauženého oceněnj giž byli došli.

Zewnitřnost tohoto kalendáře, tisk i papjr drží se mezej slušnosti, gsauce zbytečných ozdúbek tak gako newšjmawé neúhlednosti vzdálení, a čtenárstwa swého i šlechtného účelu žiwě pamětliwi.

Otwrance kalendář tento, spatřugeme w čele milostný obraz božského Wykupitele mezi bičowanjm s uápisem z Ger. I. Kap. 12, 5., čjmž se takořka duch i směr celého spisu napřed wyrázegj.

Rozpadá pak spis tento vlastně we dwa djly a přjwěsek, z nichž přednj částka vlastnj kalendář s udánjm powětrnosti nese, kteráž owšem neyslabšj ale také nezawiněná strana celého spisu gest. Přjwěsek obsahuge sepsánj weškerých škol litoměřického biskupstwj, s udánjm základnjho roku školy, počtu školnj mládeže, podacj wrchnosti, wěku učitelů, Uwáděgje zde, nikoliw bez přjčiny anobrž k bedliwému uwáženj a pro důkaz w čas potřeby, gak školy wesměs wěku mladého gsau, an w celém tomto sepsánj sotwa gedna pětina škol téhož biskupstwj pod sedmnácté stoletj swým počátkem padá; pohřešugeme ostatně welmi nerádi, že se tu žádné rubriky wměstnati nemohlo, na otázku, w které škole se gazykem českým, w které německým, a w které obogjm cwičjwá, což dle našeho zdánj k úplné dokonalosti přjwěsku gešě wyznačiti třeba.

Než přegděme giž od těchto malichernostj k gádru a vlastnj ozdobe tohoto spjsku, genž, kromě 16 stran naplněných utešenými legendami a pjsněmi sličenými wšeccko k gednému účelu celého spisu směřugjcjmj, as dewatenáctero delšjch kratšjch pagednánj, ginotagitek, bágek, powjdek, krátkých recensj, ohlášek kněhownjch a neyw. zákonů od rozličných spisowatelů ponjmá, a konečně školnj kronikau blahočinná nadánj ku prospěchu ústawů wychowatelských wyprawuge.

W před postavil p. wydawatel kratinká rozgjmánj na wšeccky neděle a swátky celého roku z pera Pana Jos. Lichtnera, Fřiedlandského Katechety wplynulá. Ani gedno z těch rozgjmánj nemohl gsem bez pohnutj srdce, neb zas bez ogasněj mysli, a tu a tam také bez newolného hnutj u wnitř swědomj protjsti.

Gsau to wřlewy, plué horaucj lásky k Bohu' a k bližnjmu, genž rozumu i srdci pana spisowatele — byt se ničjm giným wjee proslawiti nemohl — wážnost i dobranu památku zgednagi. Na přjklad wygmu rozgjmánj na Zgewenj Páně, kdež pan spisowatel wolným přecho-

dem z historické prawdy, gak ze sijně od wěštců Israac-
le u praudu Babylona w slzách zaseté, teprw po dlu-
hých stoletjch na mudrejch nowěrozeného krále hledaj-
cích owoce dozralé gewj, takto k srdci weškerého uč-
itelstwa mluwiti se gjmá: „O ihr Alle, die ihr ermahnend
und lehrend göttliche Saat bestellet — lasset euch die-
ses zum Troste gesagt seyn: Kein Gutes, das ihr re-
dend oder handelnd wirket, ist fruchtlos, oder umsonst.
Es ruhet im dunklem Schoosse der Zeit, bis der Vater
darauf den belebenden Sonnenstrahl sendet, siehe! jetzt
springt die harte Rinde, der zarte Keim bricht hervor,
die junge Pflanze grünt, und am Baume des menschl-
ichen Lebens prangt die edle Frucht der Weisheit und
der Tugend, die euere Hand bestellet.“ Podobných mjst po-
skytge každé rozgjmánj, hned swau půwodnostj wáhj,
hned swým ohněm rozwlažuge, nebo wáhu božj prawdy
celý rozum u wazbu pogjmá. Gako ono na 12. neděli
po sw. Duchu: „Verleumde deine Zeitgenossen nicht, dass
du sprichst, sie wären weniger christlich gesinnt, als ih-
re Väter waren, und das Gute sey nicht unter ihnen. Die
Väter — und das loben wir mit Recht an ihnen — baue-
ten in der Frömmigkeit ihrer Herzen dem Ewigen zum
Preise majestätische Tempel und Klöster für die Andacht
und um den in der Welt zerrissenen Herzen den Frie-
den wieder zu schenken. Und unsere Zeitgenossen? Sie
ahmen den Samaritan nach, welchen der Herr uns zum
Vorbild gemacht; sie versorgen die Armen, die Kranken
und von Alter Gebeugten und machen selbst die Stun-
den ihres Vergnügens zu Quellen der Freude für das
menschl. Elend; sie nehmen die unmündigen Kleinen in
schützende Bewahrung und belohnen mit schönen Preisen
den treuen Diener und die in Versuchung bewährte Tu-
gend.“ Nepatřj podlé toho p. Lichtner k oněm kňaura-
lům, kteřj etnost i prawdu giž za wymřelau magjce gen
po hřbitowjch gj plakati chodj a swěšu sauwěkému lépe
se zawděčiti nedomjwagj, leč wytykánjm gehu domnělé
přewrácenosti a ran gehu odkrýwánjm, nepowážjce, že
wýčjtkau každé srdce hořkue; rána pepřem a solj pro-
sypaná se šjřj, a gen olegem a wjnem promytá chladne
a se hogj. — Sprawedliwému slušj, zlé i dobré gako na
člowěku tak na každém wěku wěrně uznáwati.

Ač pak mezj obyčegně recensj giž dáwno překročeno,
nemohu pominauti pro pochautku našeho, etěného čte-
nárstwa gestě rozgjmánj na welkonočnj pondělj pro naiv-

nost uwesti. „Seit dem ich weiss, dj p. L. bez úwo-
du i wšech oklik, dass ich die Meinigen wiedersehen
werde im Lande jenseits des Grabes, hütt' ich mich weit
mehr sie zu betrüben, sie zu vernachlässigen, sie wohl
gar zu verführen. Denn wie wollt ich da den Augenblick des
Wiedersehens ertragen ?

Seit dem ich weiss, dass ich die Meinigen wieder-
finden werde in den Wohnungen des himmlischeſt Vaters,
ist mein Herz getröstet, ob sie auch scheiden von mir.
Wie bald vergehen die Erdentage! Wie nahe bin ich
vielleicht schon dem Ziele. Seit dem ich weiss, dass
ich die Meinigen wieder haben werde im Himmel — ist
mir der Himmel so lieb und werth, dass ich allmählich
zu seinen Sternen aufschau, die Stätte meiner Verstor-
benen suche und in stauende Andacht versunken bete :
Herr ich wünsche abzuscheiden und zu seyn, wo meine
Lieben sind Alle !!“

Takowým duchem wanau wšecka tato rozgjmánj ;
každé zústawuge w srdci blahočinné teplo, budj w mysli
nowé myšlénky, gewjc wšecky známky slowa čerstwě z
žiwota wyňatého, aniž lze čjsti ge a neblahoslawiti mlá-
dež i osadu, které Bůh takowého pěstauna a kazatele
udělil. —

Mrtwopis Giřjho Karáska, sepsaný od Pána Effen-
bergra, družj se sworně k těmto rozgemům, a nezdá se ginák,
než gakoby gen druhau a sice praktickau částkau rozgjmánj
páně Lichtnerowých byl. Pozdwiugcej, přeblahý cit
mocnj se duše lidské, nabýwagcej na Karáskowi zasto
přeswědčenj, gak u sebe nižšjm powolanj nesmjrně mno-
ho dobrého dowedeno býti může, pakli gen při dobré wůli
důwěra w pomoc Neyvyššjho nechyb. Gaktě swým ča-
sem proslawený hrdina zataužj skrytí se w stjnu tohoto
sprostého w swatém tichu působcjho učitele! Ale gaký
to učitel! Nikoliw na učitelských seminárjch wystrauha-
ný normalkau, methodikau, sokratikau wšecek nadutý,
leč duchem Ježjšowa náboženstwj naskrz nadchnutý, hla-
sem Božjm, ne pak wůnj chleba kučenj powolaný, kterýž
tudž učitele gen za duši pro náboženstwj, ctnost a prá-
wo žiwě progatau a mezi děti gako w tělo postawenau
powážuge, nemage meušj powinnosti, než gako tato we-
škeré tělo lidské proniká, obžiwuge, střeže, a w poddar-
nosti chowá: tak on wšecky žáky gako swé tělo k sobě
winauti, gasnem prawdy oswěcowati a teplem ctností
prohřjwati.

Takowému učíteli nemohlo owšem o prawý způsob při vyučowanj nikdy nuzno býti, neb genu wždy gen we gmenu Ježjše gednagjeimu i za těchto dnů w tu hodi- nu, co by mluwil, dáno býwá. Pan Effenberger mrtwo- pisem tohoto sprawedliwého čtenárstwo přjtomného ka- lendáře welmi si zawdělčil, a mám za to, že mnohý učí- tel, nedočte žiwota Karáskowa, aby se k následowanj geho pěkných příkladů hluboce roznjcena neejtil. Žiwo- topisy sprawedliwých — dokona wlastj, wěkem a powo- lánjm nám přjbuzných — gsau čerstwé, přepůwabné př- žiny práwě před očima ležjej, k nimž noha samoděk mjřj.

Pod žjslem III. následugj pagednánj pauze školy a pěstaunstwj se týkagjej, gako wýtahy z dennjku učítel Biedermanna, kdež žiwá ale i hořká prawda. Tak na str. 52. Zápiska 30. Března 1826. „Welche eine Schulprüfung, der ich heute beiwohnte! Nichts als Hersagen unverständener Redensarten, nichts als papageimässiges Nachlallen schon in der Frage liegender Antworten, nichts als Zeichen einer Aussenseite, eines Aushängschildes, das den Kindern für die paar Stunden der Prüfung angepasst wurde. Täuschungen der Prüfungszeugen durch die Lehrer unter Mitwissen der Kinder selbst veranlasst! Heisst dies Kinder zum Fleiss spornen, sie Gewissenhaftigkeit lehren, ihnen Achtung vor Lehrer, vor Gott und Menschen einflüssen?“

Tak sklesly wěregné zkaňky se swými titěrnými před- a pomluwami na mnohých triwialnjch, a na wšech té- měř hlawnjch skolách w Českých městech w mizerné ko- medie, kdež se do syta wypotiti, namluwiti a pozděgi i najjsti a napjti můžeš, gen ne prawdy prawdancj dopj- diti! A předc se wšečky rubriky wyplňugj! Odkud ale to zlé? — „An unserer Schule — dj Biedermann w zá- pisce 1. Čerwna 1826 na též stránce — findet die Mu- sik kein Gedeihen. Das Uibel kommt von oben; man kann andere für das nicht erwärmen, wofür man selbst kalt ist. Eine gute Musik, besonders Gesangschule, soll mir nicht fehlen, wenn ich einst eine eigene Schule ver- walten werde. Die Musik macht das Herz milder und sanfter. Auch der Verstand, die Urtheilskraft beschäf- tigt und bildet sie. Und welch ein herrliches Labsal ist sie für das sorgenbeschwerte Herz! Und wenn sie erst dem Dienste der Religion gewidmet wird, welch ein herr- liches Mittel zur Andacht und Erbauung. Gesang we-

nigstens sollte an jeder Schulanstalt, u. wo möglich allen Kindern gelehrt werden.“

Čtauce w této zápisce a na mnoha geště stranách téhož kalendáře o prospěšnosti hudebnjho cwičenj školnj mládeže, nemůžeme swé radosti utagiti, znamenagje, že se tak hustěgi a ze všech stran hlasowé sbjragj, kterj neprávě wylaučenému z našich škol zpěwnému cwičenj opět k sprawedlnosti pomáhagj.

To gedno o těchto zápiskách nemohu smlčeti, že se wšecky ty, gimiž Biedermann, byw pomocnjkem geště, wady swého principala poněkud trpce ljčj, pro uwarowánj mnoha sauhlasných žalob mezi ginými pomocnjky, w dennjku ponechati, a pan principal a gemu podobnj toliko cestau úradnj ne pak wěfegnau pokárati mohli, ač chyby proto w ochranu neběreme.

Zpráwa o poradách katolických učitelů w Draždanech od p. Dittricha gest, kde možná, wšudy následowánj hodna, ač gen s proměnami k našim mrawům a potřebám přilehagjcmi.

Ostatky po wesnjm učiteli na str. 58. podobny swrchu zmjněným zápiskám gsau samými zajmawými prawdami naplněny, gežby každý učitel často čjtati a hluboko w srdci uwážiti měl. Na str. 61. mluwě o pohoršenj dj: „Ist der, welcher Aergerniss gibt nicht ein Seelenmörder, und wird der Seelenmord nicht noch grässlicher, wenn das Aergerniss Kindern gegeben wird, und wird er nicht am grässlichsten dann, wenn es von jenen gegeben wird, die da beruffen sind Aergernisse zu verhindern und unschädlich zu machen?“

Poloziw si týž wesnj učitel na str. 62. otázku, gaké powinnosti na učitele strany bohatých a chudých naléhagj, takto se odpowědi na ni dobjrá: „Soll auch ich an jenen Vorurtheilen Theil nehmen, mit denen die Menschen auf Armuth und Niedrigkeit herablicken? Soll auch ich so weit mich vergessen, um diesen Vorurtheilen Einfluss auf mein Lehramt zu gestatten? Wie? die Tochter des reichen Mannes sollte mir desshalb schon mehr seyn, als der Sohn der ärmsten Wittwe des Dorfes? Das eine Kind wollte ich nur desshalb dem andern vorziehen, weil der Vater des erstern Amtmann, des letzteren Tagelöhner ist? Nein! versperren will ich meine Schule den kleinlichen Rücksichten auf Geld und Gut, auf Rang und Ehre, auf Amt und Würde.“

Kde si učitel takové otázky svědomitě rozbírá, tam synáček myslivcův a slečinka správce ovšem pilnost a všímavost pana učitele výhradně k sobě newztahugj, an všeecka druhá mládež k zjváj, nebo swáděnj se obracj: ale tam i we škole a w kuchyni často chladno, i na stole i na těle pana učitele chudo, gestli chléb a plat geho gen w peru p. správce, a paliwo gen w tobolce synáčka myslivcowa ležj.

Wýměsky či aforismy o přjrodnjm a uměleckém wychowáváj na str. 71, promluwy při zkauškáh na str. 89, bágky na str. 158, krátké recensj na str. 170 nacházjme tu perem našeho nesmrtelného Zahraa jka sepsané, od nichž gakkoliw čerstwau bolest nad geho nenahraditelnau ztrátou rozžiwugj, přede nemožná gest laučiti se.

Čtenáři tohoto časopisu wědj, gaktě nebožtjk Zahradnjk wěk náš bystrostj swého zraku daleko předstjhal, swau zdrawau logikau gen k wěci, k prawdě a gá-dru mjřil, wady a scestnosti rychle dohljdnul, a swau bohatau učenostj a podiwenj hodnau činnostj mocně k wj-tězstwj prawdy a blaženosti člowěčenstwa, po čemž geho lásky plné srdce neuhasitelným ohněm laučilo, přispěti dychtil, a proto za zbytečné pokládám wyrážeti tu, gakého by směru nebo ducha tyto drobnosti byly. Gsauť wesměs zlato ryzj všech trusek čisté, ale gen w pjsečná zrnka zakulatěné; mluwj o wychowáj gijž za našich dnů takové wěci, k nimž člowěčenstwo owšem se dostane, ale teprwa tenkrát, až mu s očj gisté bělmo spadne, až se z lesa rubričného wyblaudj, až se zwlášťe u nás — oblak hustý germanomanie přetáhne — a gako slunce božj ta prawda nad oblohan wzegde, že se mládež učiti má, čeho gj w žiwotě třeba, ne pak pro zkaušky. — Nepodávajce však ničehož z drobnostj těchto na ukázkú, an těžko mezi nimi wybjrati, aby wždy lepšj a dražšj pochybeno nebylo, klademe sem za to slowa, gimiz p. redaktor tohoto kalendáře památku našeho newyrownané-ho zemřelého přjtele na str. 71. ctj: 1870

„V. Z. dj p. Jakeš, am 29 Dber. 1790 in Jangbunzlau geb., starb am 31. August 1836 — als 4m schönsten, kräftigsten Mannesalter. Der Schullehrerkalender verlor an ihm nicht nur einen seiner Mitbegründer; sondern auch einen der thätigsten Mitarbeiter; “ — Ach, ontě tak rád ruky podával, kde se o dobrý ančel gednalo, a kam gj podal, bylo djla zuāti. „Die Literatur — besonders

die Vaterländische — einen der tüchtigsten Mitarbeiter, der dieses Heiligthum mit reinen Händen und patriotischer Wärme bis zu seinem Lebensende unermüdet pflegte; die krešicer Schuljugend ihren liebevollen Vater, der, selbst Kind an Gemüth, offen, gerade, bieder, ohne irgend eine Verstellung dieselbe mit unwiderstehlichen Banden an sich zog und fest hielt; die Kirchengemeinde den liebevollsten, für ihr irdisches Wohl wie für ihr edleres Seelenheil rastlos arbeitenden und sich opfernden Seelsorger; die Kirche Gottes einen vielseitig gebildeten, aufgeklärten, aus Überzeugung und Grundsätzen wahrhaft frommen, ausgezeichnet sittlich reinen Priester, die Menschheit besonders die arme, leidende einen ihrer edelsten, uneigennützigsten Freunde, der selbst bei beschränkten Mitteln, mit liebendem und ganz hingebenden Herzen Alles Allen werden wollte; eine achtzigjährige Mutter den Liebling ihres Herzens und die Stütze ihres hilflosen Alters; und seine Freunde? — ach, *einen Freund, auf welchen sie unter allen Wechseln des Lebens sicher bauen konnten.* Wohlahnend, dass seine hoch lodernde geistige Lebensflamme sich bald verzehren und ihn der Herr über Leben und Tod schon um die Mittagstunde zum Feuerabende seines thätigen Lebens rufen werde: hatte er folgende sehr bezeichnende Stelle aus Garves Briefen in seinem Excerptenbuche besonders bemerkt:

„Ich prophezeie mir ein kurzes Leben, und bin sehr damit zufrieden. Ich wäre es noch mehr, wenn ich nur etwas Gutes gethan und eine Spur von meinem Daseyn zurückgelassen hätte. In allen Fällen werde ich doch nicht glauben, umsonst gelebt zu haben, wenn ich nur einen Menschen zurücklasse, den ich besser, frömmer oder glücklicher gemacht habe.“ Dort genießt er, wie wir fest zu Gott hoffen, die Früchte des viel gewirkten Guten; hier bleibt sein Andenken im Segen.“

Odlučuje se giž s bolestj od tohoto všem nám tak draheho přítele zvěčněného, dotýkáme geště o přítomném kalendáři, že w něm podáno pagednánj o obyčegných we škole pobjškách k pilnosti a horliwosti s gich mrawnjm oceněnjm; na str. 80 výborné rady zkušěného učitele zdělené sausednjmu staupenci o mrawnjm wychowánj; na str. 90 pokračowánj wýkladu obřadů a zwykú kat. cjrkwě při službách Božjch; na str. 98. působenj učitele při weřegných službách Božjch od faráře Hyn. Meisnera; slowa práwě všeho uwáženj hodná, ač mjstem

nezpůsoby kárných křiditelů něco trpěgei a satyrický ljčej; na str. 108. několiko prospěchů k počítánj z hlavy — na záčech prý sebraných — čjmž se mé dávné přewědčenj opět utwzuge, že se při počítánj z paměti, každému djetěti ten kljč nechati má, gegž samo sobě hotuge, a gjmž také neysnadněgi úkoly swé otwjrá. —

Předúležitau konečně wěc rozbjrá pagednánj na str. 38. pod názwem: „Školy pro chudé.“ Nikdež nenj nedústatku našeho nyněgšjho pěstowanj mládeže w počátečnjch školách, tak zbljzka a žiwě dotýkáno, nikdež — ač celý tento kalendář gen po zdokonalenj učitelů a škol tauzj — w čem by náprawa ta záležeti měla, tak zřetelně wygádřeno gako w tomto pagednánj. Opakugiť a woljm se, kdeby koliw třeba bylo, dokázati, že negsme s wěcmi školnjmi na konci, a že třeba weliké oprawy w učitelstwu i w předmětech školnjch, dokona pak w našich českých školách s německým gazykem. Gakkoliw pak toto pagednánj po geho záměru chwalné a u wywedenj nazwjce pěkné býti widjm; nesnášjm se přede s několika geho sadami. Hned powjzka o Šweycarské žebračce na str. 39. nezdá se od majsta; rovněž co o Londýnských chudých praweno — gakkoliw člowěk wšudy člowěkem — nepadá k Čechům, aniž mysljm, žeby gakého prostředku na swětě bylo; nebo bude, gjmžby u welikém státu těžká chudoba docela odstraniti se mohla, gak p. spisowatel na konec téhož pagednánj pěkně daufá; ač nepochybugi, že gest, bylo a bude wždy dost prostředků, gimizby se chudobě těžké ulehčilo, a byť bych wšecko to gako lhostegné a neškodné pomjgel, nepodpjši nikdý sady na str. 40. „Es wird daher nöthig seyn die Verbindung der Kinder mit den Eltern, t. g. dětj chudých rodičů, so viel möglich zu unterbrechen und zu beschränken.“ Právě to černá strana našich ginák wýborných opatrowen dětských.

Čtěme wazbu, kterau přjroda stáhla! Budiž sláwa wěku našemu, že se i djtek ugjmá, gichž rodiče za dne pro práci gen slepé náhodě byli swěřowali, a Čech zdwihá se duchem, že ty ústawy, — co do pevné země — u něho neydrjw rozkwětagj; ale dále pěči swau nerozšiřugme. Kdy ruce chudého otce nebo nuzné matky sekyru a chwošitě byly odložily, ať gest djetě wždy na bljzku, genžby ruce ty poljbiło, ať ctj otce i matku, třebas si gegich chyby oškliwilo. I bude takowé djetě neymocněgšj hrázj proti pokrokům rodičů w hlubšj neprawost.

Ginák celý tento noworočnj spis swrchowané chwály zasluhugé, nikdo geg bez poučenj nepročte, aniž možná srdečně nežádati, aby geště mnoho sobě podobných bratřj řjtal a šlechtnému panu redaktoru toho potěšenj wrchowatě se dostalo, že gjm i učitelstwo k maudré činnosti powzbuzuge, i starj, nuznj a zaslaužilj učitelowé hogné podpory nabýwagj.

Fr. B. Sláma.

5. Zdrawé, prawé a čisté učenj Lutherowo, Kalwijnowo a mnoha giných maudrých protestantů. W Praze u Josefy Fetterlowé, wedenjm a nákladem Wáclawa Špinky, 1834, st. 54, za 10 kr. stř.

Že katoljk bludnau cestau nekráčj, nalezáť owšem důstatečného spokogenj, powážj-li, že millionowé spouaudůw geho cjrkwu u věcech náboženských s njm sworného gsau zdánj, i že všickni gako gedněmi ústy k těmže prawdám se přiznawagj. Pokládáť on toto swědectwj nade všecku giná, onoť gest mu bezpečným záwazkem a rukogemstwjm, že drže se powšechného wyznánj, nikoli neblandj. Nemusj-li ale přeswědčenj geho nutně značitě se wýšiti, sezná-li, že netoliko přátelé, nýbrž i protiwnjci wjry geho prawdě swědectwj wydawagj, k tomu zřegmě se znagjce, že na učenj katolickóm se dokona nic urážliwého nenacházj? Nebo kterak by sobě chtěl, gak by mohl sobě katoljk úkaz tento ginák wyswětliti, leč že prawdy moc a sjla w této přjpadnosti nad předsudky a wášněmi zwjťězila, i podobná wyznánj takowá na protiwnjch takorķa wynutila? — Takowáto wygádřenj we spisech protestanských ne snad gen zřjdeka, ne snad gen wzhledem tohoto neb onoho učenj cjrkwunjho přicházjwagj, nýbrž tak často i tak zhusta se tam nalezagj, že skoro gediného dořmatu w oboru náboženstwj katolického nestáwá, gehož prawda by byla aspoň neyméně gednau, od toho neb onoho protestanta uznána i weřegně wyznána nebyla. Slabost tuto odpůrcůw swých ne snad teprwa nedáwno odkryli katoljci: pouzjwalitě gi negen giž welmi záhy we spisech polemických, nýbrž i pozděgi podobné přjzniwé sobě wýroky, gež odpůrcowé gich protestanštj byli pronesli, pilně sbjrali, při čemž každému w takowém zaměstnánj sobě oblibugjcmu přede wšjm spisy Lutherowy

bohatau žeň poskytovaly. Nebo tento Janus *) se, gak známo, předobře na tom znal, hued tak hned ginák se twáriti, zde to, tam zase něco zcela giného dotwrzowati tak, gak to k záměru geho s prospěchem se mu zdálo. Wydalě w minulém stoletj Jan Christof Pannich od Lutheranů ku wjře katolické nawrácenec, pak chowanec a pozděgi praeses wendického seminariu w Praze, celau knihu, spory ze spisůw tohoto reformátora wáženými napluňenan w Praze pod názwem: Dr. Martin Luthers Katechismus. Pauhá wyswětlenj ku prospěchu některých doĝmatůw našich našel referent w nehrubém swazečku, genž se mu nedáwno do rukau dostal, a „Dr. Martin Luthers ausgesprochene Uiberzeugung von der kath. Kirche und ihren Lehrsätzen,“ sluge, wydán bez gména spisowatelowa a mjsta od r. 1820. Naproti tomu obsahuj Dr. Fr. Brenner's Lichtblicke von Protestanten oder neueste Bekenntnisse für die Wahrheit bei ihren Gegnern (Bamberg bei Dederich 1830) swě-dectwj neysłowutněgšjch učencůw cjrkwie protestantské za našich časů skoro na wšecka učenj catholicismu se wzta-hujcuj. Nedáwno podal nám Dr. Julius V. Höninghaus djlo 747 stránek silné ze samých wýroků akatoljků, gimíž se přjzniwá našim učenjm a ustanowenjm zmjuka děge, sestáwagcuj. Podobné podniknutj widěti gest též i we spjsku swrchu dotčeném, kterýž, ač ho obgemem ni-koliw k poslednjmu djlu přirownati nelze, tjm přjgemněgšj formau wyniká. Půwodem geho gest chwalně na slowo wzatý spisowatel Bohomila, pan Jan V. Jirsjk farář Mi-nický; čekalať tato práce geho giž od mnoha let nakla-datele, pročez zde o následowánj, Dr. Höninghausa do-konce ani pomysliti nelze.

Nacházjme však we knjžečce té wyĝádřenj neyroz-manitěgšjch korifeůw protestantismu ohledně různjccjch se článkůw učenj cjrkwie důmyslně sestawené, často gedno-duchým spůsobem provedené, při čemž wnitřnjho spogeu pilně šetřeno. Gednáť pak se tu na str. 9 — 15. o pramenjch křesťanské wjry. Str. 15 — 19 o cjrkwj; na str. 19 — 24 o widětelné hlavě cjrkwie Páně. Str. 24 — 29 o účtě swatých. Str. 29 — 33 o očistci. Str. 33 — 34 o birmo-wánj. Str. 34 — 40 o neyswětěgšj swátosti oltárnj. Str. 40 — 42 o téže co oběti. Str. 43 — 44 o Hierarchii.

*) Wyobrazuget se s dwogj twárij.

Str. 45 — 49 o pokánj. Str. 49 — 50 o manželstwj.
Str. 50 — 52 o poslednjm pomazánj.

Neznj to opravdu nemilo uchu katolickému, doslech-
nauti z úst odpůrcůw tak důležitá přiznánj i dowědji
se, gak toto učenj, gežto gich vlastnj cjrkew zawrhuge,
negen za prawé wyznáwagj, nébrž i důwody hágj. Milostný
spůsob, u přednášenj w celé pracičce se gewjej, spjsek
tento welice schwaluge, a otázky s odpověďmi, kteréž
methody w něm užito, udělugj mu žiwost.

Konečně by referent ku pochwale knjžečky této
powěděl, co Dr. Höninghaus, owšem ne přjliš skromně, o
sestawenj swém pjše, řka:

Pakli, gakž protestantský farář Dr. Weingarten
prawj, wyznánj se odpůrcowo neylepšjm gest důwodem:
katoljk w listech těchto důstatečných pohnútek nalezne,
gimiž se útwrdj w opravdowé oddanosti ku cjrkwí ge-
diné swaté, všeobecné, katolické, a každý protestant
přemýšlegj, nepředpogaté-li gest mysli, gimi wodjtká z
bludiště bludů ke slaupn prawdy nabude.

B) Rozličnosti.

List pastýrský.

**MY AUGUSTIN BARTOLOMĚG, Z BOŽI
MILOSTI BISKUP LITOMĚŘICKÝ,**

wšem wěřejm biskupstwj swého milost a wše
dobré od Boha Otce našeho, a Pána Jezjše
Krista (II. Kor. 1, 2.)!

Hned tehďáž, když gsem biskupského auřadu swého na-
staužil, umjnil gsem sobě, že w žádné důležité, Božjm ney-
maudřegšjm řizenjm ndalé přjčině neopominu, k swým, du-
chowjn péti mé swěřeným, w Kristu milým owcjm a djt-
kám promluwiti slowo spasitedlného naučenj. Neboť bi-
skupské powolánj mé toho žádá, abych, což k časnému
i wěčnému spasenj swěřeného stáda mého dopomáhá, stá-

le před očima mage, o to pečoval, abyste se, mogli milj, wždycky Krista Ježíše, *genž gest cesta, prawda, a žiwot* ¹⁾, drželi, a swatého učenj geho ostrjžhali; abyste stále *obmjáleli, cožkoliw gest prawo, poctiwo, sprawedliwo, swato, milowánj hodno, dobropowěstno, neb sic šlechetno a chwalitebno* ²⁾; *abyste pokognj a tichj žiwot wedli we wšj pobožnosti a čistotě* ³⁾; abyste *žiwí byli kzałjbenj se Bohu* ⁴⁾; a gednau abyste dosáhli *neporušitedlného, neposkurněného a newadlého dědictwj, kteréž se chowá wnebesjch* ⁵⁾.

Pokládám to tedy za powinnost wznešeného pastýrského auřadu swého, bych wás, mogli milj, we všech znamenitých případnostech, nechť radostné neb truchliwé gsau, ze slowa Božjho w duchu a smyslu swaté cjrkwě našj počíwaj, co Bůh od wás žádáti ráčj; abych wám spasitedlné prawdy z případnostj oněch wyswjtagjcnj na srdce kładl, a k takowým Bohu milým aumyslám wás powzbudil, kterýmž naplněná býti má duše waše.

Nuže tedy, mogli milj, w brzkém času uzřjme welikj, důležitj, wznešenj, zwláště našj milé vlasti české neywejš znamenitj sketek, gehož památku otcowé djtkám a wnukům swým co blahorodné dědictwj zůstawj, uzřjme sketek, gegž Čechowé w nábožném plesu slawiti budau, magjce geg za radostné rukogemstwj prawého blaha swého.

„Nepochybně,“ řeknete všickni, „nepochybně mluwj biskup náš o nábožném a radostném aumyslu neymilostiwějšjho Cjsaře našeho, dobrého, mjrného, bohobogného Otce vlasti, a nábožné, milované matky vlasti našj, dle kteréhož korunu králowskou a swaté pomazánj z řakau cjrkwě přigmauti žádá.“ Tak slyšj wás w duchu mluwiti ke mně. Wprawdě, mogli milj, uhodli gste mjněnj wrchujho duchownjho správce swého, prwé než gsem ge pronešl. A práwě toto nastowagjcej wznešené, náboženské korunowánj, tato radostná slawnost našeho swatého náboženstwj, ka kterémuz se přiznawáme, mne k tomu wzbuzuge, bych ústa i srdce otewřel k wěřjcnju stádu swému, a gemu wznešenj tento cjrkwěj řád ohlašowal a wykládal.

Swatá cjrkwěj, wynčená od Krista Pána, božského zakladatele swého, kłade wěřjcnj swým při slawném ko-

¹⁾ Jan 14, 6. — ²⁾ Filip. 4, 8. — ³⁾ I. Timot. 2, 2. — ⁴⁾ Pet. 1, 4. — ⁵⁾ I. Pet. 1, 4.

runowánj krále zvlášť dwoge důležité učenj na srdce, učenj, gichžto zvlášť za našich časů často a bedliwě rozważowati máme, učenj, na gichžto ostřjháuj záležj ne-
toliko prawě měšťanské dobré, ale i onen, wěčnau mau-
drostj ustanowený řád, kterýž státi musj, *abychom*, kaž-
dý dle stawu a powolanj swého, *skrz tento časný ži-
wot přeputowali tak, by wěčný život při tom ztracen
nebyl.* ⁶⁾

I.

Když král od cirkwe swatě na králowstwj koru-
nowán býwá, skládá wěregné, slawné, od cirkwe Kristo-
wy tak řka pečetj stwrzené wyznánj, že wšeliká moc gediné od
Boha pocházj, toliko w Bohu půwod swůg magjc, že ge-
diné na Boha wztahowati se má, a gen skrz Boha pro-
wozowati se může, a že ti, genž gi držj, Bohu z nj po-
čet wydati musj.

Když země Pán při slawném korunowánj, mezi tjm,
co swatá cirkew nad njm se modlj a gemu požehnánj
uděluje, před oltářem Páně na kolena a obličeg swůg
padá; ay gak pohnutedlný a gjmagcjj skutek! A což
gest to giného, než hluboká poklona, kterau panownjk
zemský swrchowanému Bohu, *Králi nad králi, a Pá-
nu nad pány* ⁷⁾, se kořj a w poddanost odewzdává?
Tehdáz s králem Šalomaunem wolá k Bohu, *ku knj-
žeti králů země* ⁸⁾: *Ty gsi mne wywolil za krále li-
du swého, a za saudec synůw a dcer swých. Sešlž
mi maudrost snebes swatých swých, a od stolice we-
lebnosti své pošli gť, aby se mnau byla a se mnau
pracowala, a abych wěděl, coby bylo přjgemného Tobě.
Onať powede mne w prácech mých opatrně, a ostřj-
hati mne bude w mocnosti, a tak budu přjgemnj
skutkové mogi, a spravowati budu lid twůg sprawe-
dliwě, a tak budu hoden stolice otce swého* ⁹⁾.

Když mocnár při slawném koranowánj cirkwi swa-
té odewzdává korunu, žezlo a meč, aby ge ona, gsauo
od Krista Pána splnomocněna, požehnala, a když on ta-
to znamenj králowského důstogenstwj z oltáře Páně při-
gjmá; což gest to giného, než zemského panownjka we-
regné wyznánj, že gediné Bohu žiwému, *samému moc-
nému čest a panowánj wěčné přináležj* ¹⁰⁾, že Bůh

⁶⁾ Cirkewnj modlitba na neděli třetj po sw. Duchu. ⁷⁾ I. Tim. 6, 15. — ⁸⁾ Zgew. 1, 5. — ⁹⁾ Maud. 9, 7. 10. 11. 12. — ¹⁰⁾ I. Tim. 6, 15. 16.

gest hlawa wšeho knjzetstwa i mocnosti 11), že gediné skrze něho králowé kralugj, a ti, kterjž práwa ustanowugj, sprawedliwé wěci nařizugj, knjžata panugj, a mocnj sprawedlnost usazugj 12).

Tauto tedy pokornau úctau, kterauž král před obližegem cjrkwé swaté a lidu swého skládá, odewzdává se neyvyššjmu Bohu w službu a poddanost. A k tomu geg wede wjra, „Kristem Pánem, wěčným Synem Božjm, s nebe nám přinešená, Apoštolům odewzdaná a w cjrkwí swaté co neporušitedlný poklad složená 13);“ k tomu geg wede wjra, kteráž w měštianskau společnost a we weške-ren lidský žiwot Bohu milý a lidem spasitedlný řád uwedla.

Poslyšte, mogli milj, s swatau uctiwostj nakloňte ucha swého k ponaučugjcjmu hlasu křesťanské katolické cjrkwé, této splnomocněné zwěstowatelkyně wůle a zákona Božjho. Wážený gest to hlas, kterým tato pečliwá matka waše w tomto znamenitém času k wám wolá, řkauc: „Každá duše mocnostem vyššjm poddána buď: neboť nenj mocnosti gediné od Boha: a kteréž wrchnosti gsau, ty od Boha zřjzeny gsau. A protož, kdo se mocnosti protiwj, Božjmu zřjzenj se protiwj. Kterj pak se protiwj, tiť sobě odsauzenj dobýwagj. Nebo knjžata negsau ke strachu dobře činjcjm, ale zle činjcjm. Protož chceš-li se nebáti mocnosti, čiň dobře, a budeš mjti chwálu od nj. Božj zagisté služebnice gest, aby tě ochraňowala. Pakli budeš zle činiti, bog se; neboť ne nadarmo meč nese. Božj zagisté služebnice gest, aby přjnsně trestala a mstila nad tjm, kdo zle činj 14).“

Tak znj to základné učenj o půwodu wšj mocnosti a wrchnosti na této zemi, kteréž nám weliký apoštol národů swatý Pawel podává, a kteréž cjrkwé swatá katolická w slawném korunowánj krále djtkám swým před oči stawj a gako wyobrazuge. A odkud medle wážil swatý apoštol této učenj? kde se tomu naučil? — On sám oswědčuge, že wšeccko, cožkoliw spasitedlného kázal, skrze Ježjše Krista přigal 15). Onť byl we škole Pána a Spasitele našeho, genž tázán gsa od Piláta: „Newjšliž, že mám moc, ukřižowati tebe, a moc mám, propustiti tebe?“ tato znamenitá slowa za odpověď dal:

11) Kolos. 2, 10. — 12) Přjsl. 8, 15. 16. — 13) Mat. 28, 18. 19. 20. — 14) Řjm. 13, 1—4. — 15) Galat. 1, 12. —

„Neměl bys proti mně moci žádné, by tobě nebylo dáno s hůry¹⁶⁾.“

Ó gak široká mezera, gak weliký rozdíl mezi tjm, co tento zpupný a hrdomluvný swět o původu mocnosti a důstogenstwj knjzat a králů, o dobrém řádu měšťau-ského žiwota smeyšlj, a mezi tjm, čemu nás Kristus Pán skrze swatau cjrkew swau učj!

Swět [swětem se wyrozumjwagj dle wyřčenj swatého Pawla takowj lidé, *kteřjž toliko o zemské věci pečujj*¹⁷⁾, kteřjž nic giného neznagj a nehledagj, než aby toho swěta užili, kteřj toliko tělesným puzenjm, tělesnými žádostmi, náklonnostmi a náružiwoštimi se gjmati, opauowati a wěsti dáwagj, *gichžto tedy Bůh pauhá tělesnost, neb, gak swatý Pawel prawj, břicho gest*¹⁸⁾], tento w mámenj a klamu sobě libugjej swět wydává swětskau moc za cosí lidem wlastnjho, čjmž by oni sami dle lj-hosti wládnauti mohli; a tážeme-li se ho na důwod, kterým by cosí takowého dokázal, odwolává se w nadutosti swé na gakási přirozená práwa! — gakoby člowěk, tento twor všemohaucnosti božské, člowěk, *gehož všieknj skutkowé w ruce Božj gsau*¹⁹⁾, *genž nemůže. godnoho wlasu učiniti hjlého neb černého*²⁰⁾, *genž se wšj swau pečj a starostj nemůže přidati ku postavě swé loket gedem*²⁰⁾, gakoby člowěk na všemohaucjm Bohu, *gemuž wšěcko stwořenj slaužj*²¹⁾, *genž dáwá wšeckněm žiwot i dychánj i wšěcko, w němž žiwj gsme, a hýbáme se i trwáme*²²⁾, o nĕgaké práwo se domlauwati mohl.

Wšak cjrkew swatá, genž w lůna swém pěstuge *maudrost s hůry sstupugjej*, nenáwidj takowého opowážliwého učenj, zamjtá takowau *tělesnau maudrostj*, kteráž náružiwoštem uzdu pauštjc, ke všem nešlechetnostem dweře otwjrá, *záwist a swár*, roztržky a wšeliké giné neřády plodj²³⁾. Takowau opowážliwau řeč wyhlašuge cjrkew swatá za sahánj do práwa Božjho, za zprotiwenj se Bohu, za prohřešenj proti welebnosti Božj, žehragje materským a wšak wážným a přjsným hlasem: *Co máš, ó člowěče, gestoby odginud newzal? Pakli gsi odginud wzal, proč se chlubjš, gakoby newzal?*²⁴⁾. Cjrkew swatá, od božského zakladatele swého wyčenuá

16) Jan 19, 10. 11. — 17) Filip. 3, 19. — 18) Kazat. 9, 1. — 19) Mat. 5, 36. — 20) Mat. 6, 27. — 21) Judit, 16, 17. — 22) Skut. apošt. 17, 25. 28. — 23) Jak. 3, 15. 16. 17. — 24) I. Kor. 4, 7. —

vyhlašuge wšelikau moc a vládu za *magetnost Božj*, t. g. za takowau wěc, která vlastně gen Bohu přináležj. Lidé mohau sice ty, kterj by nad nimi pano- wali, gim poraučeli a ge spravowali, zwoliti a ustanowiti, gim ale k tomu potřebné moci uděliti, to nemohau sami. W této wěci přináležj gediné Bohu čest a chwála, w *Geho rukau gest*, gak swatá cjrkew na weliký pátek se modlj, w *Geho rukau gest moc a práwo všech krá- lowstwj swěta*, z Geho milosti kralugj knjzata, Geho právem vládnau a poraučegj mocnářowé zemštj; nebo w ruce *Božj gest moc nad zemj panugjcjch*, prawj pjsmo swaté ²⁵⁾).

Synowé swěta gsau toho domněnj, žeby knjzata a králowé byli toliko služebnjci národů, a žeby gakožto takowj k tomu powoláni byli, aby we wšem wšudy pod- daným swým po wůli gsauce žádostem gegich za dost činili. Ne tak ale cjrkew Kristowa. Ona, genž s hůry pocházj, obracj zřetel swůg na to, což swrchu gest, a tudyž widj knjzata a auřednjky gegich we wznešeněgjm a ctihodněgjm důstogenstwj. Cjrkew swatá uznává a powážuge mocnáře za *služebnjky králowstwj Božjho na zemi*; ²⁶⁾ u nj platj slovo korunowaného proroka řkaucejho: *Králowé a saudcowé zemštj, služte Hóspodinu w bázni!* ²⁷⁾ Ona ge tedy držj za náměstky swrchow- waného Boha, kterj wůli a přjkázanj Božj za zákonnj knihu a za neyvyššj pravidlo všech činů a skutků mjtí magj, poněwadž gako prworozenj synowé cjrkew Ježjše Krista, wěčného Syna Božjho, k tomu powoláni gsau, aby mandrým a spravedliwým řizenjm negen časné a tě- lesné, ale i wěčné duchownj blaho národů a gednot- liwých lidj rozmáhali a zwelebowali. Pro tu přjčinu, podáwagje gim cjrkew swatá swěcenau korunu, nazfwa ge *aučastnjky služebnosti cjrkewnj*. W témž duchu a dle téhož slowa Božjho powážuge cjrkew Kristowa i wšecky od králů poslané wladáře a gim podřizené wrchnosti za *služebnjky*, auřednjky *Božj* ²⁸⁾, ustanowené k tomu, aby dle anmyslů Božjch k obecnému dobrému napomá- hali, hágje práwa a držjce dobrý řád, k *ochraně do- brých, ku potrestánj zlých*. ²⁹⁾

Poněwadž tedy, mogli milj, cjrkew swatá, swětlem wjry oswjcená, wšelikau moc a vládu zemsкау za wěc

²⁵⁾ Syr. 10, 4. — ²⁶⁾ Maudr. 6, 5. — ²⁷⁾ Žalm. 2, 10. 11. ²⁸⁾ Řjm. 13, 6. — ²⁹⁾ Petr. 2, 14.

wlastně Bohu přináležející, mocnáře pak a wrchnosti, panownjky a auřednjky vyššjho a nižšjho řádu za náměstky, auřednjky a služebnjky Božj vyhláuge: tedy má na sobě i tu swatau powinnost, aby gim na paměť uwáděla, že, užjwánj této swěreně gim moci vyššjmu a strašněgšjmu saudu podrobenu gest, než gakého pýchau nadutý swět zná a žádá. Ti, kteřjž gsau toho swěta, neznagj žádného giného saudu, kterémuž by panownjci podrobenu byli, než saud tohoto swěta. W zpupnosti swé magjice mocnost za wěc wšem lidem obecna, domnjwagj se, žeby gen lidem přislušelo sauditi, zdaliž wrchnosti moci swé náležitě užjwagj. W hrdosti gegich zdá se gim, žeby to, co omi obecným smeyšlenjm nebo mjuěnjm nazýwagj, neymocněgšj obranau bylo proti zlému užjwánj mocnosti swětské. Ó zaslepenci, kteřjž nenahljžjte a neuznawáte, gak nešťastný by byl národ ten, gehož panownjci a wrchnosti by se toliko saudem lidským wázali a řjdili! Gestli pak wždycky to, co swět chwálj a weleb, také dobré a prawé? *Což gest u lidj wysokého, ohawnost gest před Bohem* 30). Kde panownjci gen na lidskau přjzeň, na lidské saudy a řeči ohled berauce gim se odstrašiti nebo řjdiťi dagj, tam nenj žádné bezpečné hradby, žádné gisté obrany proti zlému užjwánj moci a práwa. — Nikoliw! ani tak nazwané obecné smeyšlenj, ani lidšjťj úsudkowé a sandy, ani to, což na swětě wážného a důstogného gest, nemůže nám dáti prawého a bezpečného rukogemstwj, že panownjci moci swé dobře a sprawedliwě užjwati budau; za to nám ručiti může toliko swědomj gegich. Swědomj ale, ten w srdci našem se ozywagjci saudce, wynášj saudy swé dle zákonů swatého náboženstwj, dle zákonů wšewědaucjho, neyswětěgšjho a sprawedliwého Boha, *genž i w skrytě widj* 31), a z toho, gak kdo swěreného sobě pokladu užjwal — z wládarstwj zemského počet žadati bude 32), *kterýž i oswjťj skryté wěci temnosti, i zgewj rady srdce, a gednomu každému dá chwálu, gakž gj kdo zaslaužit* 33). Služebnj, auřednj, neb spráwce swěreného statku musj pánu swému za wšeccko státi, nebo při *spráwcech wyhledáwá se to, aby každý wěrný nulezen byl* 34).

Gsau-li tedy, gak wjra učj, mocnárowé a wrchnosti služebnjci a spráwcowé Božj, kdož nenahljžj, že ne t: k

30) Luk. 6, 15. — 31) Mat. 6, 18. — 32) Luk. 16, 2. —

33) I. Kor. 4, 5. — 34) I. Kor. 4, 2. —

lidem, gako raděgi samému Bohu, Pánu swému, za všechno státi a počet klásti musegj, a sice každý dle swěrených sobě bud'hogněgšjch neb skrowněgšjch darů. Spasitel náš prawj: *Každému, komuž mnoho dáno, mnoho bude od něho požádáno, a komuž mnoho se swěřilo, wjcet požádá se od něho*³⁵⁾.

Pročež, gakož apoštol národů mocj apoštolského powolánj swého nprjmnau smělostj před řjmským wladářem Felixem *o budaucjw saudu* mluwil³⁶⁾: rovněž tak mluwj i cjrkew swatá, uwáděgjo králi při slawném korunowánj na paměť, že i on za swěrený sobě lid Bohu samému počet klásti musj. To činj cjrkew swatá, puzena gsauo Duchem swatým, genž gi wyučuge, řjdy a spravuge, a genž w knize maudrosti takto prawj: *Slyšte králowé a rozuměgte, učte se saudcowé končin země. Nachylte uši wy, kteříž wládnete nad množstwjm národů! — Ode Pána dána gest wám moc ta, kterauž máte, a od Neywyššjho sjał vaše. Onť wyhledáwati bude skutků vašich, a rady vaše zpytowati. — Nebudeť zagisté dbáti na osobu žádného Bůh, ani se ostýchati welikosti wěcj; nebo malého i welikého On učinil, a gednostegně pečuge o všechny. Mocným mocný nastáwá saud. — Kterj ostrjhati budau sprawedliwých wěcj sprawedliwě, osprawedlněni budau: a kterj se učiti budau těm wěcem, t. g. kterj prawdě dagj k swému trůnu přjstup, naleznauť omluwu, t. g. budau mjtí na Bohu ukogitedlného saudce, gestliže z křehkosti lidské w něčem poklesli.*³⁷⁾

Hle, mogli milj, gak důležité učenj klade nám cjrkew swatá při korunowánj krále na srdce. Toto z pramenu slowa Božjho wážené, ze školy prawého náboženstwj pošlé učenj ukazuge wám onu moc, kterauž lidé na zemi wládnu, w prawé gegj powáze, w prawé gegj podobě, a welebném swětle gegjm. Učenj to odkrýwá wám hřjšné a nebezpečné mámenj synů swěta, *kterjž gen o swětu mluwj, a kterýchž gen swět poslauchá*³⁸⁾. Gsauť totiž lidé, kterjž lehkowěrné, w slowu Božjm nezběhlé a neutwrzené od Boha a od swětla prawdy odwrátiti, zaslepiti a k tomu přiwěsti usilugj, aby se aučastnjky stali bohaprázdnych zámyslů gegich, kterjž wšemu božskému i lid-

³⁵⁾ Luk. 12, 48. — ³⁶⁾ Skut. ap. 24, 25. — ³⁷⁾ Mand. 6, 2. 3. 4. 6. 8. 9. 11. — ³⁸⁾ I. Jan, 4 6. —

skému řádu přijmo na odpor čelj. Na tomto božském učení záležj prawá uctiwost k lidské mocnosti, na tomě i wážnost lidských zákonů, na tomě i swědomitá wěrnost k mocnárům a poslušnost ku předstaweným wyššjho i nižšjho řádu; bez tohoto učení není žádná ani měšťanská ani cjrkewnj společnost před zkázau gístá, gen gjm uchowati se dá mezi lidmi spasitedlná kázeň a Bohu milý řád, gjm upewňuje se sprawedlnost, *bez kteréž žádná společnost neobstojj* ²³⁾; gjm se udržuge pokog, gjm gest gměnj i žiwot náš w bezpečnosti. Těchto pak wěcj třeba gesti negen k zachowánj zemského blaha, ale i k zachowánj pokladů wěčných, k dosaženj onoho blaha, které nám na wěčnosti připraweno gest; nebo kde božský i lidský řád na rub obrácený gest, tam se rogj wšeliké neřesti, na které nebeské náboženstwj žalostj ani djwati se nemůže, tam se pauštj tělesným naružiwostem uzda, w gegichžto bauřliwém zápětj klesá a hyne spasení smrtedlných lidj.

Na učení tom, „že wšeliká moc od Boha pocházj, a že wšickni panownjci a předstawení jakožto služebnjci a auřednjci Božj samému Bohu počet klásti musegj,“ záležj prawé blaho národů i weškerých lidj. Wšak gak prawdiwé a důležité to učení gest, ucjťte sami, a poznáte zřetedlněgi, když wás pozornj učinjm na ono druhé učení, které cjrkew swatá při korunowánj krále wěťcjm swým co pečliwá a laskawá matka na srdce klade.

(Pokračowánj.)

Ustanowení Papežské strany překážek stawu manželského z pokrewenosti a přjbučenstwj pocházegjčjch.

Geho swatost Papežská, Řehoř XVI., ráčila wzhledem na dispensacj od cjrkewnjch překážek sňatku manželského dne 22. Listopadu 1836, konstitucj wydati, kteráž přjnsněgi šetřj ustanowení cjrkewnjch w přjpadnosti této, než se posud stáwalo. Wšak pokračowánj způsob, kterýž se w nj předpisuge, přjnsné wyšetřowánj ode strany duchownjch pastýřůw a wikárůw, zadánj skrze ordinariát, s připo-

²³⁾ Tak dj cjrkew při korunowánj krále. —

genjm důwodůw i okolnostj, kteréž dispensacj činj potřebnu, posléz. ułożenj spasitelného pokánj padlým snaubencům, zachowáwalo se w Pražské arcidiocesijské přjrsně, a práwě tak, gak to dotčené narjzenj předpisuje. Srdečnan gsme tedy pocjtili radost při čtenj této konstitucj, gegjžto obsah proto zde podáwáme, poněwadž se i welebných správcůw spolu týká, aby w takových přjpadnostech před časem přibližovánj sprjzněných a přjbužných osob, pokud tomu dowoluje pastýrská prozřetelnost, byli přjčkau, poněwadž z něho často dotýkánj se krwe pocházj.

Papežská onano konstitucj znj pak takto :

„Weledůstognému Kardinálowi Bartoloměji Pakkowi, Prodatarowi našemu. Množstwj žádostj o dispensacj, k ženěnj pro přjbužné w prwnjm stupni a pro pokrewence nebo i pro přjbužné w prwnjm stupni smjšeně s druhým, obrátilo zřetel našj otcowské pečliwosti na tyto poměry, poněwadž přečasto předcházejcuj poklések za přjčinu se uwádj, na němž se prosba o dispensacj zakládá. Na pomyslenau gestit, usnadňowati powolenj takowá, poněwadž ulehčowanjm w takowých přjpadnostech, zwlášť mezi osobami nižšjho stawu, mezi nimiž obcowánj swobodněgšj a méně zdrželiwé býwá, uzda nemrawnosti by se tjm wjce popauštěla. Tato nemrawnost, kteráž bez toho welikým hrozj nebezpečenstwjm, anaž se za přjčinu stálé přjležitosti a wolněgšj pohodlnosti snadno ukogiti může, wzrůstala by tjm strašliwěgi, kdyby se gj bezpečná dala naděge, že uzawřenjm sňatku manželského předegjti se dá nešťastným následkům wplywagcjm z předběžného hřjchu. Bogjme se tedy, aby powolnostj našj nezemdlela snad swatá přjrsnost, kteréž swátost stawu manželského požaduje, a kteráž mnoho přjispwá k uchráněnj mrawopočestnosti, kteráž gest i základem pokoge w rodinách a blaha obecného ; ze sprawedliwé této bázně widjme se přinucenými, nepohnutelně držeti se prawidla, kteréž w sauhlasj s narjzenjmi Tridentského sněmu, a na kromobyčegné potřebě okolnostj se zakládagje, upokogiti by nás mohlo we wykonáwanj našeho úřadu, gegž Pastýř pastýřůw slabé moci našj swěřil. Ustanowili gsme se tedy na tom, že toliko ty důwody k udělenj dispensacj za platné uznáme, kteréž buď cjrkwěnjm ustanowenjm, buď stálým wzhledem stolice apoštolské w zákon přigaty gsau ; naproti tomu že nebude wšjmnáno takowých důwodůw, gimž se bez ugmy zákaza, že tak bljzcej sprjzněnci nemagj wstupowati w manželský

sňatek, jiným způsobem vyhověti dá. Zagisté bylo by neslušné welmi, kdyby krwosmilnjk papežskau dispensacij ugjtí chtěl trestům, kterýmiž zákony zemské geg stjhagj; anaťby dispensacij takořka nástrohem byla bezkárnosti. Totěz platj o pohrůzkách, že poskwrněná čest pokrewnjch osol smrtj winnjka pomštěna bude, nebude - li manželstwjm nawrácena; poněwadž se takowěto pohrůžky obyčegně genom předstjragj, a nazwjce podezřelými toliko neb falešnými swědectwjmj podporugj; a byť byly skutečné: swětská mocnost gest před nimi ochrauan. Gakož My těch a podobných okolnostj přjsně uwažugeme, nechť i všickni biskupowé se přeswědčj, že nelze, aby i w takowýchto případnostech bez rozpakůw se přikročowalo o dispensacij — pode gménem gistého cjrkewnjho práwa. Anoť gim w těch wěcech úplnau pečliwost na swědomj klademe, prohlašugeme swau wůli, aby se budaucně, když se gedná o dispensacij w prwnjm stupni přjbuzenstwa, nebo i w druhém stupni bud' přjbuzenstwa bud' pokrewenstwa smjšeně s prwnjm, kanonické důwody neuwáděly w pauhém toliko formulárnjm a obyčegném wyswědčenj, nýbrž aby ge biskupowé sami, kapitulárnj i apoštolské vikariáty a ordinowanj opatowé, pokudž možná, we zvláštnjch přiložených listech uwáděli, každý pro swé poddané, a sice bezpostředně *ty důwody*, kteréž se w každé zvláštnj případnosti setkawagj, gakož i okolnosti důstogné, aby se bral na ně ohled; při čemž nechať spolu gest udáno, zdaž gaké, aspoň prawdě podobné žiwota nebezpečenstwj mjněným osobám se naskytuge, kteréž manželstwjm toliko muž odstraněno býti. Opatrnostj takowau stženo bude sestawenj k dispensacij patřjcejch důwodůw, a My napotom tjm pokogněgšj myslj žádostem powolenj uděljme, kteréž se Nám tjm newyhnutelněgšj uwjdj, čjm méně prostředkowé ginj ku pomoci postačowati budau. Protož se ordinariátům přjsně ukládá, aby při wybywánj dispensacij obdržené wšechněch okolnostj geště gednau swědomitě uwážili, což gim tjm snáze bude, když před zadánjm k apoštolské stolici postačitelných nabyli důkazůw, z kterýchž žádost dle uznánj gegich doprowozena a poručena býti mohla. Budiž gim stále na paměti, co o wybywánj dispensacij manželských slawnj předkowé Naši, zvlášť Beneš XIV. ustanowili. Nechať se, dle napomenutj geho rozpomenau, že wywáděnj důwodůw w apoštolských listech, a wyšetřowánj prawosti gegich, negsau, gak mnozi prawj, „ solitae, vanae et superficiae, et tamquam inanes Curiae formalitates, parvi aut nihili

faciendae“¹⁾), nébrž ad substantiam et validitatem dispensationis přjmě směřuj; a i protož nechať při wybývání powolených sobě dispensací s obhledem co neystarostliwějšjm si počjnagj. Poněwadž takowýmto sňatkem obyčegně uléčeny býji magj truchliwé následky pohoršliwého obcowání, zuřiwé žárliwosti, neboli giné o nic méně těžké a někdy wúbec rozhlášené winy: za dobré uznáwáme, aby duchownj prostřednjci ukládali jim dřjwe spasitelná pokání a giné skutky pobožné na smjření a zadost učinění pohoršení daného, a sice gak toho okolnosti a velikosti winy požaduj. W horliwé žádosti konečně, aby w této tak důležitě věci, co možná přjkož se stáwalo wšj bezpráwnosti, opakujeme zde geště gednau slowa schwáleného Beneše XIV.²⁾). Hortamur, monemus et praecipimus omnibus et singulis negotiorum gestoribus, procuratoribus et expeditoribus literarum Apostolicarum, ut cum supplices preces pro aliqua matrimoniali dispensatione porrecturi sint . . . facti speciem nitide ac sincere exponant, caveantque diligenter, ne illam aliquatenus in rebus substantialibus alterent, immutent, invertant, corrumpant, sed stricte adhaereant iis, quae ab Oratoribus sibi exposita fuerunt, et multo magis absterneant, ne quid falsi aut ficti proprio ingenio inventum vel excogitatum ad gratiam dispensationis facilius obtinendam in precibus obrudant.“ Tjm wjce, aby onen veliký nepořádek byl zamezen, kterýmž se za přjčínau zbhúdaremných a neplatných powolenj wěčné zatračenj duše přiwozuge, „et honor et decus hujus almae urbis dehonestatur et sedis Apostolicae splendori ac dignitati officitur;“ a proti těm, kterjž by, zapomenuwše na swau powinnost, w tom pochybili, obnowujeme ustanowenj, kterúz giž od swatého Pia V. přigata, a od téhož předka Našeho Beneše XIV.³⁾) potvrzena gsau, dle kterýchž „poenam ipsi falsi incurrerent, et ea omnino puniri deberent, sine praejudicio obligationis refundendi expensas oratoribus, qui ob illorum culpam ejusmodi dispensationes, quae executioni demandari nequeunt, obtinuerint — pokuty, genž mimo neplatnost propáčených

1) Benedict. XIV. constitut. Ad Apostolicae §. 6.

2) Ibid. §. 4.

3) S. Pius V. Const. Sicut accepimus 5. Decemb. 1566. Benedict. XIV. l. k. §. 5.

dispensacj, dle opětowaných rozhodnutj předkůw Našich *) i na ty se wztahuj, qui ubi primam Congregationem... contrariam habuerunt, vel habere suspicantur, studiose tentant alteram adire Congregationem, ut tamquam minus informata ipsis concedat, quod altera vel denegavit, vel denegasset.“

Oznamtež tedy toto papežské nařizenj Naše biskupům Wlašským, úředníkům Našeho apoštolského kanceláře (Dataria), a komu wjo se wám to přjslušné býti widj, by se dle toho řjdili, aby se gednau ztenčila hegna prosebných listůw, kteréž se nynj rozličným způsobem podáwagj, a hleděno bylo na to, aby w Apoštolských listech dle předpisu dotčeného Beneše XIV. k dispensacjm uweďené přjčiny „dilucidius et apertius exponantur et declarentur.“ Takž chceme, aby se to budaucně wždycky a w každém čase zachowáwalo, a prohlášugeme zároveň gakýkoliw náwyk, řád a rozhodnutj, genž přjtomným Našjm nařizenjm stogj na odpor, ač ostatně zwlaštnjho podotčenj hodny býti mohau, za wyzdwižené.

Dáno w komnatách Vatikánských, dne 22. Listopadu 1836.

Řehoř P. P. XVI.

Něco o katolictwji.

(Z francauzského spisu: „*Corinne ou l' Italie*“ wyňato.)

Wúbec známo o slawné spisowatelce francauzské Staëlowé, že dcera gsanc protestantského ministra Neckera, k wjře katolické přestaupila. Zdali čistým aumyslem, t. g. přeswěďčenjm anebo z časného ohledu, může doswěďčiti tato zde přeložená, z pěkného spisu gegjho: „*Corinne ou l' Italie*“ wyňatá rozmluwa mezi angličianem Oswaldem a zwlaštilau britankau Korinnau.

Korinna. Obecně se myslj, že katolictwji gest přesněgšj nežli protestantstwji, a tomu tak může býti w zemjch, kde mezi oběma wěrama hádky powstaly, ale we Wlašjch nebylo podobného náboženského odtrhowánj, ga-

*) Decret. Innocentii XII. 4 Jun. 1692. Acta Clem. XIII. 15. Apl. 1758.

ko w Angličanech, kdež časté bylo a tuhé; z toho počlo, že katolictwýj we Wlašjch wzalo na se ráz showjwawé mjrnosti, w Angličanech zase, aby počela katolictwýj, ozbrogila se reformacij neyzasmušilegšj přesnotau we swém wěro- i mrawončenj. Naše katolické náboženstwýj, gako za časů dáwnjch řecké a řjmské, zwelebuge uměnj, nadechuge básnjky, zowe k ančastnictwýj we wšech žiwota radostech, gešto wjra Angličká, usadiwši se w zemi, kde rozum wšecku moc odňal obrazotwornosti, přigala charakter morálnj přjsnosti, od njž se wjce nechýlj. Naše mlawj we gměnu láske, waše we gměnu powinnosti. Waše zásady gsau swobodněgšj, naše děgmy absolutnj, a předce z ohledu na žiwot náš prawowěřjcej despotismus porowná se snadno s podrobnými okolnostmi; waše pak náboženská wolnost kuge swé zákony bez wýminky. Prawda owšem, že naše katolictwýj do stawu annišského wstupugjcm těžké ukládá kagjcej skutky; staw ten, samochtě zwolený tagná smlauwa gest mezi člowěkem a božstwým; ale náboženstwýj laiků we Wlašjch nepřebnaný pramen gest tkliwých pocitů. Láska, naděge a wjra gsau hlawnj ctnosti toho náboženstwýj, a wšecky ty ctnosti chtěgýj a napomáhagýj blaženosti.

Odstup, žeby kněžj naši w něgakau dobu nám zapowjdali čistý cit radosti, spjše nám hlásagj, že tjmto citem naše k Twůrci se gewj wděčnost. Co od nás chtěgýj, gest ostrjhaný takowých činů, které počtu k našim službám Božjm a žádost Bohu se zaljbiti, milosrdenstwýj k nešťastným a ljstost w našich osvědčugýj křehkostech. Ale oni neodpjrągýj nám rozhřešenj wraněně toho žadagjcm a hnutj srdce zde wjce nežli kdekoli showjwawau wštěpuge autrpnost. Neprawil-liž Kristus Pán o Magdaleně: „Odpauštěgýj se gý hřjchowé množj, neboť milowala mnoho.“ Tato slowa pod tak krásným, gako gest naše, pronešená byla nebem; totěž nebe i za nás odbožstwýj prosj milosrdenstwýj.

Oswald. Neyčistšj náboženstwýj gest to, které oběž činj z našich nárůziwostj a z plněnj powinnostj stálý činj hold Swrchowanému wzdáwaný. Mrawnost člowěka gest geho Bohu činěná služba. Njzce myslj o Bohu, kdo se domeyšlj o něm, že we swé k tworů srownalosti wůli má, která by za gedno nešla s neydokonalegšjm rozumem geho. Otcowstwýj, ten sličný o neyweyš dobrotiwém Pánu obraz, ničeho od djtek nežádá, leč coby ge učinilo lepšjmi a blaženěgšjmi; gak tedy lze předstawowati so-

bě, že Bůh od člověka požádá, coby on sám sobě neuložil předmětem?

Korinna. Přisný gste, rozmilý Oswalde. Kdyby náboženstwj toliko w hedliwém ostrjháňj mravnosti záleželo, gakan pakbyjmělo přednost před rozumem a mudrcwtwjm? Gaké city útrpnosti w nás by se rozwinowaly, kdyby hlawnj určenj naše bylo potlačiti hnutj srdce? Stoikowé téměř co my o powinnostech a žiwota přjnosti wěděli; ale čjm gen křesťanskému powinni gsme učenj, gest onen nábožný zápal, který se ke všem duše hnutjm družj, ona mocnost milowati a želeti, onen wylew citu a showjwánj, tak výborně ku powznešenj ducha slaužjcej! Co znamená podobenstwj o marnotratném synu? Ne-li lásku, upřjmnau lásku předlozenau i neybedliwěgšjmu všech powinnostj ostrjháňj? Opustil syn tento otcowský dům, bratr geho doma zůstal; on w rozkošjch swětských se potápěl, a bratr geho ani o wlas od pořádného domáčjho žiwota nebyl se pouchýlil; a hle nawrátíl se, plakal, milowal, a otec dal k oslawě nawrátiwšjmu se stkwostnau ustrogiti hostinu. Ach mimo pochybu, w tagemstwjch našj přirozenosti milowati a zase milowati gest gediné, co z nebeského nám zůstalo dědictwj. Naše ctnosti samy druhdy tak auzce se žiwotem se wjzj, že často u nás o to se rozcházej, co dobré gest a co lepšj, a který tagný cit námi hýbe anebo nás mámj. Boha prosjm, by mne, kterak ho wzywati mám, učil, a čjtm aučinek mých modliteb dle mjry slzj wyléwaných. Než k ndrženj se w takové rozčilenosti, náboženšj obřadowé gsau potřebněgšj, nežli se domnjwáte, gsauť stálá s božstwjm spogitost; dennj gsauť práce bez ohledu na gakykoli časný zisk, gediné pro swět newiditelný zewnitřnj předmětowé též silnau pobožnosti gsau pomůckau; duše chábne, pak-li pěkná uměnj, nádhernj pomňkowé, blahozwučnj zpěwové toho básnického ducha neožiwugj, který spolu gest náboženský. Neysprostšj člověk, když se modlj, když trpj a w nebesa daufá, člověk ten na ten čas má cosi do sebe, coby se dalo wyljčiti Miltonem, Homerem anebo Tassesem, kdyby ho wychowánj bylo naučilo myšlénky w hedwábná uwjgeti slowa. Gsauť gen dwě od sebe se děljcej řjdy lidstwa na swětě: gedna, genž zápal čjť a welebj, a druhá, genž gjm opomjtá, wšecky ostatnj rozdly gsau následek pospolitosti. Onano nemá slow s potřebu swých citů, tato dobře wj, co řjkati k zakrywánj prázdnosti srdce. Ale pramen, genž se na rozkaz s nebe přýšj se skály, tento pramen gest prawý

wtip, prawé náboženstw, opravdowá láska. Slikwost-
nost našich obřadů, tyto malby, na nichž swatj klečjce
w pohljženj swém neustálau wygadruj modlitbu, tyto so-
chy, nad hroby stogjej gakoby k budaucjmu s mrtwými
wzkřjšenj, tito chrámowé o nesmjrném klenutj magj s ná-
božnan myslj neyužšj spogenj. Mně se ljbj tento nád-
herný hold od lidj wzdáwaný tomu, co gim ani štěstj ani
důstognost neslibuge, a což ge toliko citem srdce budto
tresce neb odměňuge: honosjm se pak bytnostj swau, po-
znáwám w člowěku cosi nezištného, a bytby z mjry wjce se
šperky kostelnj množily, milugi toto rozhazowanj pozem-
ských bohatstw pro giný žiwot, času pro wěčnost; wždyč
dost lopot se činj pro zegřfek, dost starostj se dělá pro
nabýwanj časného zbožj. Ó což milugi w tom ohledu
neužitečnost! Než gsme-li na této zemi na cestě do ne-
bes, což může býti hodněgšjho, nežli pozdwihowati duši,
by tušila, co neskončeného, newiděného a wěčného gest
za mezemi gi obkličugjcjmi. Ježš Kristus dal swých nohau
drahými mastmi od slabé kagcjej ženy mazati, i domlau-
wal radjcjm, žeby ta masť na lepšj užitek mohla býti obrá-
cena, řka: „Nechtež gj, proč gj obtjžni gste . . . mne
newždy máte. Pohřjchu! wše, co dobrého, wznešeného
gest na této zemi, na krátko trwá s námi; stáťj, neduhy,
smrt brzo wysuňj tuto krúpěgi rosy, která s nebe na kwjt-
ky padá. Zahrňmež wšecko, lásku, náboženstw, wtip,
slunce i wni, hudbu a básnictw, a oč že nenj nezna-
bežstw založeno leč na studenosti, soběctw a podlosti?
Kristus Pán prawil: „*Kde gsau dwa nebo tři shro-
mážděni we gměnu mém, tuť gsem gú u prostřed nich.*“
Ó můg Bože, což pak gest shromážděnu býti we gměnu
twém, leč požjwánjm wznešených twé přjrody darů tobě
čest prokazowati a ze žiwota děkowati, zwlášť poněwadž
srdce Tebau stwořené giž přirozeně tjmto způsobem k tomu
se nese.

Prokop Ondrák.

ŘEČ

při slavné instalaci

wysoce důstojného čestného kanownjka a arcikněze P.;

JOSEFA PERNICE,*)

býwalého kragského děkana a faráře Modřického,

když učiněn byl farářem Augezdským, a kragským
děkanem Židlochowským;

držána

na slavnost na nebe wstaupenj Páně, w roce 1823,

od

Wáclawa M. Pešiny,

kanownjka na hradě Pražském, atd.

Gdauce, učte wšecy národy, křtjce ge we gměnu Otce, i Syna, i Ducha swatého, a učjce ge zachowáwati wšeccko, což gsem koli přikázal wám. Mat. 28, 19 — 20.

Prw než wstaupil drahý Pán náš na nebesa, rozkaz wydal učednjkům swým, aby se rozešli ku wšechněm národům země, aby ge znáti učili Boha, we třech osobách gediného, aby ge we gměnu téhož troggediného Boha křtili, a k ostrjhanj neyswětěgšj wůle Božj ge wzbuzowali. Gaký staw, gaké powolánj, gaký auřad tehďáz ustanowil? Ne-li staw a auřad kněžský? Slowa ona se wztahuj ne gen na apoštoly, nýbrž i na gegich nástupnjky a náměstky. Kněžj, duchownj pastýřowé magj wšecy lidi wyučowati, křtjti, a k ochotnému plněnj swatoswaté wůle troggediného Boha ochotné činiti; kněžj, duchownj pastýřowé magj wjru křesťanskan lidem w mysl wkládati, swátostmi gim slaužiti, a w spasitedlné kázni ge držeti; kněžj, duchownj pastýřowé magj na mjstě Pána Ježjše Krista, kterýž se do nebe odebral,

*) Narozen w Kordowicjch, r. 1763.

blahoděgnau, swatau wjru gcho na zemi štipiti, a tudy wšem národům slaužiti k časnému i k wěčnému spasenj.

/ Welenjm a rozkazem Páně se rozešli swatj apoštolowé po weškerém swětě, a kam přišli koli, tam přišla zuámot neyswětěgšj Božj trogice, tam přišlo weškero učenj Kristowo. Welenjm a rozkazem Páně i do milé vlasti našj přišli hlasatelowé swatého Ewangelium; na Morawě Krista hlásali, a křtíli we gménu Otce, i Syna a Ducha swatého. Tite šwatj mužowé, gež práwě nazýwáme apoštoly země Morawské, založili u nás stolicí biskupsku, kteráž pak wětjcm pastýře dáwala dle pořeby gegich. Tjm spůsobem i zde w Augezdské obci křesťanský se wyzdwihl chrám, a blahorodné sjdlo duchownjho náměstka Kristowa se mezi wámi nábožnj sausedé až do dnešnjho dne udrželo. Prostředkem smrti sice gedem zdegšj duchownj zpráwce za druhým na onen lepšj swět se odebral, gakož i Kristus sám, maličko zde na zemi pobyw, na nebesa odsud wystaupil: ale Augezdská fara zdegšj nikdy dlauho sirau a opuštěnau nezůstala. Po smrti gednoho pastýře brzy opět nastaupil druhý, až w této poslaupnosti pořádek přišel na tohoto weledůstogného kněze, kteréhož tu u oltáře Páně spatřujete. Wážnj, dobročinný duchownj otec wáš, kněz František Holásek, od Boha k odplaty bránj na onen swět byl powolán, ale od téhož Boha wysoce důstogný arcikněz, čestný kanownj Brněnský, bywšj děkan a farář Modřický, pan *Josef Pernica*, k wámť se posjlá na mjsto zemřelého, a wedlé cjrkewnjch řádů a ustanowenj dnešuj slawnost w pastýrský auřad zdegšj se uwozue.

Wysoce důstogný a welemilený Pane! Wyť gste mne z obzwláštnj ke mně přjzue a náchylnosti ke dnešnjmu slawnému nastapenj swatého auřadu swého za řečnjka sobě wywolil. O čemť mi ale dnes s poswátneho mjsta toho u přjtomnosti welebných duchownjch bratřj, u přjtomnosti negedné auřadnj osoby k četnému shromážděnj tomuto mluwiti náležj? Mnohěť gsau zásluhy waše; mnohoť wám darů a milostj ducha i srdce dáno od Pána. Přjtomnj zde duchownj bratřj mnoholetým zkušenjm wědj, gak pečliwým a snažným gste byl duchownjm správцем obce Modřické; wědj, gakau prozřetedlnostj gste tam o rozmnoženj cti Božj a o blaho swěřených sobě dušj pečowal: ale prawá hodnost neráda slyšj chwálu swau, a nikoli mi nenj třeba hlásati o tom, což

wy sám ušlechtilými skutky swými hlásati budete, a což důstognosti od duchownj wrchnosti našj wám udělené, dostatečně hlásagj. O čem tedy ku potěše srdce wašeho dnes mluwiti mám? Widjmě wás gakožto pastýře u prostřed drahých owcj wašich; hledjm na ten swazek, kterýž wás s osadnjky a osadnjky s wámi wáže a spoguge. Wy gate se slawně zawázal před Pánem Bohem, Před Ježjšem Kristem, pastýřem pastýřů, a před wysoce důstognau wrchnostj duchownj, že se wšecek obětowati chcete swěřenému wám stádu; že chcete býti učitelem, rádcem, těšitelem, wůdcem a prawým duchownjm otcem všech bez rozdjlu osadnjků zdegšjch. Naproti tomu i osadnjci waši k osobě wašj, k osobě pastýře swého, negeden důležitý magj záwazek, negednu k wám magj swatau powinnost. O tom tedy *společném záwazku duchownjho pastýře s owcemi geho* neyprjhodněgi dnes mluwiti mohu.

K tobě se obracugi nábožná obci Angezská, a ukazuje tobě nowého pastýře, muže plného zbožné horliwosti, plného zásluh, plného upřjmné k tobě lásky, plného pečliwosti pastýřské, za šťastnau obec tebe wyklašugi. Učiňte se hodnj toho šťastj, toho dobrodinj, že wám prozřetedlný Bůh opět takowého ráčil dáti pastýře, gakéhož gen sobě žádati může srdce waše. Wěrně stůgite k úmluwě, w kterauž každý nowý duchownj pastýř s osadnjky swými wstupuge. Což aby se tjm gistěgi wámi stalo, okázi w djlu I.: *K čemu wám duchownj pastýř slaužj*, w II. djlu ale *waše k němu záwazky a powinnosti* wám na mysl uweđu, a na zbožná srdce waše položjm. Bože! swětlo neumělých a podporo slabých, oswět a posilni mne nehodného služebnjka swého, abych prostičkau řečj swau ke cti gměna twého wzbudil toto shromážděnj wěrných twých, a slušně wyznamenal duchownj swatbu dnešnj.

Djl prwnj.

K čemu medle má každý duchownj pastýř slaužiti swěřeným sobě křesťanům? — Přjgimage na sebe swatý auřad swůg slawně se zawazuge, že milým osadnjkům swým slaužiti bude k časnému i wěčnému blahoslawenstwj. Lékař pečuge o zdrawj giných, swětský auřednjk se stará, aby každému zachowal časné gměnj, statek, žiwot, čest, zewnitřnj pokog, osobnau wolnost a swobodu a giné dobré a potřebné věci: kněz pastýř ale to má na péci swé, aby

lidem útěchu a radost hl do srdce, aby ge činil ctnými, hodnými, pobožnými lidmi, aby ge posilował k putowánj na věčnost, aby ge do nebeského králowstwj uwedl. A gakých medle prostředků k dosaženj konce toho užjwati mu pálež? Gak má lidi ku prawé ctnosti a gdaucjmu z toho časnému a věčnému blahoslawnstwj přiwáděti? Na spasitedlné prostředky tyto ukazuge Syn Božj w těch předrahých slowjch, kteráž gsem za heslo dnešnj řeči swé wywolil: „Gdance, něte wšecky národy, křtjce ge, a učjce ge zachowáwati wšecko, což gsem koli přikázal wám.“

W těchto slowjch, Neymilegšj w Kristu, wygádřeno a wyswětleno gest prawé powolánj kněžského stawu; w nich gsan dotknuty hlawnj částky auřadu farnjch duchownjch otců; w nich gest wypowiedjno, čjmž wám i tento nowý wysoce důstogný duchownj pastýř wáš slaužiti se zawazuge, a s pomocj Božj i w skutku slaužiti bude. Bude wás ku ctnosti a blahú wěsti, *obzwláštně skrze wyučowánj, skrze rozdávánj swátostj a konánj weřegně slaužby Božj, skrze pěči o křestanskau kázeň mezi wámi, a posléz skrze wlastnj swüg přjklad křestanského žiwota.*

W tomto čtwerém auřadě wždy uhljdáte wysoce důstogného pastýře swého; tjm čtwerým způsobem u wás wzdláwati bude winici Páně.

A) Budeť předně učitelem wášnj, a sice swatoswaté náboženstwj uwozowati bude w duše wáše. — Wšelikým užitečným a potřebným wěcem se zde člowěk učiti má, ale žjdná známost mu nenj tak potřebná, gako známost swaté wjry křestanské. Kdo ale k tomu gest ustanowen, aby lidi swatému náboženstwj wyučował? Kdo giný než kněz? Kněz wšecky giné lidi učiti má wjře, wšecky prawjm lidi, mladé i staré, bohaté i chudé, powýšené i sprosté; učiti ge má žiwým hlasem, a může-li, i také pjsemně; učiti ge má weřegně i sankromně, w chrámu a we škole, w zpowědnici a w domácjm přjbytků; učiti ge má w gisté ustanowené časy a při každé dobré přjležitosti; učiti ge má buď nepřetrženau dlauhau řečj, anebo přátelským s nimi rozmlauwánjm; učiti ge má tak, aby gak rozum gegich byl oswjcen a důwody přeswědčen, tak i srdce bylo pohnuto; učiti ge má tak, aby wšickni negen wěřili, což wěřj cjrkew Kristowa, nýbrž aby pewně a nepohnutě wěřili, aby wěřili s radostj a s očitým potěšenjm, a aby, gakž wěřj, tak i gednali. Ústa tedy

tohoto wysoce důstojného nowého pastýře vašeho zwěstowati wám budau negen lidskou maudrost žiwota, ale spolu také maudrost, s nebe na zem přišlau, zwěstowati wám budau swatoswaté slowo Božj. On powede školnj vaše djtky k maudrosti křesťanské, a mlékem wjry swaté autlá srdce gegich ku ctnosti a nábožnosti wzdělá; on dospělé syny a dcery vaše powede na pastwy žiwota, a na tu cestu, na kteréž newinné kwetau radosti, a kteréž wede i do nebe; wás wšecky, wšecky bez rozdjlu powede k Bohu a k Ježši Kristu; medoljbezným domlawánjím swým o to se přičinj, aby hřšjnji powstali z kalužin hřjchu, a k Bohu se obrátili; wšickni z úst geho uslyšje, co každého ku ctnému žiwotu budj, sjlj a rozpaluge, a co každého w žiwotě i při smrti těšj a spokojuje.

B) Budeť ale také rozdáwati swátosti, budeť konati weřegné služby Božj. — Po předrahém pokladu slowa Božjho cjrkew Kristowa nic nemá wzácněgšjho a swětěgšjho, než zřjzené Kristem swátosti, a sedmero swátostj těchto biskupowé a kněžj wěřejm rozdáwati magj. Wám; Neymilegšj w Kristu, i tento nowý pastýř wáš swátostmi slaužiti bude; on zehnatí bude manželské swazky vaše; a djtky, od Boha manželům křesťanským udělené, křtem swatým w blaheslawenau smlawu s Bohem uwede; on w zpowědnici držeti bude kljče Petrowy, by kagjojm hřšjnjkům bránu milosrdenstwj Božjho otowřel; on bude neyswětěgšj obět smřenj a lásky Božj za wás přinášeti, a krmiti bude nesmrteđlné duše vaše pokrmem angel'ským; on swatoswaté tělo Kristowo i k nemocným a umjragjcm horliwě donášeti, a poslednjm swatým pomazánjím na cestu na onen swět ge sjlití bude. — Den co den ho uwidje w poswátném rauchu kněžském státi u oltáře neywyššjho! Když uslyšje a wysoka wěže hlalol zwonů: on na tomto swatém mjestě bude připrawen, aby pěl chwalu Božj, aby s wámi ruce swé zpjnal k nebi, a wolal o božské smilowánj. On zde sprawowati bude pobožnost wáši, on zwláštňj o to bude mjeti péči, aby zde w tomto prawém domu Božjím panowal slušňj pořádek, aby zde wšecko k srdci mluwilo; a aby požeňhánj s neyswětěgšj swátostj, processj, pohřbowé a wůbec wšickni od Cjrkewe ustanowenj swatj řádwé slušně a pohnutelně konáni byli.

C) Wězte ale, Neymilegšj w Kristu, že On na pauhém wyučowánj, rozdáwánj swátostj a na správě weřegné úcty Božj nepřestane; nýbrž i o křesťanskou kázeň mezi wá-

mi pečowati bude. Abyste zachowáwali nakjzenj Cjsa-
řem pánem a zemskau wládau wydaná, o to pečngj swět-
štj páni a auřadnjci waši: abyste ale wůli Božj pluili,
abyste žiwi byli wedlé učenj Kristowa, aby mrawy wa-
še byly mrawy křesťanské, na to hledj kněz, o to peču-
ge správce duchownj. I vašemu wysoce ctěnému no-
wému pastýři welmi mnoho na tom záležeti bude, aby
rodičowé opravdu maudře a laskawě wychowáwali djtky
swé, děti pak aby gim opravdu poslušny byly; mnoho
mu na tom záležeti bude, aby manželé zachowáwali wěr-
nost a poctiwost manželskau, a mládenci a panny či-
stotu a newinnost ukazowali; mnoho mu na tom záležeti
bude, aby všickni pospolu w křesťanské swornosti žiwi
byli, aby geden druhého netrápil a neutiskowal, aby chudj
nacházeli obžiwu swau, aby žádný nebyl rozpustile a bo-
haprázdne žiw, aby každé pohoršenj, a wšelij zlj a
škodliwj obyčegowé wymjseni byli. Na tom gemu zá-
ležeti bude, a protož bude pečliwým dozorcem wašjm,
a wašjm napomjnatelem, wašjm duchownjm soudcem,
wašjm otcowským, wljdným trestatelem. Pečowati bude
o křesťanskau, Bohu milau kázeň, u prostřed wás; pa-
mětliw gta slow apoštolom Pawlem mluwených: „Ponaukey
budťo lidem whod, neb newhod, tresci, žehfi, napomj-
ney we wšj tichosti a maudrosti.“ II. Tim. 4, 2.

D) Kněz, duchownj pastýř ale i k tomu gest za-
wázán, aby swěřeným sobě lidem sám dáwal příklad
křesťanského žiwota. Kněz může a má býti maudřegšjm,
nábožněgšjm a lepšjm nežli gsau ginj lidé; ale i ney-
wýborněgšj wyučowánj gehu málo prospjwá, ginák-li
žiw gest, nežli wyučuge. Což za tau přjčinau Ježjš
Kristus apoštolám swým powěděl, to wšechněm duchownjm,
kněžským osobám powěděl, řka: „Wy gste sůl země,
wy gste swětlo swěta. Tak swět swětlo waše před lidmi,
ať widj skutky waše dobré, a slawj Otce wašeho, kterýž
gest w nebesjch.“ Mat. 5, 13 — 17. Ó bude, bude
zagisté tento wysoce welebný nowý wáš duchownj pastýř
tau Kristem gmenowanau solj země; abyste, widauce
wlastnj gehu chuť ke wšemu dobrému, i také wy prawě
chuti k swatému náboženstwju měli, a křesťanské obco-
wánj sobě obljbili. On bude tau welikau swjci, na swj-
cen postawenau; swjtiti wám bude neauhonnostj wěrného
služebnjka Božjho, swjtiti wám bude k šlechetnému ži-
wotu wlastajm krásným příkladem swým. Budeť on w
každém ohledu dobrým pastýřem; wěrně a horliwě ko-

nati bude kněžský úřad swüg u prostřed wás ; a bdjti bude, aby mu žádný z wás, gemu swěřených, nepřišel k ztracenj. Budte gen také wy dobré a wěrné owce gehu, gen také i wy naplňte a zachoweyte wšecko, *čjmž osadnjci duchownjm spráwciim swým gsau zawázáni a powinni.* O tom mne poslyšte w djlu druhém.

Djl druhý.

Usazuge u wás, nábožnj farnjci Augezdštj, prozřetedlnost Božská důstogného a horliwého pastýře ; budte wěrné owce gehu, owce dobré, owce dle slowa Kristowa, gešto dj, že owce znagj pastýře swého, slyšj hlas gehu, a následugj ho. Gázawjráám hlawnj powinnosti waše, ku kterýmž státi máte, wtrogj této částce: *Ctěte pastýře swého, důwěrně přigjmejte učenj gehu, a we všem slušném a spasitedlném budte mu podrobeni a poslušni.*

A) Prwnj twá powinnost, nábožná farno Augezdská, k duchownjmu, pastýři twému gest prawá, srdečná uctiwost. Ctj, anobř bogj se lidé swětských předstawených swých, a welmi se před nimi njžj a kořj. Nehanjmť mrawu toho, to gediné připomjnage, že nad to výše duchownjch spráwci si wážíti, a wšecku možnan uctiwost k nim ukazowati gsau powinni. Swětský předstawený nwtiti může negednjm způsobem poddaných swých, a meej a násilnými prostředky ku poslušenstwj ge puditi a hnáti může: zdali ale i duchownj pastýř nujejech má prostředků? Smj-li on swětské moci užjwati a sobě přiwlastňowati? Gestli si ho někdo newšjmá a newázj, může-li mu wučowanjm swým a konánjm poswátých služeb a řádů býti prospěšen? Wzdělá-li se kdo na kázanj anebo na mši i toho kněze, o kterémž potupně smeyšlj, a kterýmž pyšně pohrdá? Nehleďme na osobu kněze, nýbrž powažme auřad, kterýž wykonáwá. Ó, gak čestný, gak důstogný, gak swatý gest auřad gehu ! Kdo i w neymenšjm počybowati může, mělli-by swého duchownjho Otce w uctiwosti mjti? Swatj otcowé cjrkwé katolické, wznešenost, hodnost a důstognost kněžského stawu welebjece, dj, že kněžj gsau obzwláštnj dědicowé Kristowi, bogownjci Božj, zdi cjrkwé Kristowy, swětlo žiwota, slaupowé wjry, wádeowé stáda Božjho, opatrownjci choti Kristowy, přátelé a domácj Božj, pomocnjci Páně, wyslancowé Božj, ředitelowé domu králowského, a prostřednjci mezi Bohem a mezi lidmi. Swatý Augustin pra-

wj: Gaká gest mocnost kněžj, gaká aučlnřwost anřadu gegich, když tagemstwj králowstwj Božjho wykładagj, když řjdj cřrkew Kristown! Králům gsau swěřena řela lidská, napsal swatý Jan Zlatoústý, kněžjm ale swěřeny gsau duše lidské; králowé odpaušřegj tresty řešesné: kněžj ale duchownjch pokut zbawugj: králowé wogny wedau s buřiči: kněžj ale bogugj proti řáblům, obcházegjcm stádo Božj, aby ge pohřlřli. Mám-li wás přřčřnau poctřwostř, kněžjm powřnřné, zawěstř do pjsem swatých? Maudřý Sirach uřj: „Cři Boha ze wšj duše swě, pak ale ku kněžjm uctřwě se měg.“ Swatý Žalmřsta wolá: „Nedotřfkeyte se pomazaných mých, anřž co zřeho řičřte gim.“ Na kněžj se wztáhnautř mohau slowa Kristowa, pyšným gich pohřdatelům mluwená: „Kdo wámř pohřdá, mňau pohřdá.“ Wy tedy rozmřljř osadnjci Augedšřj, sřdečně cřjři máte nowého pastřře swěho, netolřko proto, že gest pomazaným sluřebnjkem cřrkewnjm a řčastnjkem králowského kněžstwj Kristowa: nýbrž i proto, že opravdu welebným, dwogj cři hodným gest kněžem, kterých řpošřolského duha swěho a pastřřřskau horřiwost swau gřž skutkem dokázal. Těžký, negednomu nebezpečenstwř wystawený gest anřad kněžský: wařte si pastřře swěho, aby s potěšenjm a s radostř u wás konal duchownj anřad swůg.

B) Přřwozugi gřž také druňau powřnnost křestřanských farnjků k duchownjm pastřřřm gegich. Důwěrně přřgřmatř magj wyučowánř gegich.— Přřrozeným i božským zákonem to gest zřjzeno, aby syn otce, řák učitěle, sluřebnjk pána, poddaný wrchnostř swě důwěrně se držel, a kařdý k mysli a k sřdci řeči, wýstrahy, napomjnánř a rady gegj přřpanšřel. Powřnen-li gest duchownj spráwce swěřený sobě lid wyučowati prawđám náboženským: nenj-li weřkoren lid powřnen, uřř nastawowati k učenř tomu? Má-li se kázanř geho w prázdném chrámu rozřehati? Má-li k necřtedným mluwřtř zřdem? Žádnř pak nerci, žeby wyučowánř kněžského nebylo potřebj, neb které pod nebem uměňj přřed uměňjm náboženstwř má přředek? Anebo kdo se smj honosřti, žeby gřž wšem, což k wřře swatě náležj, dostatečně rozuměl? Zdali řlowěku to, řemuž se gřž gedňau naučil, opěť z mysli newycházj? Nenj-li toho welice potřebj, aby wřra řas od řasu w duři kařdého sjlena a občerstwowána byla? I také to buď od nás powářeno, že pokładowé maudřostř, w knihách zawřenř, wám gsau nepřřstupň, a že weřegně wyučowánř kněžj ne-li gedňým, tedy aspoň hlaw-

njm gest prostředkem, kterýmž se s Bohem Wašjm a s Ježíšem Kristem seznámitj můžete. Wysoce otěný nowý váš duchownj otec horliwým bude učitelem wašjm: budete wy gen prawj učedlujci geho, a rozum a srdce ochotně otwřeyte wyučowánj geho. Kdy byste slowu geho wěřiti, a na prawdu toho, což přednášegj ústa geho, zpo- léhati nechtěli: žádnému byste pak bezpečně wěřiti nemohli, a byli byste gako opuštěni, na mylných, ne- bezpečných cestách žiwota odewzdáni sami sobě. Znáť prawdu duchownj pastýř váš, a wěrně a upřjmě praw- du wám zwěstuge: a proto by tjm wětšj byl hřjch váš, kdy byste si newšjmali wyučowánj geho.

C) Dokazugte ale také k nowému duchownjmu Fe- diteli a předstawenému vašemu prawu poslušnost — Mi- lugeť wás, a na dobré cesty wás wede: možná-li tedy, by mu kdo podroben býti nechtěl? Nic wám rozkazowati nebude, leč gediné to, což slaužj k lepšjmu duše wašj: možná-li tedy, by si kdo newšjmál rozkazů geho? Po- slauchagj-li lidé swětšké wrchnosti z bázně a strachu: nemagj-li duchownjch, otců a pěstauků swých poslaucha- tí z prawé, upřjmné lásky? Zprávce duchownj nechce přjčinau farnjho lidu swého, gednau mjtí těžké odpowjda- nj; wj, co swým duchownjm owěičkám mluwj, k čemu ge wede, co welj a přikazuge; wj, že w konánj swatě- ho auřadu swého Božjm gest zástupnjkem, a že Bohu gednau přjsný počet z auřadwánj swého wydáwati bude: za tau přjčinau swěřený gemu lid na upřjmný aumysl a dobrau wůli geho zcela se zpolehnauti, a řizenj geho ochotně se podrobiti může. Budte i wy, Neymilegšj w Kristu, srdečně odewzdáni duchownjmu pastýři swému; a zdálo-liby se wám některé nařizenj geho nebýti prospěš- né, nereptejte hned, a nebudte mu odporni; onť wždy dobře o wás smeyšleti, on wždy prospěšně wás pečowati bude. Pámatugte na slowa apoštola Pawla, w listu geho k Židům pronešená: „Poslušni budte správců swých, a poddáni budte jim; neb oni bdj nad dušemi wašimi, a gednau z toho počet klásti budau; aby to s radostj činili, ne ale s stý- skánjm.“ Žid. 13,17. Budte radostj, budte potěšenjm nowého duchownjho pastýře wašeho; ulehčugte mu těž- kosti auřadu geho, a skutkem toho dokazugte, že neučj, newzbuzuge a nenapomjná nadarmo.

Ale giž dosti gsem mluwil i o wašich powinnostech, Neymilegšj w Kristu, o powinnostech k tomuž wysocě důstognému nowému pastýři vašemu; uuj giž s přiwo-

lenjm srdce wašeho skončiti mohu řeč swau.—Ale skónawage řeč swau, geště k tobě, Otče w nebesjch, se obracugi, tebe prosjm a žádám, abys ty sám požehnati ráčil společný swazek duchownjho pastýře tohoto s těmito shromážděnými zde dobrými owetkami geho, a gak ge tak i geho sjlil k ostřháj swaté wále twé. Oswět kněze, genuž gsi swěřil částku stáda Kristowa, oswět ho a zmocni na přjmluwu swatých patrolú chrámu tohoto, aby wyučowánjm, rozdáwánjm swátostj a kouánjm služby twé, aby pečliwostj o křeštánskau kázeň mezi swými a přjkladnostj žiwota swého rozmáhal čest a sláwu gména twého a duchownj dobré djtek twých. Budiž ale také se stádem geho, aby všickni, gež gsi oddal pastýrské pěči geho, prawau k němu měli wážnost a uctiwost, aby se ma všickni důwěrně dali wyučowati, aby ma všickni ochotně byli podrobeni a následowali hlasu geho. Gakož nynj pastýř a owce zde shromážděni gsau w swatém přjbytku twém: tak gim popřeg, aby gednau i w nebesjch spolu shromážděni byli; a my všickni s tebou, Bože, na wěky wěků se radowali. Doyž to nebeská láska! Amen.

O s p á l e n j m r t w ý c h.

Od

Jan a Valer. Jirsjka,
faráře Minického.

We všeobecných německých nowinách *) našjká*si někdo w listu z Mnichowa od 21. Prosince roku minulého, že gediný hřbitow hlawnjho a sjdelnjho toho města nebylby mohl všech těch mrtwých přjgiti, kteréž mu „Cholera morbus“ odesjlala, kdyby déle tam ta všekrotná nemoc byla swé moci provozowala. Štěstj bylo, že zúřiti přestala, neboť giž přj se mluwilo o tom, by geště

*) Augsburgger Allgemeine Zeitung.

geden hřbitow k sewernj straně města byl wzdělán a u-
stawen. To powěděw, dokládá ten ctný pan dopisowatel,
*„že tyto hřbitowy wětšjm městům brzo budau za bře-
meno, a žeby mnohem lépe bylo, mrtwé spáliti.*

Kdoby se byl za těchto našich časů takowé hospo-
dárnosti a rukotržnosti nadál! Giž se ani mrtwým kau-
sku země nepřege! Nebyl gsem w Mnichowě, ale mám
za to, žeby slavné město to nikoli neschudlo, by i ně-
gaký geště kus země na hřbitow obětowati muselo. Má-
te-li mjsta dosti pro pěkné a krásné zahrady, pro utěše-
né procházky, pro skwostné konjry, pro nádherná di-
wadla: přegte také mrtwým swým bratřjm kausek země.
Tjm země Baworská neschudne, odpadne-li z powrchu
gejho, 1382 zeměpisných čtweretných mil obnásegjeho
něgaká takowá mjle na hřbitowy.

Pan Mnichowan mělby giti k starým Egypčanům do
školy, a od nich se učiti, těla mrtwých w poctiwosti mji.
Egypčané mrtwým swým skwostná, nádherná stawenj
wzdělávali: my gim aspoň kausek země přegme.

Něčehos giného má se také spálenjm mrtwých do-
giliti. *„Powěťj prý by se takým během čistilo, ge-
što teď ustawným krobí wypařowánjm smrtedlnými
gedy se znečistuge.*—Zde se ze zkušenosti mluwiti ne-
dá; nebo gakéby w Baworjch powěťj bylo, kdyby mrtwá
těla se wjce w celosti swé nepochowávala, nobrž páljwala,
toho geště nikdo nezkusil. Mrtwých těl wypařowánj gest
tomu škodno, kdož na blizku gich se nacházj. Neyškod-
liwěgšj gest tedy dotud, dokud se ta mrtwá těla w lid-
ských přjbytejch chowagj. Daufáme ale, že snad pan
dopisowatel Mnichowský nemá na mysli, by lidé hned za
tepla ze smrtedlného lůžka nešeni byli na oheň. Toby
owšem snadně neprošlo, nebo nikdo by si nedal milého
swého teď práwě zemřelého tak brzo z náručj wytrhnauti.
Aniž mnjme, aniž wěřjme, by sám pan dopisowatel z to-
ho welice byl potěšen, že až gednau duši wypustj, hned
geg poneseu na oheň a spálj. Znamenj smrti gsau druh-
dy welini negistá, to nám doswědčugj lékařowé. Nic na
skutečnau smrt bezpečně neukazuge, leč wšeobecné po-
rušenj. Tau přjčinau welemaudře nařizuge naše otcowská
wláda, by nikdo pochován nebyl, dokudby od geho po-
slednjho wzdechnutj 48 hodin nebylo odprželo. Máme
pak za to, znečistuge-li se kdy mrtwými powěťj, to že
se děge w tom čase, než mrtwola do země přigde; do-
stala-li se ale giž, gakž poručeno gest, tři lokte pod

zem, málo že působí na zevnitřní vzduch. Než deyme tomu, čehož i nezapjráme, že páry poněkud a v gistých případech gsau nezdravy. Komu to ale škodí, gešto. giž hřbitovy napořád od lidských vzdálení gsau přjbytků? Od lidských přjbytků vzdálenj hřbitowowé a náležitě hlubocj hrobowé nehrubě powětrj znečišngj, a pakli předce poněkud ge kazj, neškodj to tak tuze. Alespoň swět geště stogj, ačkoli se od dáwna mrtwj zahrabugj. Aby ale powětrj se dokonce nio nekazilo, museliby se mrtwj hned za tepla na oheň nositi, což by negen nelidské a ukrutné, alebrž i nemožné bylo. Či snad má se powětrj těmi ohnjčky, kterýmiž mrtwoly w popel magj býti obráceny, čistiti? Risum teneatis amici! Kdyby se celá Šumawa (český les) zapálila, můž býti, žeby se na několik dnj powětrj východnjho pomezj Baworského očistilo.

Slowútný pan nawrhowatel *w duchu giž widj domy a ulice, zahrady a procházky w Mnichowé a w okolj geho ozdobené krásnými popelnicemi.*“ Dobře že to wšecko toliko w dachu widj; w skutku toho neuzřj, kdyby geště sto let žiw byl. Gak prý by to krásné bylo, patřiti, an zde pod stromem, tam na krásném slaupu stogj obraz zaslaužilého muže, a wedlé obrazu nádoba s popelem geho! My nic nemáme proti krasowědeckému citu pana dopisowatele. Mnohé oko zřj tam krásotu, kde gj giné nenalezá. Chuti lidské gsau rozdjlné! Geden sobě oblibuge obrazy a wyrytá gména mrtwých s popelnicemi wystawené na domjch, po uliojch, w zahradách a w hágjch. Ginému se zase ljbj, a k wyššjm a swětěgšjm wěcem pozdwihuge ho patřenj na gisté tiché, welebné, poswěcené, zdj ohražené, křjžem a ginými známkami nestjhlého milosrdenstwj Božjho ozdobené mjsto, gemuž wúbec hřbitow se řjká, kde bez rozdjlu geden podlé druhého, cožby mnohý owšem byl za žiwa těžce nesl, položen býwá, a kde všickni w swatém pokogi, w bratrské lásce a blahoděgné naděgi, že gednam zase wstanau w gednom dni, podlé sebe odpoějwagj. Smutné by to bylo, kdyby to giž tak daleko bylo přišlo, aby se nám protiwili křjže, oškliwila wšecka památná znamenj wykaupenj našeho. Smutné by to bylo, kdy bychom giž ani pohledu na hřbitow nemohli sněsti; kdyby mjsto to poswátné, tolika slzami skropené, tolika nábožnými modlitbami poswěcené, tolikerými milostmi swaté wjrypožehnané, nemělo nábožnému člověku gistégšjm a bezpečněgšjm

rukogemstwjm útěchy a naděje býti, než ty všecy krásné zahrady a procházky, háje a lesy, domy a ulice páně Mnichowana, kteréž popelnicemi ozdobiti chce. My nevjme, co slowútný pan dopisowatel smýšlj wúbec o swatých cjrkwe katolické otcjeh a učiteljch, aniž chceme oswjcené a všewědaucj maudrosti mnoha přeučených pánu takowé nelibé gho ukládati, by důwodům z wážnosti swatých lidj wzatým hned wěřili. Než toliko prosjme, by také nám na wůli dáno bylo, mysliti w přjcině té věci, což chceme, a což za dobré uznáwáme. A protož nechť nám to pan dopisowatel za zlé nepokládá, že u nás wjce platj swatý Auğustin, než všickni ti, gimž se hřbitowy protiwj. Gižť pak tento swatý otec celau knihu sepsal „de Cura pro mortuis.“ A w této kuize negen pěkně, nýbrž i gadrně wykládá, že owšem všecy sláwa a ginj zewnitřnj obradowé mrtwým nic neprospjwagj, gešto gen k utěšenj žiwých se řinj: nicméně, dokládá, že to docela gináče gest s pobřbem na poswátném mjstě. Tuto že mnoho gest, což i mrtwému k útěše platně slaužj, a gistým rukogemstwjm gest naděje lidské a milosrdenstw Bjžho.

Kdo chce něco schwáliti, musj toho užitečnost prokázati. I slowútný pan dopisowatel z Mnichowa gmenuge swé nawrženj „*eine wahrhaft nützliche Ansicht*“, a však toliko gmenuge, ale nedokazuge. Aneb snad ta celá užitečnost nawrženj toho záležj w onom swrchu omluweném wzduchu čistěnj? Nikoli, ctěný pan Mnichowan i giné geště uwádj přjčiny, za kterýmiž by hned na mjstě pochowáwanj či zahrabowanj mrtwých staweno, a pálenj gich mělo býti wúbec uwedeno. Kdyby se geho „opravdu užitečné“ nawrženj přigalo a k mjstu přiwedlo, laciněgšjm způsobem bychom prý se mrtwých swých zbawili, než gak nynj se to děge. Mámeť prý za těchto našich časů welmi mnoho chemičných prostředků, gimížby se dala snadno i málem dřwj mrtwá těla spáliti. Tau přjčinau nazýwá wážený pan nawrhowatel nawrženj swé negen „*heilsam*“, nobř i „*wohlfeil*“. Nenjť nám známo, gakých by ctěný pan Mnichowan chemičných prostředků užjwal; mysljme si ale, žeby i tito prostředkowé zadarmo nebyli, a žeby i ti počestnj paliči, gichžto poctiwý cech a pořádek by teprw řjm během nastal, zadarmo to nedělali. Aneb má si snad každý mrtwého swého miláčka sám spáliti? Negsme všickni chemikowé, aniž se známe všickni w těch lučebných hmotách, kterýmiž lid-

ské tělo spáliti lze, aniž všickni máme to srdce, nésti miláčka svého na oheň. Neyposléze se domnjáme, žeby snad při všech těch výborných chemických geho kyselínách, wodičkách, soljch, olegjch a lučawkách snad mnohem wjce dřjwj k úplnému celého těla spálenj potřeby bylo, než ho gest ted' potřebj na udělánj rakwe, a že následowně to slowo geho „*auch mit wenig Holz*“ nenj docela prawdiwé. Ale však deyme tomu, žeby to pálenj mrtvých nic dokonce nestálo, a zadarmo bylo. Proč medle máme se práwě zde učiti hospodárnosti? Chceme-li začjti hospodařiti, začněme u sebe, a ne u mrtvých swých přátel a miláčků. Neutráceme ginudy marně peněz a statkůw; nebudme marnotratni w pokrmu, nápojch, oděwu, přjbytku a všelikém náradj; hospodařme tam, kde slušno a náležito gest hospodařiti, pak nebude nikomu s obtžjenjm, mrtvého svého slušně pochowati.

Dále se domnjá ctný pan dopisowatel Mnichowský, *žeby prý sprostý lid nic proti takowému pálenj mrtvých neměl, kdyby se mu to gen maudře předložilo a wyswětlilo.* Toby se teprw widělo, gakby to lid wykládal; gá mysljm, že ne na tu neylepšj stránku. Obecný lid geště tak znamenitě we filosofii nedospěl, by mu wše gednostegné bylo, tak-li aneb gináče se nakládá s mrtwým tělem přjbazných a přátel. Sprostý člowěk, anobř i mnohý práwě oswjcený wzdělanec takým špatným w přjčině této gest filosofem, že autlým a upřjmným srdcem miluge i mrtvého miláčka svého, a že i po smrti geho u velké poctiwosti chowá to mrtvé a všeho citu giž zbawené tělo geho. Negednau by se rádi lékařowé we wnitřnostech mrtwému párali, a trochu mu do nich nahlédli: ale však ač snažně za dowolenj prosj, nebývá gim předce od pozústalých přátel dopuštěno. Gsauli tedy mnozj tak tuze nezdwořilj, že cos takowého ani pánum lékařům na velké gich naléhánj a prošenj nedowoluj: bezpochyby tjm méně by dowolili, aby tělo mrtvého drahauska lučawkau, olegem, solj, kyselinami a ohněm wařeno, pařeno, praženo, škwařeno, páleno bylo. Takowau lásku i k mrtwým, citu giž zbaweným tělům nazwe suad mnohý z nyněgšjch oswjconých filosofů — láskau přepiatau a nerozumnu. Obecnj lidé ale, kterjž, gakž prawjno giž, takowé maudrosti do sebj geště nemagj, nepřestáwagj miláčky swé po smrti gich tautěž láskau milowati, kterauž ge milowali, an geště žiwi byli. Neywětšj chyba sprostého lidu gest tedy ta, že wre-

legi, silněgi a trwanliwěgi miluge, a že wůbec má wjce lásky do sebe, nežli mnohý filosof. Až se tedy gednau a chyba napravj, totiž až lásky mezi lidmi ubude, aneb až docela ze swěta zmizj, potom by snad „*welmi užitečné a laciné nawrženj*“ pana dopisowatele Mnichowského k mjstn mohlo přiwedeno býti. Nynj ale, wida, gak to stogj, něchtěl bych nikomu raditi, by lid k tomu nutil; nebo mohlo by se mu snadno přihoditi, žeby se mu giž před smrtj těch olegů, lučawek, solj a ohňů chemičných či nechemičných dostalo. Až posawáde gest mnoho lidj, kterjž s Jakobem nechtj býti pochowáni w Egypťe, nýbrž w hrobě předků swých, a gimž by se protiwilo, kdyby měl popel gegich po zahradách a hágch, po stromch a domch w popelnicch, by i sebe skwostněgšj byly, rozwěšen a rozstawen býti. Až podnes gsau lidé, genž gako onen starý prorok w Bethel na smrtedlném kůzku swém prawj k synům swým: „*Když umru, pochoweyte mne w hrobě, w kterémž muž Božj pochowán gest: podlé kostj geho položte kosti mé.*“ (3. Král. 13, 31.). A wděnj i milugcej synowé by si to za hřch pokládali, kdyby otce swého tak, gakž poručil, nepochowali.

Posléz dokládá pan nawrhowatel: „*Ich glaube kaum, dass die Theologen der christlichen Kirchen gegen die Verbrennung etwas Gegründetes einwenden, und sich dagegen auflehnen dürften.*“ Kdyby se pan nawrhu podawatel nebyl dotknul bohomluwců, nehylibychom ani slowa řekli proti geho nawrženj, nobrž byli bychom dopis geho přežteli, i mlčenjm pomínuli. Poněwadž se ale wýslovně odwołáwá na bohoslowce, že ti nic proti tomu mjtí nemohau, chtjc nechtjc byli gsme k tomu připazeni, mjněnj swoge progewiti, by se nezdálo, že se s njm snášjme. Nechci mluwiti gako katoljk, genž wj, že „*drahá gest před obljčegem Páně smrt swatých geho,*“ (Žalm. 115, 15.) a že „*ostřjhat on wšecky kosti gegich, aby nebyla zmařena žádná z nich.*“ (Žalm. 33, 21.). Nechci mluwiti gako katoljk, kterýž wj, w gaké uctiwosti chowali prwnj wěřejej těla swatých swých, tak že gedni tělo swatého Ignacia z Řjma na swých ramenau nesli až do Antiochie, a ginj tělo swatého Polykarpa, genž gim dražšj než zlatu a stříbro bylo, uctiwě w slušném mjstě pochowali. Nechci mluwiti gako katoljk, genž z pjsma swatého (4. Král. 13, 21.) má, že milost Ducha swatého spočjwá týž a týž na tělch mrtwých, „*mo-*

hauc skrze ně působiti zdzraky.“ (S. Ephrem. In Enc. omn. Mart.). Nechet mluwiti, gako katoljk, genž wždy má před očima slowo swaté, neomylné cirkweswé: „*Těla swatých mučedlnjků a giných, kterjž s Kristem obcowali, kteráž byla žiwými audy Kristowými a chrámy Ducha swatého, též budau od něho k žiwotu wěčnému wzkrjšena a oslawena, magj se od wěřjck ctjti gakož takowá, skrze něž se lidem od Boha mnoho dobrodinj udjly.*“ (Concil. Trident. sess. 25.). Ne gako katoljk, nobrž gen gako křesťan chci mluwiti ku křesťanu. Křesťané nenásledowali ani obyčege Řjmanů, genž mrtwá těla páljwali, aniž obyčege Peršanů, genž ge šelmám předhazowali, aniž obyčege Egypťčanů, kterjž ge balsamowali a nezahrabawali; nobrž následowali obyčege lidu Božjho, gakž giž od počátku bylo. Umřel Adam, a pohřben gest na hoře Kalwarii. (Cyprian. de resurr. Chr. — Ambros. ep. 19. — Augustin. fer. C. Dom. 1. Quadrag.) Umřel Jakob w zemi cizj, a pohřben byl w zemi zasljbené. (1. Mogž. 47, 29.) Umřel Josef, a po 150 letech pohřben byl w hrobě předků swých. (1. Mogž. 50, 24.) Umřela Sara gsauc přjchozj a pohostinu, a Abraham gj wyžádal od Heth práwo k hrobu (1. Mogž. 23.) Umřela Debora, chůwa Rebekey, a pochowána gest byla při samé hoře Bethel. (1. Mog. 35.). Umřela Ráchel, a pochowána gest byla na cestě, kteráž wede k Effratě. (1. Mogž. 35, 19.). Podobně tak Isáka pochowali gsau Ezau a Jakob synowé geho. (1. Mogž. 35, 29.) A tak i Křesťané přjkladem lidu Božjho poučeni s welikau uctiwostj pochowávali swé mrtwé. Těla mrtwých a gich hroby po wšecky časy byly u weliké cti a šetrnosti. Křesťan wěřj w těl wzkrjšenj, a způsob geho pochowáwanj práwě gest krásný obraz zbožné a blahočinné této wjry. Týmže mrtwých těl do hrobů kladenjm překrásně wjru swau netoliko dáwa na gewo, nobrž i w sobě zbuzuge a slj. Gakož semeno, kteréž se rozsřwá, wygde a w nowý strom se rozkládá: rowně tak danfá i křesťan, že gednau geho tělo z temna hrobu wzegde, že ožiweno a oslaweno bude. Křesťan mrtwé tělo bližnjho swého powažuge tedy negen za schránku nesmrtedlné a pro nebe stwořené duše, negen za chrám Ducha swatého, nobrž i za swaté sjmě, kteréž se do země dáwa, by gednau z něho wyrostlo tělo nowé, tělo oslawené, tělo duchowuj, tělo nebeské. A to mage na mysli swé, nebýwá uweden w pokušenj, na mrtwá těla smělau ruku, položitj, a gim

nečest činili, noprž chová ge w neywětšj počtiwosti, ma-ge se k nim šetrně a pobožně. Tato uctiwost, kterauž křesťané hued za prwnjch časů cirkwe k mrtwým měli, samému odrodilému Julianowi tak se zaljbila, že w listu k neywyššjmu swému pohanskému knězi učiněném weřeg-ně se prohlásil, trojg věci žeby si žádal mjtí w pohanstwu, „lásky k cizincům, počtiwého mrtwých pochowánj, a čistého, neposkwrněného žiwota. (Epist. 49. ad Arsacium). Gestliže stařj Egypťané, by wjru swau w nesmrtedlnost duše a budaučj těl wzkrjšenj (Recherches philos. sur les Egypt sect. 7. tom. II. pag. 123.) na gewo dali, a w sobě zbudili, těla mrtwých swých drahými mastmi balsamowali, a pro ně stkwostné i nádherné schránky wzděláwali: proč by neměl křesťan „nawrátiti se do země, z kteréž wzat gest,“ (1. Mogž. 3, 19.) a w kteréž gednau těle geho má opět ožiweno býti?

Neyposléze nemáme za giné, než že také mrtwých pálenj se dokonce protiwj přirozenému citu; že se wzpjrá a přjčj proti přirozenj; žeby to byl násilný a nikoli přirozený spůsob, mrtwé odsud odbýwati; žeby to byla takeřka druhá smrt, kterauž by každé tělo podstaupiti muselo. Protiwj se to wěj lidskosti, všemu citu přirozenému. Ty noby, genž po cestách Božjch kráčely, ty ruce, genž nám dobře činily, ta ústa, genž tak milé a libé řeči knám mluwila, a čest a sláwu Božj prozpěwowala: ty wšecky audy, genž Bohu tak wěrně slaužily, genž se Kristu Pánu w službu oddaly, genž byli gsau „audowé Kristowi a chrám Duchu swatého“ (1. Kor. 3, 17.), a genž gednau s Kristem w nebi kralowati magj, když z nich duše wyšla, nésti na oheň, a takměř ge w niweč utwěsí! My tedy nikoli nepřijmáme onoho nawrženj, my nechceme ani giných spáliti, ani sami nechceme spáleni býti; neprž gakež sami sobě, až z tohoto swěta segdeme, přegeme hrobu, rovně tak i wšem giným ho žádáme.

M o d u s

candidatos in Ordinem Eremitarum

Sti. Patris Augustini

recipiendi atque induendi.)*

Praemisso examine a Fratribus in capitulo congregatis quoad patriam, parentes, vitam ante actam progressumque in studiis candidati, ipse novitius futurus, praemissis trium dierum exercitiis a novitiorum Magistro, qui eum antea jam de modo misericordiae petendae diligenter instruxit, in ecclesiam, ubi reliqui Fratres congregati sunt, ducitur; ubi ante altare coram Priore provinciali prostratus, exhortationeque praemissa interrogatus ab illo: „*Quid petis?*“ respondet: „*Misericordiam Dei et vestram societatem.*“ Deinde Prior provincialis jubet eum surgere, verum super genua tantum, et dicit ei: „*Fili charissime! misericordiam Dei tibi dare non valemus, sed bene credimus, tecum factam fuisse, quando Dominus Deus te inspiravit ad ingressum hujus s. Augustinianae religionis; ad nostram vero societatem te admittere contenti sumus, si ex parte tui non obstat aliquod ex impedimentis, in nostris constitutionibus notatis.*“ Tunc proponit Prior provincialis impedimenta, a candidato distincte inquirens an aliquo illorum teneatur, sequenti modo:

1. *Es ne matrimonio consumato ligatus?*
2. *Es ne aere alieno seu debitis in notabili quantitate gravatus?*
3. *Laboras ne occulto aliquo corporis defectu vel morbo insanabili?*
4. *Absolvisti ne studia philosophica cum competentium classium calculo?*
5. *Visne ea, quae a legibus ordinis novitiis nostris praescribuntur, rite et exacte observare?*

Ad quae, si candidatus responderit aliquo illorum impedimentorum se teneri: repellatur; si autem ab omnibus his se liberam dixerit, tunc Prior provincialis sequentia dicit: „*Cum igitur ex parte tua impedimentum*

*) Bude se w obřadech všech řeholj dle alfabetického pořádku pokračovati, čím mnohým whod přijti daufáme. Red.

nullum sit, et inclytum regni Gubernium tuae susceptioni quoque annuat, sicut moris est et oportet tuam tentabimus vocationem."

Dein vestibus saecularibus exiit Prior provinciali dicente: „*Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis*," respondente conventu, prouti ad omnes orationes finitas „*Amen.*" Dein imponitur ei habitus ordinis Priore provinciali dicente: „*Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis in nomine † Patris et Filii et Spiritus s. Amen.*" Et dom ei capucium imponit, dicit: „*Accipe jugum Domini, jugum enim ejus suave est, onus ejus leve, in nomine Patris &c.*" Porrigens ei cingulum, dicit: „*Accipe cingulum super lumbos tuos in signum castitatis et continentiae in Nomine Patris &c.*" Dein prosequitur: „*Dominus vobiscum. R. Et cum Spiritu tuo. Oremus. Adesto Domine supplicationibus nostris, et hunc famulum tuum benedicere dignare, cui in sancto nomine tuo eremitanae religionis habitum dedimus; ut te largiente devotus in eo persistat, et vitam percipere mereatur aeternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.*

Omnibus dictis cantatur a Fratribus congregatis hymnus:

Veni Creator Spiritus
mentes tuorum visita,
imple superna gratia,
quae tu creasti pectora etc.

V. *Emitte Spiritum tuum, et creabuntur.*

R. *Et renovabis faciem terrae.*

V. *Ora pro eo S. Dei Genitrix R. Ut dignus etc.*

V. *Ora pro eo S. Pater Augustini R. Ut dignus etc.*

V. *Dominus vobiscum. R. Et cum Sp. tuo.*

Oremus.

Deus, qui corda fidelium S. Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere.

Concede nos famulos tuos quaesumus, Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere, et gloriosa b. Mariae semper Virginis intercessione a praesenti liberari tristitia, et aeterna perfrui laetitia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens Deus, et quibus fiduciam sperandae pietatis indulges,

intercedente beato Patre nostro Augustino confessore tuo atque pontifice consuetae misericordiae tribue benignus effectum. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

His finitis novitium aspergit aqua benedicta, et a magistro novitiorum ducitur ad pedes Prioris provincialis, qui dicit: „*Charissime! Consuetum est in ordine nostro novitiis et praeter nomen baptismi et confirmationis, adhuc et aliud nomen cujusdam Sancti imponere; non ut sanctos illos, quorum nomine in baptismo et confirmatione recipere, colere desinant: sed ut praeter illos Sanctos etiam hunc colant et imitentur, cujus nomen in induitione obtinent; hinc tu, qui vocabaris N. nunc vocaberis N.* Quibus dictis novitius manum deosculatur Prioris prov. qui ei dat osculum tanquam signum spiritualis dilectionis atque socialis charitatis; et post eum idem faciunt et reliqui fratres congregati.

Dicto nunc a Priore prov.: „*Sit nomen Domini benedictum.*“ responsoque „*ex hoc nunc et usque in saeculum*“ addito, Fratres discedunt; atque tunc novitius a Priore prov. Novitiorum magistro, de regula et constitutionibus et aliis observantiis Ordinis instruendus traditur.

Quoad autem attinet Fratres laicos, illi non in ecclesia sed in choro, omisso verum omni cantu, ceteram eadem ratione, recipiuntur atque induuntur.

Modus et forma

faciendae professionis.

Simili modo, uti in induitione examine de aetate atque moribus professuti praemisso, nec non consensu totius conventus novitio donato, fratribus in ecclesia congregatis, Prior provincialis exhortationem facit ad professurum, in qua tria religiosorum vota solemnia, nempe illud obedientiae, paupertatis atque castitatis rite disponit; exhortatione finita iterum impedimenta in constitutionibus ordinis notata ei proponit, ad quae singula a professuro sincere respondendum est, an aliquo illorum teneatur, an non. Haec impedimenta sunt sequentia :

1. *Esne natus e parentibus fidelibus?*
2. *Esne matrimonio consummato ligatus?*
3. *Esne aere alieno seu debitis in notabili quantitate gravatus?*

4. *Laborasne occulto aliquo corporis defectu vel morbo insanabili?*
5. *Esne jam tribus integris annis in ordine nostro? (vel) Complevistine jam 24 aetatis annum ac novitiatum?*
6. *Visne libere et sponte profiteri?*
7. *Potesne haec tua responsa juramento confirmare?*

Quibus responsis dicit Prior prov.: „*Profiteri igitur in Nomine Domini.*“ — Nunc profiteus formulam suae professionis decantat in tono lectionum chori; haec formula est autem sequens:

„*In Nomine Domini nostri Jesu Christi benedicti Amen. — Anno nativitatis ejusdem millesimo — die — mense — Ego Frater N. filius patris N. atque matris N. natae N. Bohemus N. natus et baptizatus in ecclesia (parochiali vel alia) N. ad Sanctum vel Sanctam N., facio professionem, et promitto obedientiam Deo omnipotenti, et beatae Mariae semper virgini et beato P. nostro Augustino et tibi Eximio P. N. N. Priori provinciae bohemicae et omnibus successoribus tuis canonice intrantibus, et vivere sine proprio, et in castitate secundum hanc regulam ejusdem S. P. Augustini, usque ad mortem.*“

Nota. Ante decantationem formulae professionis, professurus regulam ordinis sanctamque Evangelium manu tangere utrumque deosculari debet.

His ergo finitis Prior prov. dicit: „*Et ego auctoritate qua fungor, accepto professionem tuam et unio te corpori mystico ordinis nostri, facioque te filium conventus nostri N. in Nomine Patris et Filii et Sp. s. Amen.*“ aspergitque eam aqua benedicta.

Postea dicitur: *Pater noster — Et ne nos etc.*
V. Imola Deo sacrificium laudis,
R. Et redde altissimo vota tua.
V. Domine exaudi vocem meam R. —
V. Dominus vobiscum R. —

Oremus.

Omnipotens sempiternae Deus, qui humanae fragilitatis infirmitatem agnoscis, respice quaesumus super hunc famulum tuum et larga tuae benedictionis abundantia inbecillitatem ejus roborâ, ut pro-

missa nunc vota, quae praeveniēdo aspirasti, per auxilium gratiae tuae, sancte, pie ac religiose vivendo valeat vigilanter observare, et observando vitam promereri sempiternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Finita hac oratione datur professo candela accensa in manum et a Fratribus cantatur hymnus S. Ambrosii: „*Te Deum laudamus.*“ Ipse vero stat in medio ante altare. Finito cantico dicitur: *V. Emitte Spiritum tuum etc.*

V. Ora pro illo s. Dei Genitrix. R. —

V. Ora pro illo s. P. Augustine. R. —

Oremus.

Orationes sunt eadem ut in indutione.

Deinde oblata candela de manu professi, ducitur ille a magistro novitiorum ad osculum pacis, quod eadem ratione fit ut in indutione dictum est.

Et statim absoluto nempe osculo pacis tota ceremonia finitur versiculo sequenti:

V. Sit nomen Domini benedictum

R. Ex hoc nunc et usque in saeculum.

Zpráva o Jesuitech.

Domnujwagjce se, že welebnému duchowenstwu nebude na odpor zwěděti o rozmnoženj Jesuitů, zvlášť w Rakauských zemjch, podáváme wýgimky některé z psanj zpráwy prawdiwé obsahujcjh.

Mimo to, že Jesuité gedno kollegium w Štýrském Hradci, a tři w Rakauském Polsku magj, bylo gim posledně i we Veroně gedno powoleno. Giž letošnjho roku zřjdi tam školy a noviciát. Kollegium toto gest takměř palác, patřcjh gistému abbé, a má přý ročně 20000 wlasných dukátů přjgmů. Připočteno bude k nové provincii, která záležeti má ze všech w Modenském wéwodstwj a z onoho w Parmě, které arciwéwodkyně Maria Ludowjka zřjdiła, a přjgmy dostatečnými opatřila.

Neywyššj osoby horliwě ugjmaj se Jesuitů. Tak wéwoda Modenský František nepřipustj žádného mladjka k weřegným úřadům w zemi swé, který u Jesuitů studia nedokonal. I we Lwowě arciwéwoda Ferdinand hogně

gim uděluje podpory. A gaku důvěrau Don Carlos Španielský Jesuity počjwá, důkaz dal, swěřiw gim wycho-
wánj swých synů, z nichžto neystaršj filosofii studuge.

Gednomu z wychowatelů gegich odeslal Don Carlos, po smrti swé choti w Angličanech, psanj, w kterém mezi giným pjše: Totos Tibi eos (filios) trado, fac eos sanctos. — To dokazuje neylépe smeyšlenj muže wzne-
šeného; které za našich časů od mnohých se nepoznává! — Princowé tito zdržugj se ted' w Solnohradu, kam se z Lubláně po vypuknutj cholery odebrali. Oni přisluhuj wychowatelům swým při mši sw., a pakli zawinil který z nich něco, za trest nebýwá k službě té připuštěn. Stalo se, že gedem trestu tomuto podrobiti se musel; když však mu to dlanho trwalo, prosil, by mu powoleno bylo opět přisluhowati.

Gedná se o to, aby w Inšpruku Jesuitům swěřeno bylo taměgšj Teresiánům a poznenáhla i gymnasium a filosofický ústaw.

Dle letošnjho sepsánj (katalogu) gest w Hradci Štýrském, kde se nowiciát pro rakauskau provincii nacházj, Jesuitů i s bratřjmi 48 — w Trnopolí 50 — na missionech w arcidioecesj Lwowské 26, z nichžto gedem (p. Karel Snarski) w arcibiskupském seminári spirituálem; — w kollegium Starawieském 50 — a w Nowo-Sandekém 33; — wšech wesměs 207. Generálem gegich gest P. Jan Ew. Roothan, který se w Řjmě zdržuge.

J. Brcisl.

Aumrtj.

I. Dne 16. Unora b. r. o třetj hodině odpolednj, zesnul w Pánu Wysoce důstogný pán *Jan Nepomuk Medljn*, probošt wysoce důstogné wždy wěrné kapitoly hlawnjho chrámu Páně u sw. Wjta na hradě pražském, prwnj praelát králowstwj českého a wyslanžily knjžecj arcib. konsistornj rada, wěku swého 78 let. — Sepsal wjce homiletických kněh duehownjm i lidu welmi prospěšných. Byltě Pán plný laskawosti a wljdnosti i k tomu neysprostěgšjmu, a w powinnostech swých nad mjru horliwý; tak že práwě tato powaha byla přjčinau geho smrti, an šetřiti se nedal, gen když powinnosti dostál.

II. Z *Manetjna*. Dne 27. Dubna m. r. slawili gsme w děkanském chrámu slawné Requiem za zesnulého w Pánu dne 16. Unora 1836, w Filipopolí w Bulhářjch, ctihodného p. *Jana Nep. Fortnera*; vlastence na-

šeho, genž w Manetjně, městě Plzenského kraje dne 23. Prosince r. 1799 z welmi nábožných rodičů se narodil, w Plzni studowal a při založenj řadu P.p. Redemptoristů we Wjdni r. 1822. do něho přigat, co kněz poswěcen dne 11. Zákj r. 1825 w tomto městě swého narozenj prvotiny kněžské držel; w Dubnu r. 1835 co představený a apoštolský vikář w Bulharjch od Řjmské stolice potvrzený we Filippopoli w třidcátém šestém roku wěku swého co oběť horliwosti apoštolské po krátké nemoci zesnul.

Gak mnoho přibuzuj, řád Redemptoristů, i cirkew a wlast w tomto muži ztratila, doswědčuje negen dopis ctihodného téhož řádu kněze P. Sebastiana Kiesla z Wjdně dne 15. Března 1836 odeslaný, zwláště ale truchlořeů W. D. Pana Jos. Passerata, generalujho vikáře téhož řádu we Wjdni po obdržené zprávě o skonánj tohoto kněze držená, kterauž mjstq obšjrnějšj zpráwy o žiwotu a působenj toho wlastence w latinském gazykn složemau zde klademe :

Adoremus sanctam et semper benedicendam voluntatem Dei, qui deuuo Congregationi nostrae et nobis omnibus profundum vulnus infligere decrevit. Obiit enim, proh dolor! Reverendus et Carissimus frater noster, admodum dilectus P. Joannes Nepom. Fortner, Superior Missionis in Bulgaria, ibidemque Vicarius Apostolicus, a S. Sede constitutus, die 16. Febr. anni currentis hora 2da pomeridiana, 36 annos natus, Philippopoli in Bulgaria. At vero, quamvis spem firmissimam de aeterna ejus beatitudine habeamus, nobis nihilominus pro tanta jactura flere tamen licebit; non solum enim christianis praeditus erat virtutibus, sed charismatibus, quae Religiosum Deo gratam, quaeque virum in communitate viventem omnibus reddunt amabilem, eminebat. Nostis, quam obediens et erga Superiores reverentia plenus esset, quamque sincera omnes amplecteretur charitate, quam ab omni vanitatis et zelotypiae vitio existeret alienus! Nonne dici potest, illum, prae sinceritate et animi candore pertasse cor in manibus suis? Nonne vere vitae suique contemptor? Nonne continuum in se odium a Salvatore D. N. J. C. tantopere commendatum exercuit? Licet corpore debili, imo perpetua languens infirmitate, nedum ansam acciperet inde sensualitati indulgendae aut sese relaxandi in observantia regulari, omnibus exemplar religiosae exhibuit disciplinae. Nullum laboris ge-

nas, munus recusavit nullam. Indefessus in Confessionibus non pascebatur poenitentium confidentia, qua do-
nabatur. Simplex et unctioe refertus in sermonibus ad
nos, vel in concionibus ad populum, verus erat B. Al-
phonsi Filius, non quae sua sunt quaerens, sed quae Jesu
Christi. Ad nutum Superiorum semper promptus, sem-
per hilaris, omnia officia, omnes labores amplecti et
deponere paratus, mox ruri expositus, Missionarium agebat,
non ad plebis christianae aedificationem solum, sed etiam
ad Cleri et dominationum satisfactionem — sui apud
omnes vehemens relinquens desiderium; mox Novitiorum
magister; mox Superior in difficultatibus novae domus
instituendae: munia haec cum sollicitudine, prudentia et
charitate gessit. Quae dotes omnes fluebant ex gratitu-
dine et amore, quo vere ardebat in Congregationem,
quam Matrem appellabat, et zelo animarum, sanguine
Christi redemptorum. Quae autem eundem Patrem vobis
omnibus, et mihi praesertim charissimum et desiderabi-
lem reddunt, fuit ardor iste, quo designatus se devovit
Missioni ad Catholicos degentes in Bulgaria infideles in-
ter et schismaticos. Quod ejus promptitudo, quod ejus
hilaritas et fervor non orientur, ut credi potuisset, ex
quodam impetu juvenili, probant literae, quibus in tam
longinqua et inculta regione medios inter labores, aerum-
nas et penuriam omnis generis — sibi gratulabatur, se
vere in vocatione sua versari, cum nulla esset vinea ma-
gis derelicta, quam quae sibi tradita erat excolenda, scri-
bens: „Funes mei ceciderunt mihi in praeclaris!“

Ejus autem scripta firmarunt et labores, et morbus
et vitae exitus. Media enim hyeme (quia tunc aderat
Reverendissimus ac Illustrissimus Episcopus Nicopolita-
nus, quem in auxilium vocaverat) incoepit visitationem
suam, quin laesio aliqua sanitatis eum retineret. Hinc
aegritudo invaluit, quae post magnos dolores, maxima
cum patientia exantlatos, eum nobis eripuit, et coelo, ut
speramus, invexit.

Ut nobis relatum est a R. P. Fischer vix exprimi
potest, quam ferventes orationes factae sint a catholicis,
ut a Deo sanitatem obtineret. Haec sunt ejus verba:
„Nunquam vidi fideles tam ferventer orantes.“

Sepulchrum ejus gloriosum reddiderunt et unanimis
concursus Catholicorum, verum etiam Schismaticorum,
quibus notus erat, et dolor et lacrymae et ululatus, qui-
buscum efferebatur.

Excellentissimus Nuntius Apostolicus attulit nobis hoc triste nuntium, dolorem suum nobis manifestando, zelum et prudentiam defuncti laudavit, quae intra tam modicum tempus, juvante Deo, multos edidere fructus.

Solvamus ergo, Fratres, solvamus ultima amoris debita charissimo fratri nostro. Sed etiam huic obsequamur monito: „Mementote praepositorum vestrorum, quorum intuentes exitum, fidem imitemini!“

Protož nenj zapotřebj oznámiti, že šetrnost k této truchlivé oběti osvědčilo hogné shromážděnj negen přibuzných ale i lidu všeho věku, poblawj a důstogenstwj, aby památka geho slzami zde poctili.

Sturm.

Ž á d o s t.

Rostaucj počet spoluandůw *Dědictwj sw. Jana Nepomuckého* dosvědčuje, gak spasitelně učinil věčné odplaty hodný *Hanikýř* založenjm téhož ústawu; w gakých potřebách obecenstwu pomohl, w potřebách, týkagjejch se vzdělánj lidu wenkowského, aby w nábožnosti, mravnosti, w následowánj dobrých skutkůw a w milosti před Bohem i před lidmi prospjwal. — Zdaž nenj ústaw tento takorka neustálé doplňowánj školujho cwičenj, a domácj pokračowánj w chrámu Páně slowem Božjm zapocatého uslechtěnj ducha i srdce? Weliké giž gest působenj geho; bude-li mu ale Pán w též anebo w geště wětšj mjře požeňawati: kdož sečte po několika létech hogné a spasitelné působenj geho? A kdož by sobě nepřál, aby s pomocj Páně wždy rostlo, zmáhalo se, a působilo wždy šjregi a úrodněgi?

Dobré věci požeňawát Bůh owšem, ale i lidem náležj dít mjtí w gegjm rozšjrenj. Toho ale newymůž se sebe wětšj hognost peněz, kteráž by do skládu Swatojanského se scházela; toho newymůž ani hogný počet knih, 14,000 *Dědictwj* tjmto giž na swětlo wyslych, ani znamenitý auhrnek 5200 knih k geho prospěchu obětowaných: to gediné wymůž podánj těch knih do rukau lidu weškerého. By sé ale do rukau wešchněch téměř lidj dostaly, s to nenj sebe wětšj horliwost se strany redakcej, ani přjwětíwá služebnost vlastenských knihkupectwj: zde potřebj gest horliwosti wešch spoluandůw *Dědictwj Swatojanského*, by každý byl w okolj swém

gako apoštol, rozsjuage sjmě dobré, kteréžby vydalo užitek mnohý pšenice krásné, hodné stodol nebeských. — Nezaněchál nás ale nebeský hospodář sirotkůw; po boku postawil nám muže horliwé, kteréž až k podiwenj sjmě spasitelné rozširugj; a nedostává se nám slow, abychom welebným „Šoregšowi, Šmidingrowi, Körnerowi, Nowáčkowi a Rogkowi“ wrancj swé djky dali na gewo; neboť gak se které nowé wydánj ohlásj, giž každým z těchto dotčených po kolika stech wýtiskůw se odebjrá a mezi lidem rozširuge; čjmž netoliko k dosaženj aučelu každé knihy, nýbrž i k pokročenj wydánj giných nemálo napomáhaj, wědauce, že lid knihy neysnáze a neylépe pozná, když mu gi duchownj oznámj, poručj a schwálj; a že k wydánj knihy giné nemůž býti přikročeno, leč wydánj prwnějšj s weliké částky aspoň giž gest rozebráno. Pro běžej rok 1837 nemáme ruce prázdne, gsaut dwa krásné rukopisy k tisku přichystány; wydánj gegich usnadnj se však tjm, když nižšj třjdy spoluandůw do wyššjch postupowati počnau; když zámožnějšj k témuž Dědictwj štědre se naklonj; a když zásoba knih wytištěných ze skladů do rukau čtenárstwa brzy se dostane. Podalo nám arcit 159 spoluandůw w těch dwau létech 2128 zlatých, však wydánj dokončených čtyř čjsel: „Proč gsem katoljkem, Bohumila, Panny Orelánské, Katechismu“ stogj 2300 zlatých!

Utjkáme se tedy s důwěrnostj ke všem čitelům sw. Jana Nepom.; ke všem Spoluandům Dědictwj gehu; zwláště k weškerému welebnému Duchowenstwu, by zaručenjm swým *slawných wrchnostj* — kteréž swé poddané milugj, wzdlánj gegich žádaj, spasitelné knihy we školách a mezi lidem rozširugj — k odbjranj knih Dědictwj Swatojanským wydanych naklonili. Ať gim poukázj, gak w cizjch zemjch spolkové, wjře a dobrým mrawům neprjzniwj, náklady na miliony činj, by wydanými swůdnými spisj mysl lidu wenkowského we wjře znátli, a srdce gegich k neystrašnějšjm náruživostem swedli. Bohužel, ged tento táhne se tagnými průchody i do dráhé wlasti našj, a porušil by znenáhla dobrau a pokognau mysl našeho lidu, kdyby gehu praud ničjmž nebyl ucpáwán, a newinná srdce w prawý čas před nákazau ochráněna. Zdaž se giným wytečnějšjm prostředkem témuž nebezpečenstwj zamezenj stane, než když ony prázdne a otewřené ruce našeho lidu kuihami spasitelnými opatřjme, a kypré pole dobré wúle gehu čistau pšenicj zase-

geme? Pak nenagde kaukol mjsta přjstupného, a nebude potřeba, aby geg kdo na škodu pšenice wytrhowal, a to snad giž dost pozdě. *)

Přičiněj spoluauďw a hogné podporowánj od ctihodného obecenstwa wymůže, že redakcj, co gj od wysoce důstogné Konsistoře swatan gest uloženo powinnostj, se wšj radostj se přičiněj, wšestranným zá-
dostem co možná wyhowěti, a spasitelnému aukolu swě-
mu se všemi schopnostmi se propůgčiti. Ohlédněme se
po těch tisjcech lačných a zjzniwých! Nasyíme gich a
napogme! — A cožkoli dobrého učinjme gim, odměnj
ten, genž prawil: Mně gste to učinjli, gát odplatjm.

a) By § 9. statut Dēdictwj Swatojanského úplně za-
dost učiněno bylo, bude redaktor na slawnost Sw. Jana
Nepomuckého, gak za weškerý rod králowský, tak za
wšecky spoluandy Dēdictwj Swatojanského, u sw. hrobu
geho za blaho každého mši swatan obětowati. — Tak
se u hrobu swatého Patrona našeho se všemi Spolu-
andy nábožně segde, a w oktáwu každý den w memento
na zbožné paměti gich mji bude

ústaw wedaucj.

b) Wysoce důstogná konsistoř Pražská ráčila, gak
se toho Rožďalowickému kaplanu, litom. diec. P. *Fran-
tiškwowi Rogkowi*, dekretem od 28. Ledna 1836 dostalo,

1. z ohledu vlastnjch hogných přjspěwků,
2. — zjškánj wjce spoluauďw, a
3. — hogného rozšjřowánj kněh Dēdictwjw sw.
Jana Nep. wydaných; pak
4. — podánj k tisku welepřiležitých, prospěšných
rukopisů,

dekretem od 29. Pros. 1836 a 25. Ledna 1837 za *Spoluzakladatele Dēdictwj sw.janského* wywoliti a pro-
hlásiti, a wšech statuty pougištěnýšh práw aučastny
učiniti:

- p, t. *Jos. Šmidingra*, zám. kapl. w Němčiojch, Bud. diec.
— *Jana Nowáčka*, kaplana w Kumžaku, w Bud. diec.
— *Frant. Rogka*, kapl. w Nowém Městě, w Kraloh. d.
— *Jana Jirsjka*, faráře w Miniojch, w arcidioecesi.
— *Šimona Wránu*, b. not. far. w Mirowiojch, bud. d.

*) Londýnský biblický spolek wydal za 30 rokůw porušených
biblj we 133 řečech, 12 milionůw; kteréž se gen takofka
rozdáwagi, a přes hranice k nám po 24 kr. stř. přichážej!

K dědictwý sw. Jana Nepomuckého přistoupili :

W měsíci Proinci 1836.

P. T. P. a. p.

<i>Jan Hrabě Kolowrat Krakowský</i>			
Josef Šmidinger, zám. kaplan, pro město Benešov			
Školnj mládež města Nezamyslic			
František Melcher, kaplan w Brandeyso			
Duchowenstwo Rakownického Vikariatu			
<i>Augustin Hille, neydůst. biskup Litoměřický</i>			
Wáclaw Diwok, prof. hum. w Něm. Brodě			
Karel Řiwnač, kreslř kostela sw. Wjta w Praze			
Bernard Špaček, farář w Šeraticjch, na Mor.			
František Daneš, kaplan w Gimjně, bud. diec.			
Filip Zlatnj, adm. u Karmelitánek na Hradčanech			
Tomáš Steyskal, děkan w Telči, na Morawě			
M. V. Mayerowá, weleb. matka Woršilinek w Praze			
Josef Horáček, schowanec we Mčeli			
Josef Plessel, farář we Wognoměstci, hr. diec.			
Jan Skopek, kaplan we Wacowě			
Jakub Mráček, kaplan w Dobši	} buděg. dioecesj.		
Jan Rathauský, farář w Krasilowě			
Tomáš Rosswald, kaplan w Česticjch	} litom. dioecesj.		
Josef Neuman, farář w Křinči			
Jan Kořjnek, kaplan we Wosenici			
Jan Pešina, fabrikant suken w Brně			

zlat.	třída	wýt. d. podan.
-------	-------	-------------------

40	I	3
20	III	1
20	III	1
10	III	1
5	—	—
20	II	2
10	III	1
—	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
20	II	2
10	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
20	II	2

W roce 1837.

W Lednu a Unoru.

<i>Geho Cjsarský Královský Majestát</i>			
<i>Kristian hrabě Waldštejn z Wartemberků, spoluzakl.</i>			
Selčanské měšťanstwo buděgowické diecesj.			
Josef Dwořák, kooperator w Nautonicjch, a. d. p.			
Josef Kladrubský, kaplan w Prachaticjch, b. d.			
Wáclaw Šimek, děkan we Swratce, hr. d.			
Jan Giraut, měšťan w Chrudjmi, hrad. diec.			
Jan Purkyně, dokt. a prof. fsiolog. we Wratislawi			
Duchowenstwo vikariátu okolj Pražského			
Kašpar Černý, z Přjbrami, studujcý w Praze			
Jan Seiser, wrchnostenský správce w Tažowicjch			
Antonjn Smrčka, správce a práwnj we Čkyni			
Jan Karel Fischer, purkinistr w Strakon icjch			
Jan N. Galla, maltheský školnj direkt. w Strakon.			
Petr Schneider, maltheský katecheta w Strakon.			
František Přikryl, farář w Netjně, na Morawě			
Učitelowé Petrowického vikariátu, hrad. diec.			
Augustin Gedlička, farář w Záboři, bud. diec.			
Antonjn Mrkwicka, malt. řádu, děkan w Horažďow.			
Tomáš Marjk, kaplan we Wolini, bud. diec.			

235	21	26
-----	----	----

100		
100	I	4
20	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
10	III	1
20	II	2
20	II	1
10	III	1
12	III	1
12	III	1
12	III	1
12	III	1
12	III	1
12	III	1
10	III	1
20	III	1
10	III	1
12	III	1
10	III	1

432	19	27
-----	----	----

**Prjspěvky na památnjk Vincencia Zahradnjka
w běžejm Injm čtwtletj.**

	zl.	kr.
<i>Wáclaw Pešina</i> , kanownjk na hradě Pražském	10	—
<i>Wáclaw Špinka</i> , ředitel arcib. knihtiskárny	5	—
<i>Karel Winařický</i> , farář w Kowani l. d.	2	—
<i>Jan V. Jirsjk</i> , farář w Minicjch a. d. p.	5	—
<i>Jan Körner</i> , rektor biskup. semin. w Buděgow.	2	—
<i>Jos. Šmidinger</i> , zám. kaplan w Němčicjch b. d.	1	—
<i>Fr. Sláma</i> , far. w Chrasticjch, čtwtletně, b. d.	1	—
<i>Frant. Rogek</i> , kaplan w Nowém Městě h. d.	1	—
<i>Frant. Hawránek</i> , křižownjk w Praze	1	—
<i>Jos. Waženknecht</i> , kaplan u sw. Gindř. w Praze	2	—
<i>Antonjn Kopecký</i> , farář w Kostomlatech	1	—
<i>Jan Felizna</i> , kaplan w Březně	—	48
<i>Frant. Neumann</i> , farář w Křinči	1	—
<i>Josef Štěhule</i> , duchow. správce w Laučenj	—	40
<i>Antonjn Pacowský</i> , farář w Libáni	—	40
<i>Antonjn Nowák</i> , kaplan w Libáni	—	40
<i>Wáclaw Černohauz</i> , kaplan w Libáni	—	40
<i>Josef Renner</i> , farář w Mčeli	—	40
<i>Josef Matauš</i> , duchownj správce w Mladé	—	40
<i>Antonjn Zych</i> , děkan w Nimburce	1	—
<i>Řehoř Hořecký</i> , vikář a děk. w Rožďalow.	1	—
<i>Frant. Šoregš</i> , kaplan w Rožďalowicjch	1	—
<i>Wáclaw Beránek</i> , farář we Wosenicjch	—	40
<i>Josef Křinecký</i>	—	24
<i>Wáclaw Horáček</i> , farář w Ondřegowě a. d. p.	1	30
<i>Antonjn Stradiot</i> , kaplan w Ondřegowě a. d. p.	—	30
dohromady	42	52
Z těch přigde, dle pozwánj w IV. sw. Časopisu, 1836, třetina 82leté matce geho na přilepšenau	14	17
Gediné matce na přilepšenau poslali:		
<i>Běrn. Bolzáno</i> , em. prof. náb. na un. praž.	5	—
<i>Giřj Sauček</i> , děkan w Černowicjch	2	—
<i>Matěg Panz</i> , kooperátor w Zdislawicjch	2	—
<i>Jan Materna</i> , kooperátor w Štěpanowě	2	—
<i>Negmenowaný</i>	1	—
<i>Karel Winařický</i> , farář w Kowani	8	—
<i>Wácl. Špinka</i> , ředitel knjž. arcib. knihtiskárny	5	—

Auhrnkem 25 37

K tomu ona třetina 14 17

Wše dělá 139 54

Redakcĳ odesĳlá tedy ctné ťě matroně skrze w. d. litoměřického kapitolujho pana děkana, Wacława Karu, aaplně 40 zl. stř.

Strany památujka ctitelům a přátelům *Zahradnj-kowým* následujcĳ dalšĳ ponawrženĳ se předkládá :

- a. Z peněz se scházegĳcĳ podávati matce, dokud žiwa bude, třetinu.
- b. Fundacĳ učiniti na výročnj anniversarinm na den geho aumrtĳ w Křešickém farnĳm chrámě Páně.
- c. Gednoduchý kámen postawiti na geho hrob s gednoduchým nápisem.
- d. Ostatnj odhodlati pod gménem *fundacĳ Zahradnj-kowoy*, na fundačnj odplatu studujcĳmu literaturu českan na universitě pražské, kterýby za nezaslau-žilegšĳho uznán byl.

Staw mravopočestnosti w kraginčh zahraničnjch proti kraginám ojsarstwj rakauského.

Augsburské všeobecné nowiny bėdowaly před 4mi lety, že počet nemanželských dĳtek w přirownánĳ k počtu manželských wystaupil; w Paříži na 35 pct., w Beroljně že se gedno k druhému rovná; tak i přĳ řjkage w Mnichowě, cožby 50 pct. dělalo.

Tento pct. přĳ w roce 1833 w rakauském mocnárstwj takto stál :

W Korutanech	31	pct.
- Štýrsku	22	-
- Rakausĳch nad Enžĳ	21	-
- Rakausĳch nad Enžĳ	17	-
- Č e c h á c h	13	-
Morawě	11,4	-
Slézsku	11,3	-
- Haliči	7	-
- Krainsku	6	-
- Tyrolĳch	5	-
- Illyrii	4,9	-
- Wlašĳch	4,1	-
- Dalmacii	3,6	-
- Benátkách	3,1	-

W průměru wykazuje se w Rakausku gen10 pct.

Připomenutj.

A. Stalo se již po několik let, že bylo doptávání po generálnjm katalogu weškerého duchowenstwa královstwj českého wětšj, než se bylo wýtisků uchystalo. Aby se budaucně všem pánům Odbjratelům tjm bezpečněji posloužiti mohlo žádaj se aby se záhy—neydéle do konce Zárj hlásili; wedlé čehož se počet wýtisků snadno dá přichystati.

B. U redakcj prodává se w prospěch Časopisu za 15. kr. stjhra: *Obrana Časopisu pro katol. duchow.*, 1835. Od Františka Bogenického.

C. Při wšj pozornosti a bedliwosti korektora a redakcj, předece se udá, že mnohé omyly pozůstanau; kterých omluwenj redakcj tjmto přiznánjm žádá; a sice:

Mezi spisowateli wynechán byl:

Pr o k o p Ondrák, kapl. w Kosmicjch, w arcid.

Mezi odbjrateli Časopisu:

W á c l a w H o r á č e k, far. w Ondřegowě, w arcid.

Fr a n t. W e t e š n j k, far. w Markwarticjch, litom. diec

O n d ř. Š j d l o, patřj ze sw. Hory, za lokal. w Stěnowicjch

Na str. 814 má státi mjsto Rottowa — Šwihlkowa

W poznamenánj andů sw. Janských, w přjloze, w 12. řádku, mjsto 1836, r. 1837.

Žádáme, by se nám připomenulo, kde gakých udalých omylů máme, oprawiti; k čemu wždy ochotnj gsme

D. Mjsto základu chrámu Páně sw. Wjta, geggsme k sw. Imu připowěděli, připogugeme wyobrazen toho přeslawného kostela; papsánj geho s základer pro II. swazek ponechávajce, by čekánjm censurnjh powolenj swazek I. se neopozdil.

Redaktorstwjm, *Wácl. Pešiny*, kanownjka na hradě pražském.

Spolu a u d o w é .

Haukviř Josef, bratr zakladatel, čestný spoluand,
Hansmann Karel, kaplan w Kwilicjch
Hora František, farář w Hlavně kostelnjch
Horaček Petronilla, hospodyně w Ondřegoně
Horaček Wáclaw, farář w Ondřegoně
Horčice Josef, kanovník w staré Boleslawě
Jahl Josef, kaplan w Strašecjn
Jirsjk Jan, spoluzakladatel, farář w Mizicjch
Kaška František, arcib. notář, farář w Cjzkowě
Kaubek Wáclaw, kaplan w Berauně
Kinzl Josef, kaplan w Plananock
Kostka František, doktor bohoslawj, děkan w Přjži
Lang Jakub, farář w kralowicjch
Meder Augustin, farář w Okrauhlicjch
Mefcher František, kaplan w Brandeyse
Seidl Josef, děkan w Berauně
Sitte Wogtěch, direktor hlawnj školy w Koljne
Spolek čtenářskj w Spálenicjn Porjci
Šauf Wawřinec, bystrický vikář, farář w Urcholtowicjch
Šwestka František, farář w Mstene
Streer Josef, děkan w Plasech
Vikariátnj duchowenstwo Brandeyské
Vikariátnj duchowenstwo Budinské
Vikariátnj duchowenstwo Kolinské
Vikariátnj duchowenstwo Rakownické
Vikariátnj duchowenstwo Wotické
Wobornjk Severin, baccalář, duchownj zpráwce w h.
Žitek Wáclaw, duchownj zpráwce w Srbeci

W LITOMERICKÉ DIECESI.

Neydůstogněj Pán, pan Augustin B. Hille, Biskup L
Beránek Wáclaw, farář w Wosenicjch
Beránek Wáclaw, farář, pro farnj osadu swau
Cernohauz Wáclaw, kaplan w Libáni
Felizna Jan, kaplan w Biezně
Frenel Josef, exposit, pro swau osadu Wšeborská
Hogda Pawel, duchodnj knjžete Taxise w Laucen
Horaček Josef, schowance w Mclí
Horecky Rehor, vikář a děkan w Rozďalowicjch
Hošek Wogtěch, učitel školnj w Rozďalowicjch
Jiskra Jan, sansed w Rozďalowicjch
Kauble Josef, duchownj zpráwce w Laukoně
Klette Josef, kupec w Slukenowě, pro milosrdně.
Kotler Michal, kupec w Turnowě, pro rodinu swau
Kopecky Antonjn, farář w Kostomlatoch
Korinek Jan, kaplan w Wosenicjch
Kmf Anna, kupcowna w Slukenowě, pro nemocnici
Lauterbach Wáclaw, kupec w mladé Boleslawě
Marek Antonjn, kandid. theologic, děkan w Libi
Váhlowsky František, kaplan w českém Dubu

HLED

.....	8
.....	13
enežitými příspěvky	10
— tež —	5
— tež —	126
xy, (méně 10 zl.)	9
letech dělagj auhrnkem	2108
em podaných děla	192

tiskem se vydalo:

I Jirsjka	5000
I téhož	3000
I Zimmermanna	2000
I Wrány	4000

ODDAWKY, ZRO

w královst
w roce

W královstvj Českém.	Odda					
	dle stárij					
	mužské					
	do 24	24 - 40	40 - 60	přes 60 let	do 20let	
Summa wroce 1835	9020	19780	4227	501	5858	
wroce 1834	8451	18834	4125	560	5698	
Tedy wroce 1835	{wjee	569	946	102	"	160.
	{méně	"	"	"	59	"
	dle pohlavj		dle náboženstw			
	Muž- ských	Zen- ských	Katoljků	Řeků	Prot star- tů	
Summa wroce 1835	81351	76900	154040	1	280	
wroce 1834	81506	76804	154279	5	261	
Tedy wroce 1835	{wjee	"	96	"	"	19
	{méně	155	"	239	4	"

ZENJ a UMRTI

stwj Českém
e 1855.

awek wroce 1855

ženské			dle náboženstwj				W šech oddawek wroce		proti roku 1854	
			Katolických	Prote- stanských	katolick ^s	protestanty	židu	1855	1854	wjce
20-40	40-50	pres 50 let								
25675	1690	305	32281	525	480	242	33228	31970	1689	131
24241	1735	296	30797	465	499	209	31970	"	"	"
1434	"	9	1484	60	"	33	1558	"	1558	"
"	45	"	"	"	19	"	"	"	"	"

Zrozenj

židů	W šech narozených wroce		Protí roku 1854		zemře lo w roce 1855	Protí roku 1854 narodilo se		
	1855	1854	při- bylo	ubylo		wjce	méne	
4	1406	158251	158310	1510	1569	120391	38654	794
9	1416	158310	157749	561	"	119630	38680	"
4	"	"	561	449	1569	761	"	794
10	59	"	"	"	"	"	26	"

Umrti